Gemeente Mook en Middelaar

JAARSTUKKEN 2020

Versie raad (10 juni 2021)

Raadhuisplein 6 - Postbus 200 - 6585 ZK Mook - (024) 696 9111
gemeente@mookenmiddelaar.nl - www.mookenmiddelaar.nl

GEMEENTE MOOK EN MIDDELAAR
JAARSTUKKEN 2020

Inhoudsopgave

ALGEMEEN 5

1.1. Voorwoord 6
1.2. Leeswijzer 8
1.3. Samenvatting 9
1.4. Kerngegevens 12

JAARSTUKKEN 15

2.1. JAARVERSLAG 16

Programmaverantwoording 17
2.1.1. Programma Besturen 18
2.1.2. Programma Beschermen 23
2.1.3. Programma Verplaatsen 28
2.1.4. Programma Werken 34
2.1.5. Programma Leren 39
2.1.6. Programma Recreëren 43
2.1.7. Programma Samenleven en zorgen 47
2.1.8. Programma Gezond leven 53
2.1.9. Programma Wonen 59
2.1.10. Overzicht van de algemene dekkingsmiddelen 64
2.1.11. Overzicht van de kosten van overhead 66
2.1.12. Bedrag voor de heffing van de vennootschapsbelasting 67
2.1.13. Bedrag voor onvoorzien 68

Paragrafen 69
2.1.14. Paragraaf Lokale heffingen 70
2.1.15. Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing 77
2.1.16. Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen 86
2.1.17. Paragraaf Financiering 92
2.1.18. Paragraaf Bedrijfsvoering 97
2.1.19. Paragraaf Verbonden partijen 100
2.1.20. Paragraaf Grondbeleid 114
2.1.21. Paragraaf Informatieveiligheid 118
2.1.22. Paragraaf Verduurzamen 119

2.2. JAARREKENING 121

Balans en overzicht van baten en lasten 122
2.2.1. Balans 123
2.2.2. Overzicht van baten en lasten 126

Toelichting 130
2.2.3. Grondslagen 131
2.2.4. Toelichting op de balans 135
2.2.5. Toelichting op het overzicht van baten en lasten 146

Overig 162
2.2.6. Single information Single audit (SiSa) 163
2.2.7. Overzicht van baten en lasten per taakveld 176

VASTSTELLINGSBESLUIT 179

3.1. Vaststellingsbesluit 180

BIJLAGEN 181

4.1. Bijlage Algemene Uitkering 182
4.2. Bijlage Beleidsindicatoren 185
4.3. Bijlage Begrippenlijst 189
4.4. Bijlage Controleverklaring 194

ALGEMEEN

1.1. Voorwoord

Voor u liggen het jaarverslag en de jaarrekening 2020 van de gemeente Mook en Middelaar.
Deze jaarstukken zijn voor uw raad het instrument voor de controle op de uitvoering van het voorgenomen beleid en voor het college het instrument om verantwoording af te leggen over het gevoerde beleid, inclusief de financiën. Om die reden volgt de jaarrekening het stramien van de Programmabegroting 2020.

De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag (programmaverantwoording en paragrafen) en de jaarrekening (balans en exploitatieoverzichten).

Voortgang Collegeprogramma
In de toelichtingen op de programma's geven wij een toelichting op de onderdelen van het collegeprogramma die voor 2020 gepland waren.

We hebben diverse stappen gezet, bijvoorbeeld:
- Diverse participatietrajecten, zoals de Lokale inclusieagenda en Natuurlijk Spelen & bewegen in Mook;
- Extra handhavingsacties tegen notoire overlastplegers en deelname aan het regionaal ondermijningsbeleid;
- Realisatie zonnepanelen gemeentewerf;
- Participatietraject gestart Transitievisie Warmte;
- RRE-project opgestart, met gratis energie-advies voor onze inwoners;
- Gestart met uitvoering Sportakkoord.

Er zit muziek in Mook en Middelaar
In de Jaarstukken wordt verantwoording afgelegd over de onderwerpen die ook in de Programmabegroting zijn vermeld op basis van het collegeprogramma. Dit neemt niet weg dat er ook andere zaken worden opgepakt. Een voorbeeld hiervan is de strategische agenda 'Er zit muziek in Mook en Middelaar' voor de periode 2019-2024. Deze agenda bevat onderwerpen op het gebied van woningbouw, economische activiteiten, mobiliteit, landschappelijke kwaliteit, cultuurhistorie en water. In het 4^{e} kwartaal van 2019 was hiermee al een start gemaakt en in 2020 is hier verder uitvoering aan gegeven.

Financieel resultaat
Het jaar 2020 sluit met een voordelig rekeningresultaat van € 52k. Dat is € 1.058k voordelig dan het geraamde begrotingstekort van € 1.006k op grond van de Zomerrapportage en Morap-2 2020. In dit verschil zitten echter ook enkele grotere posten waarvan voorgesteld worden om deze over te hevelen naar 2021. Meer informatie over de totstandkoming en de analyse van het rekeningresultaat vindt u terug in de 'Bestuurlijke samenvatting' en in het onderdeel 'Jaarrekening'. In het raadsvoorstel dat hoort bij deze Jaarstukken 2020 vindt u het overzicht van de voorgestelde budgetoverhevelingen.

Bezuinigingen/ZBB-traject
Het jaarrekeningresultaat bevestigt de noodzaak om de structurele lasten en baten met elkaar in evenwicht te brengen. Om die reden is in november 2020 een bezuinigingstraject gestart op basis van Zero Based Budgeting. De insteek is om tot een structureel sluitende begroting 2022 te komen. De effecten van het ZBB-traject worden vermeld in de Zomerrapportage van 2021.

Coronavirus
De coronapandemie heeft een enorme impact op ons allemaal. Hierdoor is bijvoorbeeld het digitaal werken en overleggen in een stroomversnelling geraakt en voorlopig de norm geworden voor zowel de ambtelijke organisatie als het bestuur. We merken dat een aantal werkprocessen ingewikkelder is

geworden. Ook zijn we anders en genuanceerdere gaan denken over onder andere thuis werken, de behoefte aan dienstreizen en het inrichten/gebruiken van de werkomgeving.
Inmiddels werken bestuur en medewerkers al ruim een jaar thuis en de gemeenschappelijke deler is dat we allemaal de persoonlijke contacten missen. Wij wensen eenieder een goede gezondheid toe.

Het virus heeft voor zover nu bekend geen nadelige financiële gevolgen voor de jaarrekening 2020. Er zijn wel extra kosten gemaakt of gederfde inkomsten, maar er zijn ook diverse kosten weggevallen wegens het niet doorgaan van diverse activiteiten en evenementen. Daarnaast zijn er compensatiebedragen van het rijk ontvangen.

Het college bedankt iedereen die aan de totstandkoming van dit jaarverslag en deze jaarrekening heeft meegewerkt.

Mook, 11 mei 2021

Het college van burgemeester en wethouders van Mook en Middelaar,

De secretaris,
J.M.G. Smits - de Kinkelder

De burgemeester,
mr. drs. W. Gradisen

1.2. Leeswijzer

Wettelijk kader
Geen, leeswijzer is facultatief.

Wijzigingen
Er zijn geen inhoudelijke wijzigingen doorgevoerd in de Jaarstukken 2020 ten opzichte van vorig jaar.

Leeswijzer
De jaarstukken bestaan uit vier hoofdstukken:

1. Algemeen
Hier vindt u de algemene gegevens zoals een leeswijzer, kerngegevens en een lijst van afkortingen, maar ook een beknopte (financiële) samenvatting.

2. Jaarstukken
Dit hoofdstuk in wettelijk verplicht en valt uiteen in twee onderdelen:
- onderdeel 2.1 Jaarverslag, met de beleidsmatige programmateksten (stand van zaken, inclusief beleidsindicatoren) en de paragrafen. De paragrafen behandelen een specifiek onderwerp.
- onderdeel 2.2. Jaarrekening, met de balans (overzicht van bezittingen, schulden en eigen vermogen), het overzicht van baten en lasten (exploitatieoverzicht) en een toelichting op de balans en op het overzicht van baten en lasten.

3. Vaststellingsbesluit
Hierin wordt aangegeven dat de Jaarstukken 2020 door de raad zijn vastgesteld. Na besluitvorming wordt dit onderdeel voorzien van handtekeningen.

4. Bijlagen
De bijlagen bevatten overzichten die niet verplicht zijn, maar wel inzicht kunnen geven in bepaalde onderdelen van de Jaarstukken. De controleverklaring van de accountant wordt altijd separaat verstrekt.

Weergave bedragen
Als uitgangspunt worden alle lasten positief (debet) weergegeven en alle baten negatief (credit). Soms wordt er voor de duidelijkheid een letter V of N toegevoegd, waarbij V = Voordelig (baten) en N = Nadelig (lasten) betekent.

Afrondingsverschillen
Omdat de 'Jaarstukken 2020' automatisch in duizenden euro's (x € 1.000) worden opgesteld, kan het voorkomen dat in de tellingen rekenkundige afrondingsverschillen ontstaan.
Voorbeeld € 1.700 + € 600 = € 2.300. In duizendtallen wordt het dan: 2 + 1 = 2 (en dus geen 3).

1.3. Samenvatting

Financieel saldo
In 2018 en 2019 zijn resultaten gerealiseerd van respectievelijk € 142k en 552k nadelig.
Het jaar 2020 sluit met een positief rekeningsaldo van € 52k. Dit is echter exclusief de voorgestelde budgetoverhevelingen (zie hiervoor het raadsvoorstel).
In onderstaand overzicht wordt de ontwikkeling van het rekeningresultaat 2020 aan de hand van de bestuursrapportages en overige raadsbesluiten weergegeven.

bedragen x € 1.000

Ontwikkeling rekeningresultaat 2020	Resultaat baten en lasten	Mutaties reserves	Resultaat jaarrekening
Primitieve begroting 2020	1.064 N	430 V	633 N
Tussentijdse begrotingswijzigingen 2020 (o.a. 1e wijziging en resultaat jaarstukken 2019)	1.401 N	1.029 V	373 N
Zomerrapportage 2020 (1e hj)	0 N	0 N	0 N
Morap-2 2020 (2e hj)	0 N	0 N	0 N
Tussenstand na Morap-2 2020	*2.465 N*	*1.459 V*	*1.006 N*
Effecten bij het opmaken van de jaarrekening 2020	1.237 V	179 N	1.058 V
Eindsaldi Jaarrekening 2020	***1.228 N***	***1.280 V***	***52 V***

Voor een nadere toelichting van het resultaat wordt verwezen naar de onderdelen 2.2.2. en 2.2.5. van deze jaarstukken.

Restant kredieten
Kredieten zijn in enig jaar óf nog lopend óf afgerond. Onderstaande kredieten voor investeringen zijn nog niet geheel gerealiseerd en nog lopend. De restantkredieten worden in beginsel doorgeschoven naar 2021 zodat op het desbetreffende krediet nog uitgaven gedaan kunnen worden.

bedragen x € 1.000

Omschrijving / toelichting	Restant krediet per 1-1-2020	Kredieten 2020	Realisatie in 2020	Restant krediet per 31-12-2020	Over naar 2021
• 2020: Nieuw-/verbouw gemeentehuis	0	2.000	0	2.000	2.000
• 2020: Digitalisering	0	93	80	13	13
• Revitalisering raadzaal	96	0	0	96	96
• Revitalisering De Lier *)	49	0	0	49	49
• 2020: Zonnepanelen	0	90	80	10	10
Subsidie provincie	0	-10	-10	0	0
• 2020: Aandelen DAR N.V.	0	103	0	103	103
Akte van levering 4 januari 2021					
• 2020: Er zit muziek in Mook en Middelaar	0	400	0	400	400
• 2020: Mobiliteitsplan 2020	0	54	0	54	54
• Pleisterplaats N271 Plasmolen *)	94	0	0	94	94
Subsidie provincie	-60	0	0	-60	-60

Project afhankelijk van werkzaamheden provincie, uitvoering najaar 2021					
• Spoorbrug Heumensebaan *)	270	0	0	270	270
Subsidie provincie	-122	0	0	-122	-122
• Spoorbrug Heumensebaan *) gemeentedeel	35	0	0	35	35
Betreft verbreden spoorviaduct Heumensebaan, uitvoering in combinatie met verbeteren Maaslijn, naar verwachting medio 2023					
• Centruminrichting Mook *) **)	896	40	833	103	103
Subsidie provincie	-368	68	0	-300	-300
Bijdrage derden	0	-80	-67	-13	-13
Lopend project, uiteindelijke afronding verwacht eind 2021.					
• 2020: Openbare Verlichting					
- Masten	0	52	27	24	24
- Armaturen	0	45	20	25	25
• Wandelknooppuntennetwerk	47	0	33	14	14
Werkzaamheden deels in 2019 en 2020 uitgevoerd. Afronding en factuur medio 2021.					
• Voorbereiding huisvesting Kandinsky	19	9	25	3	3
Bijdrage derden	0	-9	-9	0	0
Afwikkeling in 2021					
• 2020: Vervanging speelvoorzieningen	0	37	0	37	37
• Rioolkosten in krediet Centruminrichting Mook 2019: **)					
- Vervanging	776	0	494	282	282
- Milieumaatregelen	147	0	0	147	147
• 2020: Vervanging riool 20 jaar	0	54	33	21	21
• 2020: Vervanging riool 60 jaar	0	116	14	102	102
• 2020: Riool milieumaatregelen 60 jaar	0	20	0	20	20
• Kerkplein Middelaar *)	141	0	0	141	141
Herinrichting Kerkplein, inclusief woningbouw, is uitgesteld in verband met Lob van Gennep.					
• 2020: Masterplan Plasmolen / Proef Plasmolen	0	2.000	0	2.000	2.000
Middels dekkingsplan Programmabegroting 2021: krediet vertraagd en kapitaallasten gehalveerd wegens bijdragen derden. Eigen kosten maximaal € 1 miljoen.					
• 2020: Implementatie Squit 20/20	0	68	9	59	59
Investeringsplan 2013-2016: **)	0	0	0	0	0
Lopend project, voornamelijk afkoppelen verhardingen particulieren, bijdragen derden, afrekening volgt in 2021.					

• Hart van Mook: Herinrichting N271	49	0	33	16	16
Betreft budget t.b.v. herinrichting Rijksweg en omgeving. Werkzaamheden afgerond. Financiële afwikkeling 1e helft 2021.					
• Herinrichting Rijksweg N271 Plasmolen	101	5	0	105	105
Subsidie provincie	0	-5	0	-5	-5
Betreft voorbereidingskosten herinrichting Rijksweg N271 te Plasmolen in samenhang met de aanleg van de pleisterplaats ter plaatse. Project afhankelijk van werkzaamheden provincie. Start najaar 2021.					
Totaal	**2.170**	**5.150**	**1.595**	**5.725**	**5.725**

*) De kapitaallasten van deze investeringen worden (deels) gedekt uit de reserve Kapitaallasten;
**) De kapitaallasten van deze investeringen worden geheel gedekt uit de reserve Afschrijvingen investeringsplan 2013-2016.

De volgende kredieten zijn in 2020 volledig afgerond. Hierop vinden geen uitgaven meer plaats.

bedragen x € 1.000

Omschrijving / toelichting	Restant krediet per 1-1-2020	Kredieten 2020	Realisatie in 2020	Restant krediet per 31-12-2020	Over naar 2021
• 2020: Tractor compact met cirkelmaaier	0	45	45	0	0
• 2020: Rioolreiniger-hogedrukspuit	0	17	17	0	0
• Geluidsinstallatie en presentatiemiddelen	0	40	40	0	0
• Pick-up bestelwagen met kraantje	90	0	78	12	0
• VOI spoor Bovensteweg	35	0	29	6	0
• Openbare verlichting masten 2019	11	0	9	2	0
• Openbare verlichting armaturen 2019	11	0	11	0	0
• Riool milieumaatregelen 60 jaar 2018	142	0	122	20	0
• 2020: Ondergrondse container	0	22	23	0	0
• Hart van Mook (algemeen onderzoekskrediet)	12	0	1	11	0
Totaal	**302**	**124**	**374**	**52**	**0**

Daarnaast is een hybride geldlening aan Enexis verstrekt ter grootte van € 428k. De raad heeft op 9 juli 2020 aangegeven geen wensen of bedenkingen tegen deze verstrekking te hebben.

1.4. Kerngegevens

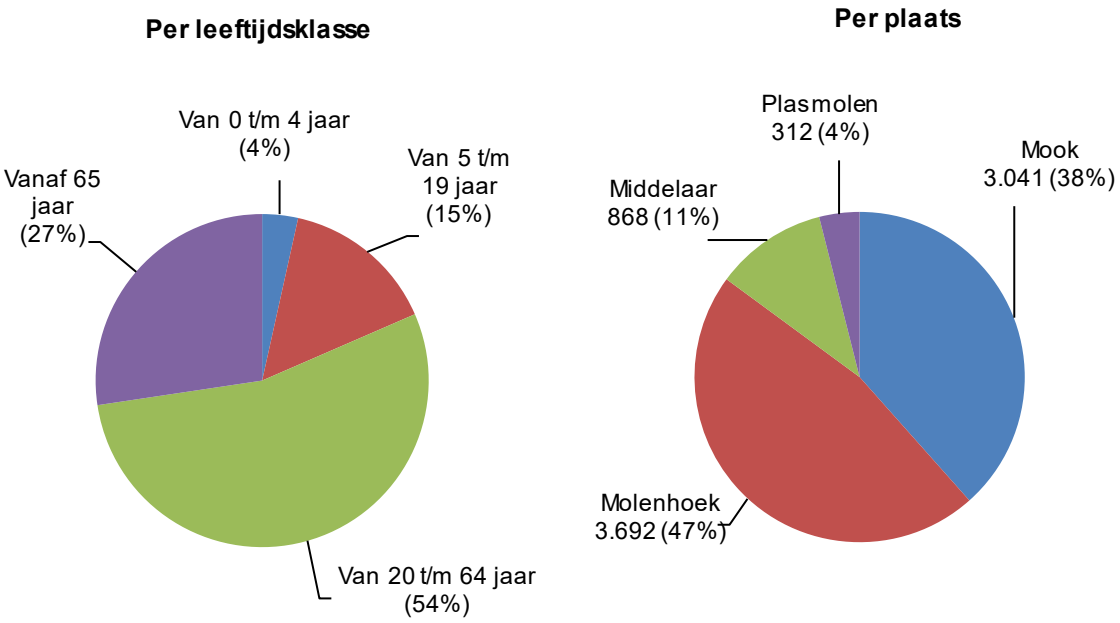
SOCIALE STRUCTUUR

Aantal inwoners per leeftijdsklasse

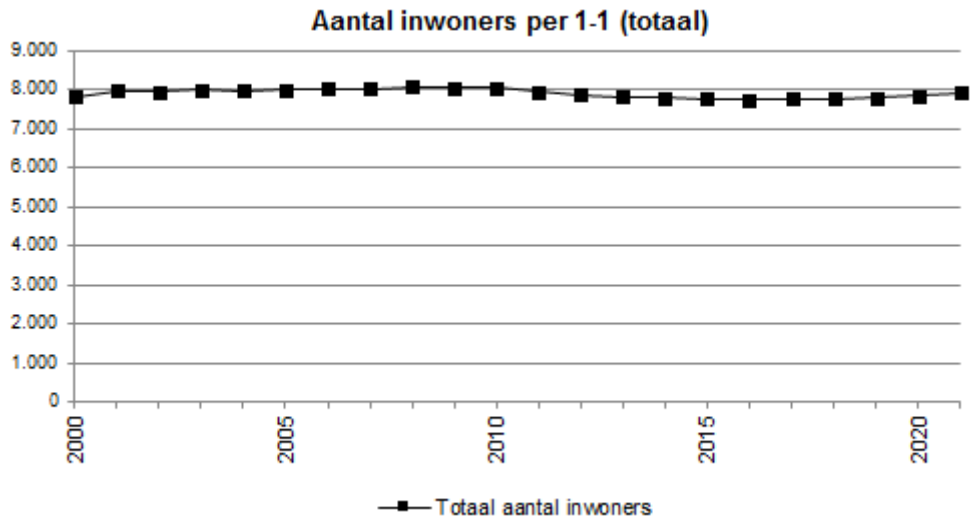
Inwoners per leeftijdsklasse	Werkelijk 1-1-2018	Werkelijk 1-1-2019	Werkelijk 1-1-2020	Raming 31-12-2020	%
van 0-4 jaar	249	246	259	275	4%
van 5-19 jaar	1.297	1.265	1.249	1.187	15%
van 20-64 jaar	4.177	4.215	4.216	4.286	54%
van 65 jaar en ouder	2.045	2.080	2.123	2.165	27%
Totaal	**7.768**	**7.806**	**7.847**	**7.913**	**100%**

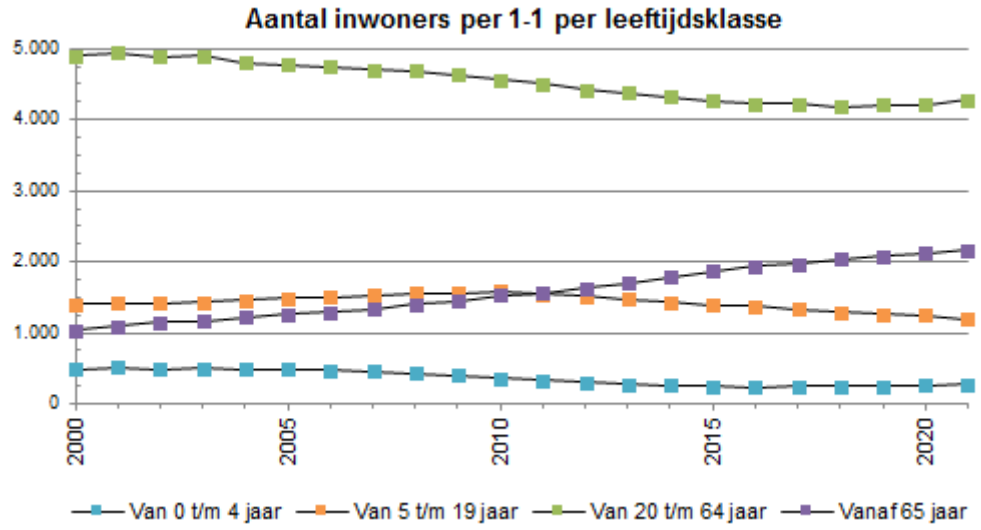
Bron: CBS Statline (1-1) en BRP Mook en Middelaar (31-12)

Aantal inwoners per 31 december 2020

Meerjarenverloop

Fysieke structuur

Omschrijving	Eenheid	Aantal
Land:		
Oppervlakte land	hectare	1.739
Oppervlakte bebouwing kernen	hectare	46
Oppervlakte bebouwing buitengebied	hectare	9
Oppervlakte bebouwing totaal	hectare	55
Percentage bebouwing land	%	3,2%
Woonruimten*)	aantal	3.660
Water:		
Oppervlakte binnenwater	hectare	142
Oeverlengte	hectometer	260

*) inclusief logiesfunctie en uitwonende studenten

Bron: Verzamelstaat uitkering gemeentefonds specificatie nummer 2020-09

1.5. Afkortingen

Afkorting	Voluit
ARN	Afvalverwerking Regio Nijmegen
BBV	Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
BBZ	Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen 2004
BGO	Budgetoverheveling
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BRP	Basisregistratie personen
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
FIDO	Financiering Decentrale Overheden
GFT	Groente-, Fruit- en Tuinafval
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GRP	Gemeentelijk Rioleringsplan
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
IRVN	ICT Rijk van Nijmegen
MARN	Milieusamenwerking en Afvalverwerking Regio Nijmegen
MGR	Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (regio Rijk van Nijmegen)
MJOP	MeerJaren OnderhoudsPlan
OZB	Onroerende zaakbelasting(en)
RIEC	Regionaal Informatie en Expertise Centrum
RUD (LN)	Regionale UitvoeringsDienst (Limburg Noord)
SISA	Single information Single audit
VBR	Vrij Besteedbare Reserve
VPB	Vennootschapsbelasting
VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
UPW	Uitkering Participatiewet
WMO	Wet maatschappelijke ondersteuning
WSW	Waarborgfonds Sociale Woningbouw / Wet sociale werkvoorziening
WOZ	(Wet) waardering onroerende zaken

JAARSTUKKEN

2.1. JAARVERSLAG

Programmaverantwoording

Wettelijk kader
Art. 24, lid 2, letter a en art. 25 BBV.

Toelichting
In de volgende hoofdstukken treft u de verantwoording per programma aan.
Per programma wordt beschreven wat we wilden bereiken en wat we daarvoor gedaan hebben. Wat we wilden bereiken is overgenomen vanuit de Programmabegroting 2020. Van wat we daarvoor hebben gedaan is de stand van zaken vermeld conform de Zomerrapportage 2020 en is een bijstelling vermeld voor geheel 2020. Daarnaast is in tabelvorm ook vermeld wat het gekost heeft (op programmaniveau). Een meer uitgebreide financiële toelichting is vermeld in de jaarrekening bij de onderdelen 2.2.2 en 2.2.5.
De verantwoording is voor de volgende programma's vermeld:

- Programma Besturen;
- Programma Beschermen;
- Programma Verplaatsen;
- Programma Werken;
- Programma Leren;
- Programma Recreëren;
- Programma Samenleven en zorgen;
- Programma Gezond leven;
- Programma Wonen.

Naast de programma’s zijn de verantwoordingen vermeld van de algemene dekkingsmiddelen (programma-ongebonden baten), de kosten van overhead, het bedrag voor de heffing van de Vennootschapsbelasting en het bedrag voor onvoorzien.

2.1.1. Programma Besturen

Alternatieve naam : Bestuur en ondersteuning

Portefeuillehouders : Burgemeester Gradisen, wethouders Wienhoven, Peters en Baneke

Visie 2018 - 2022
Wij vinden het belangrijk dat onze inwoners en bedrijven weten dat wij er voor ze zijn. Wij stellen ons open voor de meningen en ideeën van onze inwoners en betrekken deze bij de besluitvorming. Ook zijn we transparant in onze keuzes en onze manier van werken. Wij willen een betrouwbare partner zijn voor inwoners, bedrijven en onze samenwerkingspartners.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we daarvoor gedaan?

1. Een zichtbare en benaderbare gemeente zijn

Inwoners, verenigingen en bedrijven zijn op verschillende terreinen afhankelijk van de gemeente. Wij dienen zichtbaar te maken wat de gemeente en de gemeentelijke organen (Gemeenteraad, College, Burgemeester en ambtelijke organisatie) doen, maar ook waarom wij zaken op een bepaalde manier doen. Onze besluitvorming en gemeentelijke processen zijn transparant en worden in de openbaarheid genomen. De mening van de belanghebbenden betrekken wij via participatie bij dit proces.

Voor 2020 waren hiervoor geen (aanvullende) activiteiten gepland.

Realisatie Zomerrapportage

Het Coronavirus heeft de normale gang van zaken in onze maatschappij ingrijpend gewijzigd, zowel voor burgers als voor de overheid.
Vanaf medio maart hebben gemeenten de fysieke vergaderingen in het belang van de volksgezondheid zoveel mogelijk geschrapt. Voor het college van b&w zijn er voldoende mogelijkheden om dit op te vangen met digitale beraadslaging en stemming. Voor gemeenteraden is dit minder eenvoudig. Dit heeft te maken met het feit dat vergaderingen openbaar moeten zijn en leden zonder last moeten stemmen. In verband hiermee is een Spoedwet aangenomen met een tijdelijke mogelijkheid om digitaal besluiten te nemen door de gemeenteraad via videoconferencing. De wetgeving geldt tot 1 september 2020, maar is door de rijksoverheid eventueel verlengbaar. De wetgever legt de nadruk op “kan”. Zodra het weer mogelijk is om fysiek te vergaderen, moet de vergadering fysiek plaatsvinden aldus de Memorie van Toelichting. Uiteraard onder de voorwaarde dat een en ander voldoet aan de geldende corona-eisen en het openbare karakter van de besluitvorming.

De Spoedwet bevat een aantal aanvullingen op de regels uit de Gemeentewet omtrent het vergaderen. Misschien is de belangrijkste aanvulling de verbreding – of liever gezegd de verduidelijking - van het begrip “openbaar”. De aanvullingen in de Spoedwet maken verder mogelijk dat een gemeente zelf kan bepalen hoe invulling wordt gegeven aan digitale vergaderingen en

besluitvorming. Daarbij gelden er blijkens de Memorie van Toelichting een aantal belangrijke voorwaarden:

- Ieder lid moet gegarandeerd beschikken over de technische mogelijkheden om toegang te hebben tot de beraadslaging en stemming.
- Identificatie van raadsleden moet mogelijk zijn door zowel de voorzitter als door de leden onderling en het publiek.
- Er is sprake van een live videoverbinding, alleen audio of stemmen per app is niet voldoende.
- De voorzitter moet in staat zijn de orde te handhaven, bijvoorbeeld door deelnemers het woord te ontnemen of door een volgorde van stemming te bepalen.

Bestuur en medewerkers werkten en werken, op basis van adviezen vanuit de centrale overheid, veelal vanuit de thuissituatie. Dat heeft gezorgd voor een enorme ontwikkeling van het digitaal werken. Niet alleen de snelheid van de ontwikkelingen, maar ook het gebruik van diverse programma's en faciliteiten bleek op de werkvloer noodzakelijk. Zo is onder andere het digitaal ondertekenen van raadsvoorstellen en het digitaal invoeren van brieven en besluiten versneld ingevoerd. Aan de achterzijde leidt dit tot meer registraties en een hogere werkdruk bij het team DIV. Er wordt inhuur gepleegd om de daardoor opgelopen achterstandsituatie op de overige niet-urgente werkzaamheden in te halen.

Impact coronavirus op de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) en overige gemeenschappelijke regelingen

Effecten voor Werkbedrijf
De MGR ziet in de eerste drie maanden van 2020 minder plaatsingen op werk dan begroot. Dit is voor een deel toe te schrijven aan de coronamaatregelen. Op dit moment weet men nog niet hoe opbouwscenario's er uit gaan zien voor bijvoorbeeld de vroegere kansberoepsector horeca. Het is niet realistisch uit te gaan van het inlopen van de volledige achterstand over de eerste vier maanden in de resterende maanden van 2020. Vraag en aanbod op de arbeidsmarkt zijn door de coronamatregelen veranderd en onduidelijk op dit moment is wat de eventuele structurele veranderingen op de arbeidsmarkt zullen worden.

Men gaat extra inzet plegen om de achterstand in het aantal plaatsingen en het beroep op bijstand voor gemeenten te beperken. Men is intern en met andere samenwerkingspartners hierover in wisselende samenstelling in gesprek. Men ziet op dit moment een aantal grote lijnen waarlangs toekomstgerichte acties en werkzaamheden worden uitgevoerd:

- Inzetten op "werksoort-overstijgend" bemiddelen. Kandidaten uit de horeca zullen hun werktoekomst op andere werksoort moeten richten.
- Ook wordt gekeken naar wat (extra) kan worden ondernomen om te zorgen dat werk wordt behouden. Dit met het oog op het voorkomen van nieuwe instroom in de bijstand (vanuit WW).

De MGR ziet bij onderdeel Werk dat budgetten minder worden benut dan begroot. Het gaat om het budget voor instrumenten en het budget voor loonkostensubsidies. Hiermee samenhangend ziet men bij onderdeel Werk wel een verslechtering van de resultaten. Vooralsnog past men de begroting op beide budgetten niet aan. Met name het niet-benutte budget voor instrumenten zet men in om de komende periode meer mensen uit de bijstand naar werk toe te leiden. Niet-benutte middelen voor de loonkostensubsidies geeft men, zoals gebruikelijk, terug aan de gemeenten.

Effecten voor iRvN
Er zijn twee effecten. Het eerste effect is dat het oorspronkelijke investeringsplan meer verschuift naar investeringen in mobiele werkplekken in verband met thuiswerken. Dit leidt overigens niet tot overschrijding van het totale investeringsvolume. Het tweede effect is dat het aantal gebruikers van Microsoft toenemen doordat alle gemeenteraadsleden zijn toegevoegd. De extra kosten zijn binnen de huidige begroting op te vangen.

Overige gemeenschappelijke regelingen
Ook voor de overige gemeenschappelijke regelingen waaraan de gemeente Mook en Middelaar deelneemt, zal dit de nodige (financiële) effecten hebben. De omvang hiervan is op dit moment nog niet duidelijk.

Realisatie Jaarstukken

Grootste uitdaging in 2020 was om ook in coronatijd een zichtbare en benaderbare gemeente te blijven. Door de invoering van de Spoedwet omvat het begrip “openbaar” als bedoeld in artikel 23 lid 1 Gemeentewet nu ook een vergadering in een digitale omgeving die door de bevolking op afstand middels een live-verbinding kan worden gevolgd (artikel 1.3, 2.3 en 3.3 Spoedwet).
Alhoewel fysieke ontmoetingen verminderd werden, is de gemeente goed benaderbaar gebleven door te werken op afspraak en meer gebruik te maken van telefonisch contact en contact via e-mail. Hier is ook veel aandacht aan besteed in Ter Sprake, website en social media.

---

2. Inwonerparticipatie vergroten

Binnen onze gemeente hebben we aandacht voor de inbreng van onze inwoners bij onze plannen. Door in te zetten op het vergroten van de inwonerparticipatie wordt het democratisch draagvlak vergroot en de kwaliteit van beleid verhoogd. We zetten ook in op het stimuleren van burgerinitiatieven. Inwoners moeten zich welkom voelen om mee te praten en initiatieven in te dienen, we creëren hier de mogelijkheden voor.

Realisatie Zomerrapportage

In de eerste helft van 2020 is met een brede vertegenwoordiging uit de organisatie bekeken hoe we inwonerparticipatie vanaf 2020 kunnen doorontwikkelen. Er is een plan van aanpak opgesteld waarin is aangegeven welke accenten we leggen in 2020 en verder. Er wordt onder andere een kerngroep opgericht (die als aanjager op het gebied van inwonerparticipatie fungeert) en meer ingezet op het evalueren van projecten. We kiezen ook voor nieuwe vormen van inwonerparticipatie, dit willen we binnen Proef Plasmolen gaan inzetten. De invulling hiervan wordt op een later moment bekeken. Doorlopende activiteiten zoals het stimuleren van burgerinitiatieven middels de Vonkjes blijven bestaan.

Het Corona-virus heeft invloed op inwonerparticipatie en de wijze waarop dat kan plaatsvinden. Het geeft sowieso beperkingen aan inwonerparticipatie in fysieke zin.

Realisatie Jaarstukken

In 2020 is gestart met de uitvoering van het plan van aanpak met betrekking tot inwonerparticipatie. Er is een kerngroep samengesteld met ambtenaren vanuit verschillende vakdisciplines. De kerngroep fungeert als kartrekker, bijvoorbeeld door het belang van inwonerparticipatie binnen de organisatie te onderstrepen. Er zijn in 2020 verschillende participatieprojecten geweest, zoals de Lokale inclusieagenda, het hondenspeelveld in Molenhoek, de Beweegroute van Mook en Molenhoek en het project Natuurlijk spelen & bewegen in Mook. Door de coronacrisis hebben de contactmomenten met name online plaatsgevonden. Proef Plasmolen is tijdelijk stilgelegd, tot het weer mogelijk is om fysiek contact te hebben.

Relatie met verbonden partijen

Programma Besturen heeft geen specifieke relatie met een verbonden partij. Onder dit programma valt wel de (regionale) bestuurlijke afstemming in zijn algemeenheid. De diverse verbonden partijen zijn primair gericht op het verrichten van uitvoeringstaken die verband houden met de overige programma's.

Indicatoren

Op grond van artikel 1 van de 'Regeling beleidsindicatoren gemeenten' zijn gemeenten verplicht om de beleidsindicatoren te hanteren, zoals deze in de bijlage van die regeling zijn vermeld.
Als door een bronhouder niet de relevante gegevens kunnen worden verstrekt, vermeldt de gemeente, op grond van artikel 2 van de regeling, bij de desbetreffende beleidsindicator: 'gegevens niet beschikbaar'.
De beleidsindicatoren van de bronhouders worden ontsloten via 'waarstaatjegemeente.nl'.

Nr.	Omschrijving	Bron *)	2017 Waarde	2018 Waarde	2019 Waarde	2020 Waarde	2020 Gemeente
1	Formatie: Fte per 1.000 inwoners	1	8,44	8,46	8,81	8,88	-
2	Bezetting: Fte per 1.000 inwoners	1	7,85	8,51	8,72	8,48	-
3	Apparaatskosten: Kosten per inwoner (x € 1.000) (incl. overhead)	2	0,00	0,74	0,77	0,83	-
4	Externe inhuur: Kosten als % van totale loonsom	2	0%	2%	4%	0%	-
5	Externe inhuur: Totale kosten inhuur externen (x € 1.000)	2	0	79	183	0	-
6	Overhead: % van totale lasten	2	0%	p.m.	26%	27%	-

*) wettelijke bronhouder
1 Eigen gegevens
2 Eigen begroting

**) deze indicatoren worden pas vanaf 2017 bijgehouden.

N/b = Gegevens niet beschikbaar (nog niet beschikbaar gesteld)

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Baten / Lasten	Realisatie 2019	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Realisatie 2020	Verschil	
Programma Besturen						
Totaal lasten	1.678	1.350	2.096	2.109	-13	N
Totaal baten	-516	-217	-94	-169	76	V
Totaal baten en lasten	**1.161**	**1.133**	**2.002**	**1.940**	**62**	**V**
Toevoeging aan reserves	0	0	2	2	0	N
Onttrekking uit reserves	-333	-5	-485	-460	-25	N
Totaal Programma	**829**	**1.128**	**1.519**	**1.481**	**38**	**V**

Voor een totale analyse van het programmaresultaat verwijzen wij u naar het onderdeel 2.2.5 in de Jaarrekening ('Analyse op programmaniveau').

Rechtmatigheidsanalyse

De werkelijke kosten zijn hoger dan de begrote kosten. Hiermee voldoet dit programma in eerste instantie niet aan de financiële rechtmatigheid. Het negatieve verschil van ongeveer € 13k is echter het gevolg van een afwikkelingsverschil van voorgaande jaren. Zonder dit verschil zou er een overschot op het programma zijn bij de lasten.

In de ‘Kadernota Rechtmatigheid 2018’ (ook geldig voor 2020) van de commissie BBV worden zeven soorten begrotingsafwijkingen genoemd. De overschrijding van de lasten van programma Besturen valt in de categorie ‘budgetoverschrijdingen bij een open einde regeling’.
Deze budgetoverschrijding is formeel onrechtmatig omdat er meer kosten zijn gerealiseerd dan geraamd, maar telt niet mee voor het accountantsoordeel omdat deze extra kosten het gevolg zijn van een afwikkeling van voorgaande jaren met een onvoorzien karakter.

2.1.2. Programma Beschermen

Alternatieve naam : Veiligheid

Portefeuillehouder : Burgemeester Gradisen

Visie 2018 - 2022
Veiligheid kun je niet garanderen, maar samen met onze ketenpartners op het gebied van veiligheid en zorg werken we aan een zo goed mogelijke bescherming van onze inwoners. Door nieuwe taken en krappere capaciteit bij politie en justitie vormt dit een bijzondere uitdaging voor onze gemeente. Veiligheid houdt iedereen bezig en wij willen de komende periode dan ook inzetten op het versterken van het veiligheidsgevoel. Daarvoor zetten we meer toezicht en handhaving in en laten we de veiligheidsketen zo optimaal mogelijk functioneren.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we daarvoor gedaan?

1. **Het naleefgedrag vergroten**

De afgelopen periode is helder geworden dat het handhavingsbeleid en de beschikbare capaciteit en middelen niet meer passen in de huidige tijdgeest. Bewoners van de gemeente mogen van ons verwachten dat er actief en daadkrachtig wordt opgetreden tegen overtredingen, maar ook tegen onwenselijke situaties. Door de toenemende activiteiten binnen onze gemeente in de bouw als gevolg van de gehele economie voelen wij de noodzaak om controles, toezicht en handhaving uit te breiden.

Van repressie naar preventie
Naleefgedrag stimuleren begint door heldere regels te stellen en de regels die je stelt ook na te leven. We willen meer inzetten op communicatie over de regels en meer en vaker uitleggen waarom er bepaalde regels zijn en wat de gemeenschap kan of soms moet doen om deze regels na te leven. Dat doen we niet alleen vanuit ons gemeentehuis, maar ook op de momenten dat we controles uitvoeren of contact hebben met onze inwoners en bedrijven. Meer preventie moet uiteindelijk leiden tot minder inzet van repressie in de vorm van juridische handhaving en meer elkaar aanspreken op naleefgedrag.

Realisatie Zomerrapportage

Van repressie naar preventie
Ten tijde van het eerste halfjaar van 2020 heeft de wereld kennis gemaakt met het coronavirus. Waar het enige tijd nog ver weg leek, naderde het virus in korte tijd waarna het ook in de gemeente Mook en Middelaar in het begin hard toegeslagen heeft. Als lokale overheid werd veel inzet en capaciteit gevraagd. Hoewel het Kabinet middels noodverordeningen namens de voorzitters van de veiligheidsregio's landelijke maatregelen opdroeg aan alle inwoners van het land, werd meermaals een beroep gedaan op de lokale overheden in het nemen van regie en met name het toezicht op de naleving van maatregelen en de communicatie naar inwoners en ondernemers.
Het is voor inwoners en ondernemers niet altijd makkelijk geweest om alle genomen maatregelen te begrijpen en vervolgens een en ander vol te blijven houden. Heldere, hoopvolle en adequate communicatie op diverse niveaus hebben een belangrijke rol gespeeld in het naleven van de maatregelen, ter voorkoming van de verdere verspreiding van het coronavirus. Naast de bekende

communicatiekanalen van de gemeente Mook en Middelaar heeft bestuurlijk in het bijzonder de burgemeester vanuit zijn rol als “burgervader” actief gecommuniceerd en ‘meegeleefd’ middels berichten op de gemeentelijke website, in Ter Sprake en op (social-) media als Facebook, Instagram, MaasBuren en LinkedIn. De berichten hadden de vorm van een video-opname voor de inwoners en meerdere brieven, waaronder twee brieven speciaal gericht aan kinderen in Mook en Middelaar. Diverse functionarissen binnen de gemeente hebben ieder in het eigen vakgebied eveneens bijgedragen aan communicatie over de geldende regels en het daarbij van betrekking zijnde handelingskader. Hoewel er mogelijkheden waren om repressief op te treden, is in eerste instantie preventie het uitgangspunt geweest in de naleving van de genomen maatregelen. De buitengewoon opsporingsambtenaar in samenwerking met de eveneens breed bevoegde medewerker Bouw- en Woningtoezicht en de politie hebben op fysieke wijze toegezien op de naleving van de regels door preventief te instrueren en communiceren. Als sluitstuk is door hen bij het zich expliciet niet houden aan de regels en bij (het ontstaan van mogelijke) excessen repressief opgetreden.
Samenvattend heeft de gemeente een rol gekozen tussen het landelijk kader en de inwoners en ondernemers van de gemeente, in een rol waarin zorg gedragen moest worden voor de naleving van de geldende regels, op een wijze waarbij heldere regels en kaders aan de voorzijde voorkomen dat repressief optreden de boventoon voert.

Het eerste half jaar van 2020 bestond niet alleen en volledig in het teken van het coronavirus. Er is een aanpak jeugdoverlast uitgevoerd waarbij notoire overlastplegers en hun ouders c.q. verzorgers van zowel binnen als buiten de gemeente Mook en Middelaar middels een persoonlijke brief aangeschreven zijn. De aanpak is tweeledig geweest waarbij in preventieve zin is gewezen op het overlast gevende gedrag, de mogelijke gevolgen hiervan en de vraag om na te denken/in gesprek te gaan over dit gedrag. Geïnvesteerd is in bewustwording, waarschuwen en het in contact treden met de jongeren. Tevens is gewezen op de acceptabele kaders, met de afsluitende noot dat een overschrijding van deze kaders op repressieve wijze aangepakt zal worden.

Realisatie Jaarstukken

Na een zomer met enkele versoepelingen van de coronamaatregelen, greep het virus in het najaar van 2020 snel om zich heen. Middels noodverordeningen namens de voorzitters van de veiligheidsregio’s, en later met de invoering van de Tijdelijke Wet Maatregelen Covid-19, legde het Kabinet nieuwe maatregelen op aan alle inwoners en ondernemers van het land. Opnieuw werd meermaals een beroep gedaan op de lokale overheden in het nemen van regie en met name het toezicht op de naleving van maatregelen en de communicatie naar inwoners en ondernemers. Hoewel het begrip voor de coronamaatregelen in het land op sommige momenten af begon te nemen heeft de gemeente Mook en Middelaar middels heldere, hoopvolle en adequate communicatie op diverse niveaus een belangrijke rol gespeeld in het naleven van de maatregelen. Opnieuw nam de burgemeester zijn rol als ‘burgervader’, werden de bekende communicatiekanalen ingezet om te communiceren over maatregelen en droegen diverse functionarissen binnen de gemeente ieder in hun eigen vakgebied bij aan communicatie over de maatregelen. Preventieve communicatie over de maatregelen heeft er op deze wijze voor gezorgd dat repressief optreden enkel bij excessen nodig is geweest. De aanpak heeft veel inzet van en capaciteit van de lokale overheid gevraagd, maar de aankondiging eind 2020 van het starten met vaccineren begin 2021 biedt hoop voor de toekomst.

In het tweede gedeelte van 2020 heeft RIEC Limburg het Integraal Ondermijningsbeeld (IOB) Mook en Middelaar opgeleverd. De aanbevelingen in dit IOB zijn gezamenlijk met de samenwerkingspartners opgepakt om zodoende barrières op te werpen tegen ondermijnende criminaliteit.

---

2. Een veilige gemeente behouden

Inwoners moeten zich in onze gemeente veilig kunnen voelen. Het gevoel van veiligheid verschilt van mens tot mens, maar vaak komt dit tot uitdrukking over de mate waarin mensen zich ’s avonds veilig voelen op straat. In onze gemeente kun je ’s avonds veilig over straat lopen, maar er zijn wel aandachtspunten. Zo zijn er gebieden waar inwoners vragen om aandacht voor hangjeugd, slecht verlichte plaatsen, rommel en graffiti. Maar ook parkeeroverlast en verkeersveiligheid zijn regelmatig terugkerende aandachtspunten die wij willen aanpakken.

Een nieuw aspect vormt de sociale veiligheid in dit verhaal. Met de decentralisatie van Rijkstaken naar de gemeente heeft de gemeente ook de problematiek rondom ‘verwarde personen’ en beschermd wonen op het bordje gekregen. Een thema dat met een minimale politiecapaciteit in onze regio bijzondere aandacht vraagt van onze gemeente, gezien ook onze ligging ten opzichte van onze veiligheidspartners (Politie, Veiligheidsregio en Openbaar Ministerie) in Limburg Noord en onze zorgpartners in het Rijk van Nijmegen.

Voor 2020 zijn hiervoor geen (aanvullende) activiteiten gepland.

Realisatie Zomerrapportage

In de loop van 2019 en begin 2020 groeiden de meldingen van jeugdoverlast binnen de gemeente Mook en Middelaar aanzienlijk, wat een negatieve invloed heeft gehad op het veiligheidsgevoel. Met als negatief hoogtepunt het incident tijdens oudejaarsnacht in het winkelcentrum van Molenhoek. Dit aandachtspunt is in het eerste half jaar van 2020 aangepakt door middel van de reeds genoemde aanpak jeugdoverlast. De burgemeester heeft vanuit zijn verantwoordelijkheid voor openbare orde en veiligheid diverse jongeren en hun ouders c.q. verzorgers een persoonlijke brief toegezonden, welke op basis van politiegegevens gekwalificeerd zijn als notoire overlastplegers.
De aanpak jeugdoverlast is tweeledig waarbij politie, Synthese en de gemeente -onder regie van laatstgenoemde- door middel van een nauwe samenwerking in preventieve zin investeren in bewustwording, waarschuwen en het in contact treden met de jongeren. Jongeren zijn gevraagd na te denken over hun gedrag en de eventuele gevolgen daarvan, waar tegenover staat dat ouders c.q. verzorgers is gevraagd in gesprek te gaan met hun kind.
Naar aanleiding van de aanpak jeugdoverlast wordt repressief opgetreden tegen overlastplegers, met als gewenst gevolg een positieve ontwikkeling van de sociale veiligheid in de gemeente Mook en Middelaar. De aanpak jeugdoverlast blijft ook na de opstart in de toekomst hoog op de agenda staan om vroegtijdig te kunnen optreden tegen jeugdoverlast. Tegelijkertijd dient er aandacht te zijn en blijven voor een preventief jeugd- en jongerenbeleid.

In het eerste half jaar van 2020 is tevens een kwartiermaker aangesteld door de Regio Limburg-Noord, welke belast is met de wederopbouw van het Zorg- en Veiligheidshuis Limburg-Noord. Complexe casuïstiek op het gebied van psychosociale problematiek (‘verwarde personen’) kunnen hier onder regie van de gemeente of het Zorg- en Veiligheidshuis op een integrale wijze aangepakt worden. In afwachting van de volledige inzetbaarheid van het Zorg- en Veiligheidshuis Limburg-Noord -welke te verwachten is in het tweede half jaar van 2020- is nauw samengewerkt met GGD Bijzondere Zorg en het Zorg- en Veiligheidshuis Gelderland-Zuid om een ketensamenwerking te organiseren omtrent actuele problematiek.

Realisatie Jaarstukken

Ook het tweede gedeelte van 2020 stond in het teken van de aanpak jeugdoverlast. De politie en gemeenten merkten na de aanpak jeugdoverlast, waarbij zowel jongeren als ouders c.q. verzorgers zijn aangeschreven, dat het aantal overlastmeldingen afnam. In aanloop naar de jaarwisseling 2020-2021 zijn de jongeren, welke op basis van politiegegevens gekwalificeerd zijn als notoire overlastplegers, en hun ouders c.q. verzorgers opnieuw aangeschreven. De nadruk lag in deze aanpak echter op het benoemen van de positieve lijn, het belang van het naleven van de coronamaatregelen en tot slot het waarschuwen voor en het attenderen op de gevolgen van het veroorzaken van overlast.

Overlast werd ook geconstateerd tijdens de jaarwisseling 2019-2020. De politie heeft in het winkelcentrum van Molenhoek moeten optreden na herhaaldelijke overlast. Reden om samen met de politie een maatregelenpakket op te stellen voor de jaarwisseling 2020-2021. Naast het zorgdragen voor de naleving van coronamaatregelen kwam hier dus ook het voorkomen van overlast bij. Het politie Basisteam Venray-Gennep intensiveerde in de dagen voor de jaarwisseling en tijdens de jaarwisseling de surveillance. In de gemeente Mook en Middelaar werd tevens gebruik gemaakt van een particulier beveiligingsbedrijf, welke ook in de voorgaande jaren ingezet is. Directe contacten werden gelegd tussen het beveiligingsbedrijf en de politie om bij eventuele excessen snel te kunnen handelen. Daarnaast werd ook in de aanpak jeugdoverlast geattendeerd op de jaarwisseling. Het maatregelenpakket heeft excessen voorkomen en de voorbereiding tussen ketenpartners is een leidraad voor volgende jaren.

Relatie met verbonden partijen

De volgende verbonden partijen hebben een relatie met dit programma:

- Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Limburg-Noord
  (het bevorderen van een zo optimaal mogelijke dienstverlening op het terrein van de veiligheid aan burgers);
- Gemeenschappelijke regeling Regionale Uitvoeringsdienst Limburg Noord (RUD LN)
  (waarborgen goede kwaliteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving).

Indicatoren

Op grond van artikel 1 van de 'Regeling beleidsindicatoren gemeenten' zijn gemeenten verplicht om de beleidsindicatoren te hanteren, zoals deze in de bijlage van die regeling zijn vermeld.
Als door een bronhouder niet de relevante gegevens kunnen worden verstrekt, vermeldt de gemeente, op grond van artikel 2 van de regeling, bij de desbetreffende beleidsindicator: 'gegevens niet beschikbaar'.
De beleidsindicatoren van de bronhouders worden ontsloten via 'waarstaatjegemeente.nl'.
Een nadere toelichting en het grafische meerjarenverloop vindt u in bijlage 4.2 van deze Jaarstukken 2020.

Nr.	Omschrijving	Bron *)	2017 Waarde	2018 Waarde	2019 Waarde (landelijk)	2020 Waarde (landelijk)	2020 Gemeente
1	Verwijzingen Halt: Aantal per 10.000 jongeren	1	63,0	65,0	67,0 (132,0)	N/b (N/b)	N/b
2	Winkeldiefstallen: Aantal per 1.000 inwoners	2	0,0	0,0	0,0 (2,3)	N/b (N/b)	N/b
3	Geweldsmisdrijven: Aantal per 1.000 inwoners	2	1,9	5,1	3,2 (4,8)	1,9 (4,6)	-
4	Diefstallen uit woning: Aantal per 1.000 inwoners	2	4,5	1,9	3,2 (2,3)	N/b (N/b)	N/b
5	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte): Aantal per 1.000 inwoners	2	4,5	3,2	3,8 (5,9)	5,7 (6,3)	-

*) wettelijke bronhouder
1 Bureau Halt
2 CBS

N/b = Gegevens niet beschikbaar / nog niet beschikbaar gesteld.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Baten / Lasten	Realisatie 2019	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Realisatie 2020	Verschil	
Programma Beschermen						
Totaal lasten	695	652	762	761	1	V
Totaal baten	-6	-106	-171	-218	47	V
Totaal baten en lasten	**689**	**546**	**591**	**543**	**48**	**V**
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0	0	V
Onttrekking uit reserves	0	0	0	0	0	V
Totaal Programma	**689**	**546**	**591**	**543**	**48**	**V**

Voor een totale analyse van het programmaresultaat verwijzen wij u naar het onderdeel 2.2.5 in de Jaarrekening ('Analyse op programmaniveau').

Rechtmatigheidsanalyse

De werkelijke kosten zijn net iets lager dan de geraamde kosten. Hiermee voldoet dit programma aan de financiële rechtmatigheid.

2.1.3. Programma Verplaatsen

Alternatieve naam : Verkeer, vervoer en waterstaat

Portefeuillehouder : Wethouder Wienhoven

Visie 2018 - 2022
Aandacht voor het bevorderen van mobiliteit en bereikbaarheid is van groot belang. Dit alles in een veilige en goed ingerichte omgeving, terwijl de leefbaarheid wordt geborgd. In de kernen moeten alle voorzieningen bereikbaar zijn voor hun inwoners. Dat betekent zorgen voor goede verbindingen tussen de kernen onderling en de kernen en de omliggende gemeenten. Naast verbindingen voor fiets en auto streven wij naar een goede verbinding met het openbaar vervoer.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we daarvoor gedaan?

1. Openbaar vervoer

Openbaar vervoer vervult een belangrijke taak in de leefbaarheid van onze gemeente. We hebben prachtige trein- en busverbindingen richting Nijmegen en Venlo. Middelaar en een aantal van onze kernen liggen op redelijke afstand van deze verbindingen. Wij streven ernaar dat alle inwoners gebruik kunnen maken van openbaar vervoer.

Realisatie Zomerrapportage

Er wordt gekeken en vooral gewerkt aan de mogelijkheid van een buurtbus in Mook en Middelaar. Een bus die alle kernen aandoet en ook het station Mook-Molenhoek. Het werkproces is in volle gang en is het streven dat nog dit jaar de bus gaat rijden,

Mobie
Daarnaast heeft Mook en Middelaar in 2019 samen met de andere zeven gemeenten in Noord-Limburg ingestemd met de Europese aanbesteding Duurzaam deelvervoer. De aanbesteding is medio oktober afgerond, en de insteek is dat de Noord-Limburgse gemeentemedewerkers per 1 januari 2021 gebruik kunnen gaan maken van duurzame deelauto's en deelfietsen. Over de implementatie worden per gemeente afspraken gemaakt met als doel dat nagenoeg iedereen wordt gestimuleerd om over te stappen naar een nieuwe manier van plannen en duurzaam reizen. Voor de bekostiging hebben we 80% van ons budget voor autodienstreizen ingezet.
Ook onze inwoners kunnen nagenoeg vanaf het begin van de overeenkomst gebruik maken van duurzaam deelvervoer. De implementatie en communicatie hierover is vooral aan de marktpartij, in afstemming met de gemeente. In de uitvoering of financiering heeft de gemeente geen rol.

Realisatie Jaarstukken

Buurtbus
Een buurtbus is een vorm van openbaar vervoer en de provincie Gelderland heeft als concessieverlener eind 2020 ingestemd met het starten en inrichten van een buurtbus. Deze nieuwe buurtbus zal in ieder geval van Middelaar naar Malden rijden, via station Mook-Molenhoek. Binnen het werkproces is er samengewerkt met de provincie, het busbedrijf, de gemeente Heumen en de Algemene Hulpdienst Mook, Molenhoek en Middelaar. Ook zijn onze inwoners in de gelegenheid gesteld om mee te denken over de buurtbus middels een enquête. Tevens hebben zich diverse vrijwilligers aangemeld voor het invullen van de taken en werkzaamheden bij de buurtbus. Op dit moment wordt er gewerkt aan de praktische en noodzakelijke vervolgstappen voor het verder inrichten en het daadwerkelijk rijden van de bus, zoals het bepalen van de exacte route en dienstregeling en het in stelling brengen van de vrijwilligers. Naar verwachting kan de bus medio 2021 gaan rijden en wordt deze lijn ondergebracht bij de bestaande buurtbusvereniging Rijk van Nijmegen. De huidige maatregelen en beperkingen door het Covid-virus kunnen van invloed zijn op het werkproces en de planning. In hoeverre dit van invloed is op de start van de buurtbus valt te bezien.

Mobie
Vanuit de gemeentelijke samenwerking in Noord-Limburg heeft de aanbesteding Duurzaam deelvervoer plaatsgevonden. Mobility Mixx is hierbij als beste uit de aanbesteding naar voren gekomen. Zij gaan de komende 4 jaar een mix aan mobiliteitsdiensten aanbieden waarbij het maken van een duurzame reis leidend is, en het vervoer een middel. In 2021 start Mobility Mixx om medewerkers van de acht gemeenten in Noord-Limburg te voorzien van de juiste diversiteit aan duurzame deelmobiliteit. Tegen de zomer kunnen ook inwoners gebruik gaan maken van hun diensten, waaronder deelauto's, fietsen en e-bikes.

De concrete invulling ervan loopt op dit moment en zal begin 2021 vorm krijgen. De aanbesteding en de nieuwe werkwijze bieden een vervolg op het in november 2018 opgestarte project Mobie.

---

2. In stand houden en uitbreiden veiligheid en leefbaarheid

Mobiliteit, verkeersveiligheid en leefbaarheid zijn belangrijke thema's voor ons. Op het gebied van mobiliteit staat er veel te veranderen door de technologische ontwikkelingen. E-bikes, elektrisch-zelfrijdende auto's, bussen en treinen op waterstof en drones geven een toekomstbeeld dat de manier waarop wij naar mobiliteit en de openbare ruimte kijken drastisch kan veranderen.

Verkeersveiligheid en leefbaarheid gaan hand in hand. De weg N 271, spoorlijn en rivier de Maas door onze gemeente bieden kansen, maar leveren ook problemen op in termen van leefbaarheid en verkeersveiligheid. Met name de ontsluiting van en naar Groesbeek vormt in onze gemeente een bijzonder aandachtspunt voor de leefbaarheid van Molenhoek en Mook.

Onze gemeente ligt op een verbindingenknooppunt naar Limburg, Gelderland, Noord Brabant en Duitsland. Vooral op het gebied van fietsverbindingen biedt Mook en Middelaar een uitstekend netwerk. Dit is niet alleen goed voor het woon-werkverkeer en terugdringen van CO_2-uitstoot, maar is ook van toegevoegde waarde op het toeristisch-recreatieve profiel van onze gemeente.

Wij willen dat inwoners en bezoekers zich kunnen verplaatsen in een veilige en goed ingerichte omgeving.

N271 – Rijksweg
De Rijksweg N271 wordt door de provincie Limburg aangepakt. Wij haken aan op dit traject en we gaan voor:

- In overleg met de provincie Limburg er voor zorgen dat op het gedeelte Rijksweg tussen Mook en Molenhoek, de maximaal toegestane rijsnelheid voor auto's teruggebracht naar 50 km/uur;
- In samenwerking met de provincie Limburg komen tot de herinrichting van de Rijksweg in Plasmolen, specifiek van de zuidelijke komgrens van Mook tot de noordelijke komgrens van Milsbeek (gemeente Gennep)

Maatregelprogramma verkeersprojecten
In navolging van Trendsportal en het hier uit voortkomende Mobiliteitsplan wordt er een lokaal Maatregelprogramma verkeersprojecten opgesteld. Een programma met projecten (maatregelen) die de verkeersveiligheid en mobiliteit binnen de gemeente verbeteren. Daar vallen ook de wegen onder die te maken hebben met het verkeer tussen de A73 en Groesbeek. Na vaststelling van het programma door de gemeenteraad zal hier invulling aan worden gegeven.

Spoorviaduct Heumensebaan
In het kader van de Verbetering van de Maaslijn (spoorlijn Nijmegen-Venlo), wordt in samenwerking met de provincie Limburg en ProRail het spoorviaduct in de Heumensebaan vervangen. Deze gelegenheid wordt aangegrepen om de verkeerssituatie ter plaatse te verbeteren, vooral voor de voetgangers en fietsers.

Fietsverbindingen
Met de bouw van de fietsbrug over de Maas, tussen Cuijk en Mook, en de ingebruikname van de onderdoorgang Lindenlaan zal de snelfietsroute Cuijk-Mook-Nijmegen worden voltooid. Ook de aftakking van de snelfietsroute naar de Veldweg in Mook wordt gerealiseerd.

Er komt een onderzoek naar de mogelijkheden en haalbaarheid van een vrij-liggend fietspad tussen Molenhoek en Groesbeek. Het gaat over een fietspad langs de Heumensebaan (buiten de bebouwde kom) dat aansluit op het geplande vrij-liggende fietspad van de gemeente Berg en Dal (Rijlaan).

Onverharde wegen
Er wordt er een beleids- en beheerplan onverharde wegen opgesteld voor sturing bij het onderhoud aan de onverharde wegen en voor duidelijkheid voor de aanwonenden en gebruikers. Dit plan zou oorspronkelijk in 2019 worden gerealiseerd, maar is doorgeschoven naar 2020.

Realisatie Zomerrapportage

N271 – Rijksweg
In het najaar van 2020 komt het ontwerp bestemmingsplan ter inzage. In 2021 wordt gestart met de vergunningaanvragen en de werkzaamheden, afhankelijk van de omvang van de bestemmingsplanprocedure.

Maatregelprogramma verkeersprojecten
Het Mobiliteitsplan zal in de tweede helft van 2020 aan de gemeenteraad worden voorgelegd. Een Uitvoeringsprogramma maakt onderdeel uit van het plan. Hierin zijn allerlei inspanningen beschreven van beleid tot fysieke maatregelen. Na vaststellen van het plan kan er invulling worden gegeven aan het beleid en het Uitvoeringsprogramma.

Spoorviaduct Heumensebaan
De bouw van een nieuw spoorviaduct in de Heumensebaan te Molenhoek staat gepland voor medio 2023. Op basis van de gemaakte afspraken wordt het viaduct hierbij verbreed voor een vrij-liggend fiets-/voetpad.

Fietsverbindingen
De aanleg van de snelfietsroute Cuijk-Mook-Nijmegen (MaasWaalpad) vordert gestaag. De fietsbrug over de Maas wordt op 26 september 2020 geopend, dan is de gehele route gereed.

De mogelijkheid en haalbaarheid van een vrij-liggend fietspad tussen Molenhoek en Groesbeek maakt onderdeel uit van het hiervoor genoemde Mobiliteitsplan.

Onverharde wegen
Vanuit de gemeenteraad is er een vraag gesteld over het toepassen van gebroken puin (puingranulaat) bij onverharde wegen binnen de gemeente. In september 2020 zal hierover aan de gemeenteraad een voorstel worden voorgelegd. Het al dan niet toepassen van gebroken puin vormt een wezenlijk onderdeel bij het onderhoud aan de onverharde wegen. Na besluitvorming hierover door de gemeenteraad, kan er verder worden gegaan met het opstellen van het Onderhoudsplan. Naar verwachting begin 2021 gereed.

Realisatie Jaarstukken

N271 - Rijksweg
Het werkproces van de herinrichting van de Rijksweg tussen Mook en Milsbeek vordert gestaag. In 2020 is er gestart met de bestemmingsplan procedure. De voorbereiding voor de vergunning-aanvragen en de overige voorbereidende werkzaamheden lopen.

Maatregelenprogramma verkeersprojecten
Het Mobiliteitsplan is afgerond en wordt in het 1ste kwartaal van 2021 voorgelegd aan de gemeenteraad van Mook en Middelaar.

Spoorviaduct Heumensebaan
Het vernieuwen, en verbreden, van het spoorviaduct maakt onderdeel uit van het Rijks- en provinciaal project 'Verbeteren Maaslijn'. Een Rijks- en provinciaal project. Op basis van de huidige informatie staat de realisatie hiervan nog steeds gepland in 2023. Als gemeente volgen en zo nodig nemen wij deel aan het werkproces.

Fietsverbindingen
De fietsbrug (De Maasover) is als onderdeel van het MaasWaalpad op 26 september 2020 opengesteld. In het gemeentelijk Mobiliteitsplan is beschreven hoe verder te gaan met de plannen en realisatie van een vrij-liggend fietspad tussen Molenhoek en Groesbeek.

Onverharde wegen
Het voorstel hoe om te gaan met gebroken puin (puingranulaat) is aan de gemeenteraad voorgelegd.

---

3. Integraliteit en verkeersveiligheid

De komende jaren vinden er in delen van onze gemeente ingrijpende (onderhouds)werkzaamheden plaats, door zowel ruimtelijke ontwikkelingen (bijvoorbeeld realisatie Woonzorgcomplex in Mook) als regulier onderhoud. Bij deze ontwikkelingen en herinrichtingen streven we naar maximale integraliteit en synergie. Dit zowel bij autonome werken als wijk/gebiedsgerichte werkzaamheden.

Realisatie Zomerrapportage

De werkzaamheden hebben hoofdzakelijk betrekking op de centrumwegen van Mook en worden dit jaar voor een belangrijk deel afgerond. De directe omgeving van het nieuw te bouwen gezondheidscentrum en de inrichting van het perceel van het te slopen Groene Kruisgebouw worden in 2021 opgepakt.

Realisatie Jaarstukken

De herinrichting van de centrumwegen van Mook is voor een belangrijk deel afgerond in 2020. De totale afronding ervan hangt samen met de realisatie van het nieuwe gezondheidscentrum en de sloop van het bestaande Groene Kruisgebouw. De Maaskade in Mook en de voet- en fietspaden langs de Maas in Mook (Middelweerd) zijn ook afgerond.

Relatie met verbonden partijen

De volgende verbonden partij heeft een relatie met dit programma:

- Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen
  (verbeteren vestigingsklimaat voor burgers en bedrijven, regionale afstemming beleid op de domeinen wonen, *mobiliteit*, economie en duurzaamheid).

Indicatoren

Op grond van artikel 1 van de 'Regeling beleidsindicatoren gemeenten' zijn gemeenten verplicht om de beleidsindicatoren te hanteren, zoals deze in de bijlage van die regeling zijn vermeld.
Als door een bronhouder niet de relevante gegevens kunnen worden verstrekt, vermeldt de gemeente, op grond van artikel 2 van de regeling, bij de desbetreffende beleidsindicator: 'gegevens niet beschikbaar'.
De beleidsindicatoren van de bronhouders worden ontsloten via 'waarstaatjegemeente.nl'.
Een nadere toelichting en het grafische meerjarenverloop vindt u in bijlage 4.2 van deze jaarstukken.

Nr.	Omschrijving	Bron *)	2017 Waarde	2018 Waarde	2019 Waarde (landelijk)	2020 Waarde (landelijk)	2020 Gemeente
1	Geen wettelijke indicatoren						

*) wettelijke bronhouder

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Baten / Lasten	Realisatie 2019	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Realisatie 2020	Verschil	
Programma Verplaatsen						
Totaal lasten	1.040	628	661	650	11	V
Totaal baten	-25	-23	-129	-134	5	V
Totaal baten en lasten	**1.015**	**605**	**532**	**516**	**16**	**V**
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0	0	V
Onttrekking uit reserves	-434	0	-46	-25	-21	N
Totaal Programma	**581**	**605**	**487**	**492**	**-5**	**N**

Voor een totale analyse van het programmaresultaat verwijzen wij u naar het onderdeel 2.2.5 in de Jaarrekening ('Analyse op programmaniveau').

Rechtmatigheidsanalyse

De werkelijke kosten zijn lager dan de begrote kosten. Hiermee voldoet dit programma aan de financiële rechtmatigheid.

Het positieve verschil van ongeveer € 11k is voornamelijk het gevolg van niet bestede budgetten, die overigens ook deels gedekt worden uit onttrekkingen reserves.

2.1.4. Programma Werken

Alternatieve naam : Economie

Portefeuillehouder : Wethouder Peters

Visie 2018 - 2022
Werken is belangrijk, voor zowel inwoners als bedrijven. Voor inwoners biedt werken een bron van inkomen en sociale netwerken. Voor bedrijven een productiemiddel om hun activiteiten en doelen te realiseren. De gemeente heeft binnen dit thema een verbindende rol.

Wij zien het als onze opdracht om zoveel mogelijk inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt te ondersteunen naar passend werk. Dit ondersteunen gaat in de vorm van begeleiding, het openstellen en vinden van werkervaringsplekken en een bijdrage leveren aan het creëren van werkgelegenheid.

Voor de bedrijven in onze gemeente moet er een gunstig vestigingsklimaat worden gecreëerd. Dat moet de huidige bedrijven de mogelijkheid bieden om hun bedrijfsactiviteiten binnen onze gemeente te houden en uit te breiden. Maar het vestigingsklimaat moet ook voor nieuwe bedrijven aantrekkelijk zijn om zich hier te komen vestigen. Dat is niet alleen goed voor de economie van onze gemeente, maar levert ook een bijdrage aan de leefbaarheid in onze gemeente.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we daarvoor gedaan?

1. Creëren van een gunstig vestigingsklimaat

Een gunstig vestigingsklimaat is een situatie waarin het voor bedrijven aantrekkelijk is en blijft om zich met hun activiteiten te vestigen in onze gemeente. Het creëren van een gunstig vestigingsklimaat doen we samen met ons bedrijfsleven en hun vertegenwoordigende organen en begint met het wegnemen van barrières om te kunnen ondernemen.

Sturen op een gezond economisch klimaat
We willen in beeld brengen wat een gezond economisch klimaat is voor onze gemeente. Hiervoor gaan we de volgende activiteiten opzetten:
- Oprichten van een kleine klankbordgroep met actieve ondernemers die mee willen denken over de toekomstvisie op het economisch klimaat;
- Samen met ondernemers en inwoners een economische agenda opstellen;
- Ondernemersvereniging Mook meer gebruiken als klankbord namens de ondernemers;
- Sociaaleconomische kracht van de regio benutten door participatie in RvN@;
- Jaarlijkse themabijeenkomst met de OVM organiseren;
- Onderzoek leegstand winkelcentrum Molenhoek.

Realisatie Zomerrapportage

Sturen op een gezond economisch klimaat
De startsessie om te komen tot een gedragen economische agenda heeft in juni plaatsgevonden. Dit hebben we gedaan met de klankbordgroep van ondernemers die met ons mee wil denken. De

ondernemersvereniging is hier ook bij betrokken. Het winkelcentrum in Molenhoek is een van de onderwerpen die in de economische agenda aan bod komt.

Bijeenkomsten zijn door corona niet gepland.

Realisatie Jaarstukken

De ondernemers klankbordgroep is opgericht. Samen met hen is de economische agenda opgesteld, hierbij is ook de Ondernemersvereniging betrokken. De leegstand in het winkelcentrum is hierin als onderwerp meegenomen. De klankbordgroep blijft betrokken bij de uitvoering van de economische agenda (na vaststelling door de gemeenteraad).

Door corona zijn er geen ondernemersbijeenkomsten gepland.

---

2. Participatie (door werk) vergroten

Wij willen de participatie van inwoners vergroten, zo mogelijk door werk. Hierbij passen wij maatwerk toe, en kijken altijd naar de hele persoonlijke of gezinssituatie.

Voor 2020 zijn hiervoor geen (aanvullende) activiteiten gepland.

Realisatie Zomerrapportage

Voor een toelichting op participatie verwijzen wij u graag naar hoofdstuk 3.5 Stand van zaken Sociaal Domein.

Realisatie Jaarstukken

Wij hebben de re-integratie ondergebracht bij de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (MGR) i.c. het Werkbedrijf. Als gevolg van de corona-crisis kon WerkBedrijf niet normaal opereren en bleven de resultaten helaas achter met uitzondering van jongeren. De voorlopige cijfers zijn als volgt:
- 821 mensen met een bijstandsuitkering naar werk toegeleid; doelstelling was 1100;
- 750 mensen met een bijstandsuitkering toeleiden naar parttime werk; doelstelling was 900;
- 482 jongeren toegeleid naar werk; doelstelling 450.

Zoals gebruikelijk biedt de MGR jaarstukken aan waarmee de MGR (financiële) verantwoording aflegt over de resultaten jaar 2020.

---

3. Aandacht aan bedrijfslocaties geven

In de regio Limburg Noord is er een overaanbod aan bedrijfslocaties, waardoor het toevoegen van bedrijfslocaties niet meer is toegestaan. In Mook en Middelaar is er nog ruimte om nieuwvestiging mogelijk te maken, maar ligt het meer in de lijn om incourante bedrijfslocaties te herontwikkelingen of te herbestemmen naar andere gebruiksvormen, zoals wonen. We willen ons aanbod van bedrijfslocaties meer laten aansluiten op de huidige behoefte en overcapaciteit van bedrijfslocaties inzetten als wisselgeld in de regio om andere ontwikkelingen mogelijk te maken.

Een vitaal en duurzaam Korendal realiseren
De herstructurering van de Bovensteweg is eind 2018 afgerond. Hiermee zijn de bouwstenen gelegd om het bedrijventerrein Korendal naar een vitaal en duurzaam bedrijventerrein te ontwikkelen. Dit willen we realiseren door herontwikkeling te stimuleren en aandacht te geven aan de bedrijfslocaties die overlast en onveiligheid veroorzaken. Dit pakken we op door periodieke gesprekken met ondernemers voort te zetten en aandachtspunten voor revitalisering op te halen. Specifiek kijken we naar de mogelijkheden voor het oprichten van een BIZ (bedrijven investeringszone) of parkmanagement en/of het verkrijgen van het Keurmerk Veilig Ondernemen.

Spoorzone herbestemmen
De bedrijfsbestemming van de spoorzone gaan we omzetten naar een natuurbestemming. Dit doen we in samenhang met het verkeersveilig maken van de Groesbeekseweg in Mook en de Heumensebaan en Ringbaan in Molenhoek.

Voor de noodzakelijke samenhang van functies zoals wonen, werken en verblijven in de omgeving van de spoorzone, het Korendal en andere werklocaties houden we de mogelijkheid van uitruil van bestemmingen open.

Realisatie Zomerrapportage

Een vitaal en duurzaam Korendal realiseren
Het Korendal is een van de onderwerpen die in de economische agenda aan bod komen. Er wordt onderzocht hoe we dit het beste op kunnen pakken. Het organiseren van bijeenkomsten is door corona niet gebeurd.

Spoorzone herbestemmen
Het omzetten van de bedrijfsbestemming van de spoorzone naar een natuurbestemming gaan we doen vanuit een integrale visie op het gebied en alle functies en kansen die hiermee zijn gemoeid. Dit krijgt de naam Ecozone Molenhoek en heeft aspecten zoals bereikbaarheid station, natuurwaarden, verkeersveiligheid en leefbaarheid. Dit proces start in de tweede helft van 2020.

Realisatie Jaarstukken

Een vitaal en duurzaam Korendal realiseren
Het Korendal is een van de onderwerpen binnen de economische agenda die we samen met ondernemers gaan oppakken. Dit doen we wanneer er weer fysieke afspraken gepland kunnen worden i.v.m. Corona.

Spoorzone herbestemmen = Ecozone Molenhoek
In het najaar van 2020 is de Startnotitie Ecozone Molenhoek door de gemeenteraad vastgesteld. Deze notitie geeft weer welke ontwikkelingen in het gebied rondom de spoorzone spelen (waarvan de mogelijkheid om te herbestemmen er één is) en welke kansen er liggen. Daarnaast worden de stakeholders genoemd en wordt in een planning aangegeven hoe dit project verder vorm gaat krijgen. In 2021 zal worden gewerkt aan een gebiedsprogramma voor de spoorzone en de bredere omgeving: Ecozone Molenhoek.

Relatie met verbonden partijen

De volgende verbonden partijen hebben een relatie met dit programma:

- Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen
  (verbeteren vestigingsklimaat voor burgers en bedrijven, regionale afstemming beleid op de domeinen wonen, mobiliteit, *economie* en duurzaamheid);
- Gemeenschappelijke regeling Euregio Rijn-Waal
  (versterken economische, sociale en maatschappelijke positie van de regio, werkvelden ruimtelijke structuur, *economie, technologie en innovatie*, milieu, natuur en landschap, kwalificering en arbeidsmarkt, sociaal-culturele integratie);
- MGR Regio Rijk van Nijmegen
  (behartiging belangen op het gebied van *participatie middels het Werkbedrijf* en op het gebied van ICT middels de iRvN);
- Bedrijfsvoeringsorganisatie Intergemeentelijke Werkvoorziening Gennep en Mook en Middelaar (IWGM)
  (Bepaalde categorie inwoners een *beschermde werkplek* geven in het kader van de Wet Sociale Werkvoorziening).

Indicatoren

Op grond van artikel 1 van de 'Regeling beleidsindicatoren gemeenten' zijn gemeenten verplicht om de beleidsindicatoren te hanteren, zoals deze in de bijlage van die regeling zijn vermeld.
Als door een bronhouder niet de relevante gegevens kunnen worden verstrekt, vermeldt de gemeente, op grond van artikel 2 van de regeling, bij de desbetreffende beleidsindicator: 'gegevens niet beschikbaar'.
De beleidsindicatoren van de bronhouders worden ontsloten via 'waarstaatjegemeente.nl'.
Een nadere toelichting en het grafische meerjarenverloop vindt u in bijlage 4.2 van deze jaarstukken.

Nr.	Omschrijving	Bron *)	2017 Waarde	2018 Waarde	2019 Waarde (landelijk)	2020 Waarde (landelijk)	2020 Gemeente
1	Functiemenging): %	1	34,5	35,1	36,2 (53,2)	N/b (N/b)	N/b
2	Vestigingen (van bedrijven): Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	1	158,7	164,2	175,5 (152,0)	N/b (N/b)	N/b

*) wettelijke bronhouder
1 LISA

N/b = Gegevens niet beschikbaar / nog niet beschikbaar gesteld.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Baten / Lasten	Realisatie 2019	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Realisatie 2020	Verschil	
Programma Werken						
Totaal lasten	174	188	229	214	15	V
Totaal baten	-86	-70	-70	-66	-4	N
Totaal baten en lasten	**88**	**118**	**159**	**149**	**10**	**V**
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0	0	V
Onttrekking uit reserves	-6	-6	-16	-16	0	V
Totaal Programma	**82**	**112**	**143**	**133**	**10**	**V**

Voor een totale analyse van het programmaresultaat verwijzen wij u naar het onderdeel 2.2.5 in de Jaarrekening ('Analyse op programmaniveau').

Rechtmatigheidsanalyse

De werkelijke kosten zijn lager dan begrote kosten. Hiermee voldoet dit programma aan de financiële rechtmatigheid.

Het positieve verschil van ongeveer € 15k is voornamelijk het gevolg van enkele minder bestede budgetten (€ 9k) en onderuitputting kapitaallasten (€ 6k).

2.1.5. Programma Leren

Alternatieve naam : Onderwijs

Portefeuillehouder : Wethouder Baneke

Visie 2018 - 2022
Onderwijs is belangrijk in de ontwikkeling van ieder mens. Het biedt tal van kansen en mogelijkheden om jezelf te ontwikkelen en te groeien. Wij willen dat wat er is behouden voor onze gemeente en waar er kansen zijn om iets toe te voegen dit met beide handen aangrijpen.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we daarvoor gedaan?

1. Het huidige schoolaanbod behouden

In elke kern is een school voor primair onderwijs aanwezig. Wij spannen ons in om de school voor voortgezet onderwijs in onze gemeente te behouden.

Voor 2020 zijn hiervoor geen (aanvullende) activiteiten gepland.

Realisatie Zomerrapportage

Er zijn op dit moment geen ontwikkelingen die tot een vermindering van het aantal scholen zou kunnen leiden. Er is voor de zomermaanden wel een haalbaarheidsonderzoek gepland met betrekking tot de mogelijkheden voor vervangende nieuwbouw van het Kandinsky-college, eventueel in combinatie met de Adalbert-basisschool maar ook het sportpark en het gemeentehuis.

Realisatie Jaarstukken

Het haalbaarheidsonderzoek waarbij naar de mogelijkheden voor vervangende nieuwbouw voor het Kandinsky-college is gekeken, maar ook de Adalbert-basisschool, is in november 2020 afgerond. Het rapport benoemt de financiële en ruimtelijke voorwaarden binnen welke een dergelijke herhuisvesting mogelijk is. Hieraan is nog geen verdere vertaling gegeven.

---

2. Kinderen laten kennismaken met kunst, cultuur en natuur

We willen dat kinderen reeds op jonge leeftijd kennis kunnen maken met (lokale) kunst, cultuur en natuur.

Activiteiten stimuleren
Op plekken waar veel kinderen samen komen stimuleren wij activiteiten op het gebied van kunst, cultuur en natuur. Hiertoe maken wij afspraken met professionele partners, scholen en maatschappelijke partners.

Realisatie Zomerrapportage

Activiteiten stimuleren

Kinderen kunnen door middel van het boekje Sjors Sportief/Sjors Creatief kennismaken met allerlei activiteiten op het vlak van sport, cultuur en natuur. De samenwerking met professionele partners, scholen en maatschappelijke partners wordt hierbij actief opgezocht. Een voorbeeld van een samenwerkingspartner is GGD Limburg-Noord. Ook zijn landelijke initiatieven gepromoot zoals de Virtuele Avondvierdaagse.

Realisatie Jaarstukken

In 2020 is het boekje Sjors Sportief/Sjors Creatief opnieuw uitgegeven. Het boekje is wederom in het najaar via de basisscholen verspreid. Ondanks de corona omstandigheden zijn de inschrijvingen tot nu toe (seizoen 2020/2021) in lijn met voorgaande jaren.
Ook gedurende 2020 hebben we geïnvesteerd in de samenwerking met de partners, zo is bij KION het programma Nijntje beweegt gestart en zijn sportverenigingen actief geïnformeerd over de ontwikkelingen omtrent corona.

3. Kinderen opvang of onderwijs garanderen

Alle kinderen vanaf de leeftijd van 2 jaar kunnen een vorm van voorschoolse opvang genieten. Alle kinderen vanaf 4 jaar volgen onderwijs op een school die voor hen geschikt is. Wij gaan ervoor dat ieder kind en iedere jongere in beeld is en zo nodig begeleid wordt om volwaardig te kunnen participeren in de samenleving.

Voor 2020 zijn hiervoor geen (aanvullende) activiteiten gepland.

Realisatie Zomerrapportage

Per 1 augustus 2020 treden er op grond van landelijke regelgeving wijzigingen op in de peuteropvang. Peuters kunnen net als voorheen vanaf hun 2e levensjaar gebruik maken van een door de gemeente gesubsidieerd peuterarrangement. Dit zijn 2 dagdelen van 4 uur (was 3,5 uur). Peuters met een indicatie van het consultatiebureau kunnen vanaf de leeftijd van 2,5 jaar (was 2 jaar) voortaan 2 dagdelen extra (was 1) naar de peuteropvang. Daarmee wordt aan de taakstelling voldaan, namelijk het realiseren van 960 uur voorschoolse opvang in 1,5 jaar tijd voor kinderen met een indicatie. De gemeente ontvangt daarvoor een doeluitkering die hiervoor ook toereikend is.

Realisatie Jaarstukken

Geen wijzigingen t.o.v. de zomerrapportage.

Relatie met verbonden partijen

De volgende verbonden partij heeft een relatie met dit programma:

- Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen
  (samenwerking op het gebied van doelgroepenvervoer (zoals *leerlingenvervoer* en Wmo-vervoer).

Indicatoren

Op grond van artikel 1 van de 'Regeling beleidsindicatoren gemeenten' zijn gemeenten verplicht om de beleidsindicatoren te hanteren, zoals deze in de bijlage van die regeling zijn vermeld.
Als door een bronhouder niet de relevante gegevens kunnen worden verstrekt, vermeldt de gemeente, op grond van artikel 2 van de regeling, bij de desbetreffende beleidsindicator: 'gegevens niet beschikbaar'.
De beleidsindicatoren van de bronhouders worden ontsloten via 'waarstaatjegemeente.nl'.
Een nadere toelichting en het grafische meerjarenverloop vindt u in bijlage 4.2 van deze jaarstukken.

Nr.	Omschrijving	Bron *)	2017 Waarde	2018 Waarde	2019 Waarde (landelijk)	2020 Waarde (landelijk)	2020 Gemeente
1	Absoluut verzuim: Aantal per 1.000 leerlingen	1	0,0	N/b	0,0 (2,4)	N/b (N/b)	N/b
2	Relatief verzuim: Aantal per 1.000 leerlingen	1	10,0	6,0	15,0 (26,0)	N/b (N/b)	N/b
3	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie: % deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2	0,1	0,4	0,9 (2,0)	N/b (N/b)	N/b

*) wettelijke bronhouder
1 DUO
2 Ingrado

N/b = Gegevens niet beschikbaar / nog niet beschikbaar gesteld.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Baten / Lasten	Realisatie 2019	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Realisatie 2020	Verschil	
Programma Leren						
Totaal lasten	319	309	401	382	19	V
Totaal baten	-56	-1	-61	-64	3	V
Totaal baten en lasten	**264**	**308**	**340**	**318**	**22**	**V**
Toevoeging aan reserves						
Onttrekking uit reserves						
Totaal Programma	**264**	**308**	**340**	**318**	**22**	**V**

Voor een totale analyse van het programmaresultaat verwijzen wij u naar het onderdeel 2.2.5 in de Jaarrekening ('Analyse op programmaniveau').

Rechtmatigheidsanalyse

De werkelijke kosten zijn lager dan begroot. Hiermee voldoet dit programma aan de financiële rechtmatigheid.

Het verschil van ongeveer € 19k betreft met name lagere kosten voor leerlingenvervoer (€ 17k) als gevolg van het online onderwijs (maatregelen tegen corona).

2.1.6. Programma Recreëren

Alternatieve naam : Sport, cultuur en recreatie

Portefeuillehouder : Wethouders Wienhoven en Peters

Visie 2018 - 2022
Onder recreëren wordt verstaan het ontspannen en besteden van vrije tijd van de inwoners van onze eigen gemeente alsook de dag- en verblijfstoeristen van buiten onze gemeente.
Overkoepelend binnen het thema recreëren zijn de samenwerkingsverbanden binnen de regio Noord-Limburg waar uitvoering wordt gegeven aan het Actieprogramma vrijetijdseconomie. Binnen dit actieprogramma wordt ingezet op vijf actielijnen: Vitale verblijfsrecreatie, Vitale dagrecreatie, Vrijetijdslandschap, Cross-overs en Regiomarketing.

We werken hierbij samen met Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen (voorheen RBT-KAN) en partijen in Limburg. Op kleinere schaal wordt er samengewerkt in de regio Bergen, Gennep, Mook en Middelaar. Het gebiedsprogramma wordt aangeboden aan de raden en het uitvoeringsprogramma wordt komende maanden uitgewerkt. Er wordt hierin rekening gehouden met het actieprogramma uit de regio Noord-Limburg. De acties en projecten die voortkomen uit deze samenwerkingsverbanden zullen bijdragen in de uitwerking van onderstaande thema's.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we daarvoor gedaan?

1. De kwaliteit van onze leefomgeving versterken

Wanneer de kwaliteit van de leefomgeving wordt versterkt zal dit zorgen voor zowel meer woongenot voor onze inwoners als het versterken van de toeristische positie van de gemeente. Hiervan zullen ook de ondernemers binnen onze gemeente voordeel ervaren.

Masterplan Plasmolen uitvoeren
Het Masterplan Plasmolen zal verder worden uitgewerkt met als doel het aantrekkelijker maken van Plasmolen voor bewoners, ondernemers en toeristen. Het uitgangspunt dat hierbij wordt gehanteerd is: 'Niet meer van hetzelfde, maar meer kwaliteit.' We gaan acties uitvoeren op 'laag hangend fruit, met lage kosten' en we gaan een uitvoeringsprogramma opstellen met daaraan gekoppeld de kosten per project.

Ontwikkelen van TOP('s)
Om toeristen te faciliteren en recreatiedruk te verdelen worden één of meer TOP's (toeristisch overstap punt) ontwikkeld.

Realisatie Zomerrapportage

Masterplan Plasmolen uitvoeren
Door de omstandigheden rondom Corona is later dan gepland, in de raad van 9 juli, het besluit genomen dat er gestart kan worden met de uitvoering van Proef Plasmolen. We streven om begin 4e kwartaal

2020 te starten met het vormen van het platform zodat gezamenlijk gewerkt gaat worden aan de verschillende deelprojecten.

Ontwikkelen van TOP('s)
Het ontwikkelen van TOP('s) wordt regionaal opgepakt. Zodra er weer fysieke afspraken gepland kunnen worden, starten we met het maken van het projectplan (hiervoor is een fysieke kaart nodig). Wanneer het plan gereed is, wordt gekeken naar mogelijkheden tot cofinanciering en wordt gestart met de uitvoering. Voor het maken van het projectplan is cofinanciering gevraagd uit de investeringsagenda Noord-Limburg.

Realisatie Jaarstukken

Masterplan Plasmolen uitvoeren
Het Platform Proef Plasmolen is opgericht. De eerste bijeenkomst met het Platform heeft (digitaal) plaatsgevonden. In deze bijeenkomst is door de deelnemers besloten dat vervolg sessies worden gepland op het moment dat we weer fysiek bij elkaar kunnen komen.

Ontwikkelen van TOP('s)
Het plan van de regionale TOP's is opgenomen in de Investeringsagenda Noord-Limburg. Hiervandaan zal het plan worden gecofinancierd door de Provincie. Er wordt momenteel gewerkt aan een project- en uitvoeringsplan.

---

2. Onze cultuurhistorie en identiteit uitdragen

Door onze cultuurhistorie en daarbij behorende identiteit meer uit te dragen zal dit, mede door onze bijzondere ligging, bijdragen aan een unieke locatie voor dag- en verblijfsrecreatie. Door het uitdragen van onze eigen historie zullen ook onze eigen inwoners zich meer verbonden voelen met de gemeente.

Streekhuis faciliteren
Er is een initiatief om een streekhuis te realiseren. Het doel van het te realiseren streekhuis is 'De gemeente Mook en Middelaar met al haar cultuurhistorische pareltjes goed presenteren aan haar bewoners en toeristen om nog aantrekkelijker te worden'. Wij steunen dit initiatief en zullen dit waar mogelijk faciliteren.

Realisatie Zomerrapportage

Streekhuis faciliteren
In dit project is de gemeente facilitator en geen initiator. Op dit moment wordt er door initiatiefnemers geen beroep gedaan op de faciliterende mogelijkheden van de gemeente.

Realisatie Jaarstukken

Streekhuis faciliteren
In dit project is de gemeente facilitator en geen initiator. Op dit moment wordt er door initiatiefnemers geen beroep gedaan op de faciliterende mogelijkheden van de gemeente.

Relatie met verbonden partijen

De volgende verbonden partij heeft een relatie met dit programma:

- Leisurelands B.V.
  (het ontwikkelen, aanleggen, faciliteren, exploiteren en beheren van recreatieve producten, verbeteren en verduurzamen van de leefomgeving).

Indicatoren

Op grond van artikel 1 van de 'Regeling beleidsindicatoren gemeenten' zijn gemeenten verplicht om de beleidsindicatoren te hanteren, zoals deze in de bijlage van die regeling zijn vermeld.
Als door een bronhouder niet de relevante gegevens kunnen worden verstrekt, vermeldt de gemeente, op grond van artikel 2 van de regeling, bij de desbetreffende beleidsindicator: 'gegevens niet beschikbaar'.
De beleidsindicatoren van de bronhouders worden ontsloten via 'waarstaatjegemeente.nl'.
Een nadere toelichting en het grafische meerjarenverloop vindt u in bijlage 4.2 van deze jaarstukken.

Nr.	Omschrijving	Bron *)	2012 Waarde	2016 Waarde	2019 Waarde (landelijk)	2020 Waarde (landelijk)	2020 Gemeente
1	Niet-sporters: % (vierjaarlijks)	1	N/b	N/b	N/b (N/b)	N/b (N/b)	N/b

*) wettelijke bronhouder
1 Gezondheidsenquête (CBS, RIVM)

N/b = Gegevens niet beschikbaar / nog niet beschikbaar gesteld.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Baten / Lasten	Realisatie 2019	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Realisatie 2020	Verschil	
Programma Recreëren						
Totaal lasten	676	672	769	695	73	V
Totaal baten	-47	-15	-44	-41	-2	N
Totaal baten en lasten	**628**	**656**	**725**	**654**	**71**	**V**
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0	0	V
Onttrekking uit reserves	0	0	-15	-11	-4	N
Totaal Programma	**628**	**656**	**710**	**643**	**67**	**V**

Voor een totale analyse van het programmaresultaat verwijzen wij u naar het onderdeel 2.2.5 in de Jaarrekening ('Analyse op programmaniveau').

Rechtmatigheidsanalyse

De werkelijke kosten zijn lager dan de begrote kosten. Hiermee voldoet dit programma aan de financiële rechtmatigheid.

Het positieve verschil van ongeveer € 73k is mede het gevolg van niet bestede budgetten op het gebied van sport en cultuur (minder onderhoud, minder subsidies, als gevolg van corona-crisis).

2.1.7. Programma Samenleven en zorgen

Alternatieve naam : Sociaal domein

Portefeuillehouder : Wethouder Baneke

Visie 2018 - 2022
De gemeente is er voor de inwoners en de gemeenschappen. Wij richten onze inspanningen en middelen op het leefbaar houden van de kernen. We vinden het belangrijk om mensen die niet in staat zijn om te participeren eerder en proactief te benaderen. Wij willen dat mensen elkaar kunnen ontmoeten en verbindingen tot stand brengen. Dat betekent dat we voor de mensen die minder kunnen deelnemen aan deze samenleving de juiste ondersteuning willen bieden.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we daarvoor gedaan?

1. Gemeenschap versterken

We willen de gemeenschap versterken, onder andere door ontmoeting en verbinding te stimuleren. We bevorderen een zo groot mogelijke toegankelijkheid binnen de gemeente in al haar facetten. Waar inwoners niet in staat zijn om deel te nemen aan het gemeenschappelijke leven, brengen wij de belemmerende factoren in kaart en proberen deze weg te nemen of te compenseren.

Seniorvriendelijke gemeente
We hebben een plan van aanpak om een seniorvriendelijke gemeente te worden en voeren dit plan uit.

Realisatie Zomerrapportage

Seniorvriendelijke gemeente
In mei 2019 is een werkgroep in het leven geroepen met daarin verschillende lokale partners en inwoners die meedenken hoe de gemeente seniorvriendelijker kan worden. De gemeente werkt samen met deze werkgroep aan de gezamenlijk opgestelde opgaven. 55% van deze opgaven zijn reeds bereikt, zoals de dementieweek, de informatiemiddag voor senioren en het 5-jaarlijks herhalen van het project ‘Senioren Voorbereid’.

Daarnaast zijn er verschillende nieuwe initiatieven in het leven geroepen die bijdragen aan een seniorvriendelijke gemeente. Voorbeelden hiervan zijn het verwezenlijken van een beweegroute, de organisatie van een buurtsoep, een theatervoorstelling voor eenzame ouderen en een activiteit waarbij mensen met dementie en leerlingen van scholen aan elkaar worden verbonden.

Daarnaast zet de werkgroep zich actief in op het verbeteren van de informatievoorziening in de gemeente en het verwezenlijken van een ontmoetingsplaats in Mook. De eerste resultaten van deze projecten worden verwacht in 2021 en dan wordt het plan van aanpak tussentijds geëvalueerd.

VN-verdrag
Het VN-verdrag voor de rechten van personen met een handicap (verder: VN-verdrag) geldt sinds 14 juli 2016 in Nederland. Samen met de Adviesraad Sociaal Domein zijn er reeds verschillende

voorbereidende werkzaamheden verricht om uitvoering te geven aan het VN-verdrag, waaronder een heel aantal gesprekken met mensen met een beperking in onze gemeente. Nu is het de beurt aan de gemeente om mede gebaseerd op het advies van de Adviesraad Sociaal Domein een Lokale Inclusie Agenda op te stellen. Om de Lokale Inclusie Agenda op te stellen is kortdurende uitbreiding van de ambtelijke capaciteit in de vorm van een interne projectleider nodig. De kosten hiervan bedragen ongeveer € 5k. Uw raad wordt middels deze Zomerrapportage voorgesteld dit bedrag ter beschikking te stellen.

Realisatie Jaarstukken

Seniorvriendelijke gemeente
Zoals al vermeld bij de zomerrapportage zijn er diverse initiatieven gerealiseerd. De plannen met betrekking tot de informatievoorziening en het inlooppunt in Mook zijn geparkeerd, omdat er geen zekerheid was over duurzame financiering vanuit de gemeente. De werkgroep seniorvriendelijke gemeente heeft zich als gevolg hiervan opgeheven.

VN-verdrag
De Lokale Inclusieagenda is opgesteld en voor besluitvorming aangeboden.

---

2. Goede, laagdrempelige en betaalbare ondersteuning bieden

Het is ons doel dat de inwoners van gemeente Mook en Middelaar zoveel mogelijk participeren in de samenleving. Waar mogelijk op eigen kracht of met behulp van hun netwerk. Lukt dit niet voldoende, dan zorgen wij voor ondersteuning. We willen dat de ondersteuning aansluit bij de behoeften die leven onder onze inwoners. Wij richten deze zo in dat deze goed, toegankelijk, laagdrempelig en betaalbaar is. Hiervoor is wel structureel meer ambtelijke capaciteit noodzakelijk dan momenteel beschikbaar.

Bekendheid gemeentelijke voorzieningen
We blijven de bekendheid van de gemeentelijke voorzieningen vergroten. Ook de gemeente als meld- en signaalpunt blijven wij onder de aandacht brengen. Dit doen we door inwoners actief te informeren over waar ze terecht kunnen en de bereikbaarheid te vergroten. Ook gaan wij onderzoeken of het mogelijk is inwoners bij ingrijpende wijzigingen in hun persoonlijke situatie, zoals een scheiding of het verlies van hun baan, informatie te geven over de mogelijkheden tot ondersteuning.

Samenwerking tussen de domeinen
We gaan door met het vergroten van de samenwerking tussen de verschillende domeinen waarop ondersteuning wordt geboden. We zetten één lokale toegang op.

Huiselijk geweld en kindermishandeling
We voeren de lokale aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling uit. Eén van de onderdelen vormt extra aandacht voor de begeleiding van complexe scheidingen. Op dit terrein bestaat het voornemen om een pilot met de gemeente Heumen op te pakken.

Preventieve en lichtere zorg
Door ons meer te richten op preventieve en lichtere zorg en algemene voorzieningen willen wij de ondersteuning verbeteren en de uiteindelijke kosten verminderen. Wij onderzoeken onder andere de mogelijkheden voor lokale, tijdelijke opvang en ondersteuning voor en door ouders ter voorkoming van zwaardere jeugdzorg.

Realisatie Zomerrapportage

Bekendheid gemeentelijke voorzieningen
Dit punt vraagt blijvende aandacht. In de afgelopen jaren hebben we met name ingezet op schriftelijke en digitale informatie. Op dit moment proberen we de informatievoorziening door middel van ambassadeurs steeds meer en beter te gebruiken. Hierbij kunt u denken aan de gemeentelijke vrijwillige ouderenadviseurs, de voorzieningenwijzer (een pilot in samenwerking met Destion waarbij huurders worden voorgelicht over de mogelijkheden voor financiële ondersteuning), stichting leergeld, maar ook ketenpartners als vluchtelingenwerk of de eerstelijnszorg.

Samenwerking tussen de domeinen
De brede lokale toegang is, mede vanwege personele redenen, nog niet tot stand gekomen. De samenwerking tussen de domeinen is echter wel steeds verder geïntensiveerd.

Huiselijk geweld en kindermishandeling
De lokale aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling wordt uitgevoerd conform opzet. De begeleiding van complexe scheidingen is uiteindelijk regionaal opgepakt. Samen hebben we ervoor gezorgd dat ketenpartners (waaronder bijvoorbeeld ook advocaten) meer zicht hebben op de ondersteuning die mogelijk is voor ouders die hiermee worstelen.

Preventieve en lichtere zorg
We hebben verkend op welke manier we onze preventie kunnen versterken en vroegtijdig inwoners kunnen helpen. Het is belangrijk om te voorkomen dat een hulpvraag verergert of escaleert. Daarom bieden we laagdrempelige ondersteuning aan in een zo vroeg mogelijk stadium. Denk aan de ondersteuning die we via Synthese aanbieden voor lichte opvoedvragen en ondersteuning bij ouders. Schoolmaatschappelijk werk staat paraat bij opvoedvragen en gedragsproblemen. Algemeen maatschappelijk werk zetten we in bij onder andere relatieproblematiek en (v)echtscheidingsproblematiek. Tot slot zijn we per 1 januari gestart met een pilot van Buurtgezinnen. Gezinnen die het zwaar hebben worden gekoppeld aan warme, stabiele gezinnen in de buurt. Zo krijgen kinderen extra liefde en aandacht. Ouders worden even ontlast. Deze laagdrempelige inzet voorkomt vaak een zwaardere zorgvraag en in sommige gevallen ook escalatie. Deze pilot loopt nog tot en met 2021.

Realisatie Jaarstukken

Bekendheid gemeentelijke voorzieningen
De situatie zoals beschreven in de zomerrapportage is nog steeds van toepassing. Daarnaast is een formulierenbrigade opgericht, die inwoners kan helpen bij behoefte aan administratieve ondersteuning, waaronder het aanvragen van gemeentelijke voorzieningen. Ook is besloten een sociale kaart in te gaan richten op het digitale buurtplatform Maasburen. Deze zal in 2021 in gebruik worden genomen.

Samenwerking tussen de domeinen
Geen nieuwe ontwikkelingen ten opzichte van de zomerrapportage

Huiselijk geweld en kindermishandeling
Geen nieuwe ontwikkelingen ten opzichte van de zomerrapportage.

Preventieve en lichtere zorg
De situatie zoals beschreven in de zomerrapportage is nog steeds van toepassing. De pilot met Buurtgezinnen loopt inmiddels volop en in onze gemeente zijn meerdere gezinnen gekoppeld om elkaar te steunen. In 2021 evalueren we de pilot om te besluiten of doorgang na 2021 wenselijk is.
Daarnaast is eind 2020 de verkenning gestart om laagdrempelige activiteiten aan te bieden aan mensen met een psychische kwetsbaarheid. Dit om mensen te blijven betrekken, sociale contacten te vergroten en te voorkomen dat een hulpvraag ontstaat/groter wordt. In 2021 worden deze activiteiten opgestart.

Relatie met verbonden partijen

De volgende verbonden partijen hebben een relatie met dit programma:

- MGR Regio Rijk van Nijmegen
  (behartiging belangen op het gebied van *participatie middels het Werkbedrijf* en op het gebied van ICT middels de iRvN);
- Gemeenschappelijke regeling Euregio Rijn-Waal
  (versterken economische, sociale en maatschappelijke positie van de regio, werkvelden ruimtelijke structuur, economie, technologie en innovatie, milieu, natuur en landschap, *kwalificering en arbeidsmarkt, sociaal-culturele integratie*);
- Bedrijfsvoeringsorganisatie Intergemeentelijke Werkvoorziening Gennep en Mook en Middelaar (IWGM)
  (Bepaalde categorie inwoners een beschermde werkplek geven in het kader van de Wet Sociale Werkvoorziening);
- Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen
  (samenwerking op het gebied van doelgroepenvervoer (zoals leerlingenvervoer en *Wmo-vervoer*).

Indicatoren

Op grond van artikel 1 van de 'Regeling beleidsindicatoren gemeenten' zijn gemeenten verplicht om de beleidsindicatoren te hanteren, zoals deze in de bijlage van die regeling zijn vermeld.
Als door een bronhouder niet de relevante gegevens kunnen worden verstrekt, vermeldt de gemeente, op grond van artikel 2 van de regeling, bij de desbetreffende beleidsindicator: 'gegevens niet beschikbaar'.
De beleidsindicatoren van de bronhouders worden ontsloten via 'waarstaatjegemeente.nl'.
Een nadere toelichting en het grafische meerjarenverloop vindt u in bijlage 4.2 van deze jaarstukken.

Nr.	Omschrijving	Bron *)	2017 Waarde	2018 Waarde	2019 Waarde (landelijk)	2020 Waarde (landelijk)	2020 Gemeente
1	Banen: Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	1	397,7	417,9	429,2 (794,1)	N/b (0,0)	N/b
2	Jongeren met een delict voor de rechter: % 12- t/m 21-jarigen	2	0,0	0,0	0,0 (0,0)	0,0 (0,0)	-
3	Kinderen in uitkeringsgezin: % kinderen tot 18 jaar	2	4,0	3,0	3,0 (6,0)	N/b (N/b)	N/b
4	Netto arbeidsparticipatie: % van de werkzame beroeps-bevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	3	65,5	66,7	67,5 (68,8)	N/b (N/b)	N/b
5	Werkloze jongeren: % 16- t/m 22-jarigen	2	N/b	N/b	2,0 (2,0)	N/b (N/b)	N/b
6	Personen met een bijstandsuitkering: Aantal per 10.000 (cijfers 1e en 2e halfjaar)	3	188,1	187,1	184,4 (381,7)	229,3 (459,7)	-
7	Lopende re-integratievoorzieningen: Aantal per 10.000 inwoners van 15 - 64 jaar (cijfers 1e en 2e halfjaar)	3	42,3	42,6	21,1 (207,0)	21,1 (202,0)	-
8	Jongeren met jeugdhulp: % van alle jongeren tot 18 jaar (cijfers 1e en 2e halfjaar)	3	9,3	8,5	11,2 (12,3)	N/b (N/b)	N/b
9	Jongeren met jeugdbescherming: % van alle jongeren tot 18 jaar (cijfers 1e en 2e halfjaar)	3	0,7	N/b	0,8 (1,2)	N/b (N/b)	N/b
10	Jongeren met jeugdreclassering: % van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	3	N/b	N/b	N/b (0,4)	N/b (N/b)	N/b
11	Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo: Aantal per 10.000 inwoners (cijfers 1e en 2e halfjaar)	4	500,0	390,0	440,0 (680,0)	430,0 (640,0)	-

*) wettelijke bronhouder
1 LISA
2 Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
3 CBS
4 GMSD

N/b = Gegevens niet beschikbaar / nog niet beschikbaar gesteld.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Baten / Lasten	Realisatie 2019	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Realisatie 2020	Verschil	
Programma Samenleven en zorgen						
Totaal lasten	6.513	6.297	7.603	7.225	378	V
Totaal baten	-1.491	-1.679	-2.613	-2.361	-251	N
Totaal baten en lasten	**5.022**	**4.619**	**4.990**	**4.864**	**126**	**V**
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0	0	V
Onttrekking uit reserves	-60	0	-15	-15	0	V
Totaal Programma	**4.962**	**4.619**	**4.975**	**4.849**	**126**	**V**

Voor een totale analyse van het programmaresultaat verwijzen wij u naar het onderdeel 2.2.5 in de Jaarrekening ('Analyse op programmaniveau').

Rechtmatigheidsanalyse

De werkelijke kosten zijn lager dan de begrote kosten. Hiermee voldoet dit programma aan de financiële rechtmatigheid. De verschil van € 378k heeft met name betrekking op de Tozo-regeling (€ 245k V), UPW (€ 97k V), BBZ (€ 53k V) en geëscaleerde zorg (€ 50k V). Daarnaast een nadeel op Jeugd (€ 120k N). Verder diverse kleinere verschillen (per saldo € 53k V). Van het overschot van de Tozo-regeling wordt voorgesteld dit over te hevelen naar 2021.

2.1.8. Programma Gezond leven

Alternatieve naam : Volksgezondheid en milieu

Portefeuillehouders : Wethouders Baneke en Wienhoven

Visie 2018 - 2022
Wij werken aan een energie-neutrale gemeente. Dit willen we bereiken in 2030. Een energie-neutrale gemeente kan alleen bereikt worden door gezamenlijke inspanning van bewoners, bedrijven, instellingen en de gemeente. Ook regionale samenwerking is noodzakelijk.

Voor ons is duurzaamheid meer dan het besparen van energie en duurzame energieopwekking. Duurzaamheid wordt veelal omschreven aan de hand van de drie P's: Planet, People en Profit. Bij duurzame ontwikkeling is sprake van een evenwicht tussen ecologische (planet), sociale (people) en economische belangen (profit).

Duurzaamheid staat niet op zichzelf, maar maakt integraal onderdeel uit van alle gemeentelijke beleidsterreinen. Bij de totstandkoming van nieuw beleid wordt specifieke aandacht besteed aan duurzaamheid. Ook worden college- en raadsvoorstellen voorzien van een duurzaamheidsparagraaf.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we daarvoor gedaan?

1. Energietransitie

Het streven is om in 2030 100% van de benodigde energie voor de gemeente Mook en Middelaar duurzaam op te wekken.

Vertalen van Rijksbeleid naar lokaal maatwerk
Het nationaal klimaat- en energiebeleid dient regionaal en lokaal te worden opgepakt. Dit kan Mook en Middelaar niet alleen, waardoor samenwerking in de regio van groot belang is. Vanuit de Regionale EnergieStrategie (RES) zullen we de komende jaren samen met de regiogemeenten de strategie bepalen voor de duurzame energieopwekking en de aanpak om te komen tot aardgasvrije wijken. Op gemeentelijk niveau gaan we ons beleid beoordelen en eventuele belemmeringen voor de energietransitie daarin wegnemen.

Zonnepanelen grote daken
Wij maken een inventarisatie van alle grote daken in de gemeente die beschikbaar zijn voor zonnepanelen. Het gaat hierbij om daken van bedrijven en instellingen. Er wordt onderzocht welke bedrijven en instellingen interesse hebben om in samenwerking met de gemeente en een eventuele energiecoöperatie een zonnedak te ontwikkelen waarvan ook bewoners gebruik kunnen maken.

Realisatie Zomerrapportage

Vertalen van Rijksbeleid naar lokaal maatwerk
De Regionale Energie Strategie is inmiddels als voorlopig concept vrijgegeven. Het college dient hier een akkoord op te geven. In het najaar van 2020 zal de uitwerking naar de RES 1.0 plaatsvinden. Daarnaast is, samen met de gemeenten Gennep en Bergen, begonnen met de voorbereiding voor het

opstellen van een Transitievisie Warmte. Deze visie moet in 2021 afgerond zijn en geeft inzicht in de alternatieven voor het verwarmen met aardgas en de fasering van de wijken naar aardgasloos.

Zonnepanelen grote daken
Samen met de gemeente Gennep zijn we van start gegaan met het project 'Zon op Bedrijfsdaken', waarin we de samenwerking opzoeken met bedrijven om daken (of andere geschikte overkappingen) te voorzien van zonnepanelen. Het Energiecafé Molenhoek is eveneens bezig met het opzetten van een coöperatie met als doel een postcoderoosproject1) op te starten.

Realisatie Jaarstukken

Vertalen van Rijksbeleid naar lokaal maatwerk
De Regionale Energie Strategie is bijna klaar. De Definitieve RES1.0 zal in 2021 vastgesteld worden, na een traject van participatie en consultatie. Mede door de inspanningen van de gemeente Mook en Middelaar is er ook voor inwoners een participatietraject gestart. Voor de Transitievisie Warmte is er door de samenwerkende gemeenten (Bergen, Gennep en Mook en Middelaar) een partij geselecteerd die ons zal helpen met het uitvoeren van de juiste analyses, het input ophalen bij stakeholders en het opstellen van de visie.

Zonnepanelen grote daken
Na gesprekken met verschillende partijen om ons te ondersteunen in de uitvoering, is er een pas op de plaats gemaakt. Deze partijen hebben ons inzichten gegeven waar we eerst zelf een keuze in moeten maken voordat we een volgende stap zetten. Dat laatste wordt in de loop van 2021 voorzien.

Overige duurzaamheidprojecten
De voucheractie van de RRE heeft eind 2020 zo'n 750 aanvragen opgeleverd. Door coronamaatregelen is een groot deel helaas nog niet benut. Door een verlenging van de regeling naar 31 december 2021, ontstaan er nieuwe mogelijkheden.
Als opvolger van de RRE is de RREW aangekondigd. In 2020 heeft de gemeente Mook en Middelaar ook voor deze regeling een aanvraag ingediend.
De gemeenteraad heeft ingestemd met het ondertekenen van de intentieovereenkomst Wells meer, waarin onze gemeente kan meeprofiteren van het energielandgoed in de gemeente Bergen.

---

2. Circulaire economie

Wij ondersteunen de transitie naar een circulaire economie en samenleving.

Duurzaam inzamelen en verwerken van afval
Het huidige afvalbeleid en de daaruit voortgekomen contracten zullen worden geëvalueerd. Er wordt een afvalbeleidsplan opgesteld waarbij het verder terugbrengen van het restafval een belangrijk uitgangspunt is, evenals het duurzaam inzamelen van gescheiden afvalstromen en het verwerken van afvalstoffen tot (nieuwe) grondstoffen. Daarnaast speelt de organisatorische vraag of de gemeente Mook en Middelaar het afvalbeleid nog zelfstandig kan blijven uitvoeren. Op basis van dit nieuwe beleid waarin alle opties zijn afgewogen, zal in 2020 de afvalinzameling inclusief de milieustraat worden aanbesteed.

---

1) Een postcoderoos is een gebied met in het hart een 4-cijferig postcodegebied met daaromheen de aangrenzende 4-cijferige postcodegebieden.

Realisatie Zomerrapportage

Duurzaam inzamelen en verwerken van afval
Het Grondstoffenplan met daarin het afval- en grondstoffenbeleid voor de komende jaren is aan de gemeenteraad voorgelegd ter vaststelling. Door de raad is aangegeven dat de huidige wijze van inzameling waarbij het restafval wordt gewogen, wordt voortgezet totdat er een plan is uitgewerkt voor het omgekeerd inzamelen.
Parallel aan het grondstoffenplan heeft de raad ingestemd met het toetreden bij het samenwerkingsverband Regio Nijmegen (Dar). Hiermee zal het afvalbeheer per 1 januari 2021 kunnen worden inbesteed bij Dar N.V.

Realisatie Jaarstukken

In voorbereiding op de start met Dar per 1 januari 2021 is de Dienstverleningsovereenkomst 2021 (DVO 2021) opgesteld en door het college vastgesteld. Parallel daaraan is de communicatie gestart naar de inwoners over de wijzigingen die per 1 januari 2021 in zijn gegaan. Ook is gestart met het opstellen van de aanvulling op het Grondstoffenplan waarbij het kader voor het omgekeerd inzamelen wordt uitgewerkt en de maatregelen (hoofdstuk 5 van het Grondstoffenplan) worden herzien. Het kaderstellend plan zal in het voorjaar 2021 aan de gemeenteraad ter vaststelling worden aangeboden.

---

3. Klimaatadaptatie

We houden rekening met het veranderende klimaat zoals heftige regenval, hittestress en droogte. Wateroverlast wordt verminderd door het stimuleren van het afkoppelen van hemelwaterafvoer. Bij de inrichting van de openbare ruimte zal mede worden ingezet op het voorkomen van wateroverlast en hittestress.

Realisatie Zomerrapportage

Voor 2020 zijn hiervoor geen (aanvullende) activiteiten gepland.

Realisatie Jaarstukken

In opdracht van Waterpanel Noord is gestart met het opstellen van een regionale agenda klimaatadaptatie.
Er zal ook toegewerkt worden naar een lokale agenda met mogelijke maatregelen. De regionale en lokale agenda's worden in 2021 opgeleverd. Het lokale traject is inmiddels gestart met een eerste kansendialoog voor lokale stakeholders van Mook en Middelaar en Gennep.

---

4. Een gezonde levensstijl stimuleren

We bevorderen een gezonde leefstijl, onder andere door sporten en bewegen te stimuleren.

Project MOVE
Wij voeren het Project MOVE uit. Dit zorgt voor een basis van waaruit activiteiten worden ondernomen op het gebied van sporten, bewegen en cultuur. De plannen worden in samenwerking met de gemeenschap vormgegeven. Er wordt een verbinding gelegd tussen verschillende sectoren en wij zetten actief in op het creëren van een netwerk. Nieuwe initiatieven worden gesignaleerd en onderzocht.

Realisatie Zomerrapportage

Project MOVE
Er is gewerkt aan het verstevigen van het netwerk. Daar waar we kansen zien, zoeken we de samenwerking, bijvoorbeeld bij de beweegroute Molenhoek en Mook. Een aantal projecten hebben door corona vertraging opgelopen, bijvoorbeeld het Straatmadeliefjesproject en het organiseren van Sportcafés voor sportverenigingen. Beide projecten worden in samenwerking met de gemeenschap vormgegeven.
We hebben veel tijd en energie gestoken in de ondersteuning van verenigingen in de periode dat de maatregelen ten aanzien van corona op sportgebied werden versoepeld. Dit hebben we gedaan door een goede informatievoorziening, het afhandelen van meldingen van sportactiviteiten en door middel van ondersteuning en advies bij vragen. Het netwerk is hierdoor verder versterkt.

Een van de opdrachten van MOVE is om sport en cultuur onderdeel te laten zijn van een bredere aanpak die de gemeenschap en individuele inwoners versterkt. Daarom hebben we extra geïnvesteerd in de verbinding met preventieve gezondheid. Zo is er onder andere een cursus gevolgd door de projectcoördinator van MOVE en de beweegcoach voor senioren over positieve gezondheid. De cursus bood handvaten om met meer professionaliteit door te verwijzen naar het sportaanbod.
Er zijn ook diverse bijeenkomsten geweest met de werkgroep van MOVE. Tijdens de werkgroep worden initiatieven met elkaar gedeeld en waar mogelijk de samenwerking opgezocht.
Daarnaast heeft MOVE een verbinding gelegd met het Lokaal Sportakkoord.

Realisatie Jaarstukken

In 2020 hebben veel projecten vertraging opgelopen door corona. Zo is er een inspiratieavond voor verenigingen aangeboden maar is deze door corona niet doorgegaan. Wel zijn verenigingen gedurende 2020 actief geïnformeerd via verschillende kanalen.

Het beweegloket voor Uniek Sporten en het Beweegloket senioren worden steeds beter gevonden. Inwoners kunnen bij deze loketten terecht voor informatie over sporten en bewegen in onze gemeente. Ook sportverenigingen kunnen er terecht, bijvoorbeeld met vragen over hoe zij de doelgroepen (mensen met een beperking en ouderen) beter kunnen bereiken.

In 2020 is gestart met de uitvoering van het Lokaal Sportakkoord. Er is een kerngroep gevormd die regelmatig overleg heeft gehad en er zijn diverse projecten ingediend. Een aantal projecten worden gefinancierd met de middelen van het Lokaal Sportakkoord. Te denken valt aan het Sportcafé en het Lunchcafé, een online strippenkaart voor de groep 18+ en het realiseren van beweegroutes in Mook en Molenhoek.

Relatie met verbonden partijen

De volgende verbonden partijen hebben een relatie met dit programma:

- Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen
  (verbeteren vestigingsklimaat voor burgers en bedrijven, regionale afstemming beleid op de domeinen wonen, mobiliteit, economie en *duurzaamheid*);
- Gemeenschappelijke regeling Euregio Rijn-Waal
  (versterken economische, sociale en maatschappelijke positie van de regio, werkvelden ruimtelijke structuur, economie, technologie en innovatie, *milieu, natuur en landschap*, kwalificering en arbeidsmarkt, sociaal-culturele integratie);
- Gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen (MARN)
  (ondersteuning en behartiging belangen gemeente ter bescherming van het milieu, waaronder een doelmatige en milieu-hygiënisch verantwoorde verwijdering van afvalstoffen);
- NV Waterleidingmaatschappij Limburg (WML)
  (Provincie Limburg voorzien van leidingwater middels winnen, zuiveren, opslaan, inkopen, transporteren, distribueren en leveren van water);
- Enexis Holding N.V.
  (beheer energienetwerk in Nederland voor 2,7 miljoen huishoudens, realiseren duurzame energievoorziening, versnellen energietransitie).

Naast deze verbonden partijen werken we ook samen in het samenwerkingsverband Noord-Limburg.

Indicatoren

Op grond van artikel 1 van de 'Regeling beleidsindicatoren gemeenten' zijn gemeenten verplicht om de beleidsindicatoren te hanteren, zoals deze in de bijlage van die regeling zijn vermeld.
Als door een bronhouder niet de relevante gegevens kunnen worden verstrekt, vermeldt de gemeente, op grond van artikel 2 van de regeling, bij de desbetreffende beleidsindicator: 'gegevens niet beschikbaar'.
De beleidsindicatoren van de bronhouders worden ontsloten via 'waarstaatjegemeente.nl'.
Een nadere toelichting en het grafische meerjarenverloop vindt u in bijlage 4.2 van deze jaarstukken.

Nr.	Omschrijving	Bron *)	2017 Waarde	2018 Waarde	2019 Waarde (landelijk)	2020 Waarde (landelijk)	2020 Gemeente
1	Omvang huishoudelijk restafval: Kg per inwoner	1	110	107	105 (163)	N/b (N/b)	N/b
2	Hernieuwbare elektriciteit: %	2	5,2	8,6	N/b (N/b)	N/b (N/b)	N/b

*) wettelijke bronhouder
1 CBS
2 RWS

N/b = Gegevens niet beschikbaar / nog niet beschikbaar gesteld.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Baten / Lasten	Realisatie 2019	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Realisatie 2020	Verschil	
Programma Gezond leven						
Totaal lasten	1.642	1.567	1.811	1.363	448	V
Totaal baten	-1.871	-1.800	-1.771	-1.547	-223	N
Totaal baten en lasten	**-229**	**-233**	**40**	**-184**	**224**	**V**
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0	0	V
Onttrekking uit reserves	-18	0	-237	-237	0	V
Totaal Programma	**-247**	**-233**	**-197**	**-421**	**224**	**V**

Voor een totale analyse van het programmaresultaat verwijzen wij u naar het onderdeel 2.2.5 in de Jaarrekening ('Analyse op programmaniveau').

Rechtmatigheidsanalyse

De werkelijke kosten zijn lager dan de geraamde kosten. Hiermee voldoet dit programma aan de financiële rechtmatigheid.

Het verschil van ongeveer € 448k betreft met name de lagere kosten (nog uit te geven) voor de warmte transitievisie en de regionale energieloketten (€ 230k V) en voor de Regeling Reductie Energieverbruik (RRE) (€189k V). Hiervan wordt voorgesteld om deze budgetten over te hevelen naar 2021.

2.1.9. Programma Wonen

Alternatieve naam : Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing (VHROSV)

Portefeuillehouders : Wethouders Peters en Wienhoven

Visie 2018 - 2022
In onze gemeente is er veel vraag naar betaalbare woningen voor verschillende doelgroepen. Naast de opgave om onze woningvoorraad te verduurzamen en de Omgevingswet te implementeren, vormt het realiseren van betaalbare woningen een speerpunt van beleid. We willen hiervoor de juiste conditie creëren en ons voor lopende en komende ontwikkelingen hard maken dit aspect mee te nemen in de realisatie van woningbouw.

Wat wilden we bereiken en wat hebben we daarvoor gedaan?

1. Het realiseren van betaalbare woningen

Het realiseren van betaalbare woningen is belangrijk voor tal van doelgroepen. Niet alleen voor jongeren of ouderen, maar ook voor onze inwoners met een lager inkomen. Binnen onze gemeente zijn er verschillende ontwikkelingen gaande, waarbij wij ons bij de ontwikkelaars van deze plannen hard gaan maken voor het realiseren van betaalbare woningen. Tevens zijn wij bezig met een onderzoek naar zogenaamde 'tiny houses'.

Het realiseren van de prestatieafspraken
Destion vormt als enige woningcorporatie in onze gemeente een belangrijke schakel in het realiseren van sociale woningbouw. Via prestatieafspraken willen wij komen tot het behouden van bestaande sociale huurwoningen en het verder uitbreiden hiervan door nieuwbouwlocaties te realiseren. Destion heeft nog een aantal locaties te realiseren, maar samen zullen we op zoek moeten naar nieuwe locaties voor mogelijke woningbouwontwikkeling.

Realisatie Zomerrapportage

Het realiseren van de prestatieafspraken
Woningcorporatie Destion heeft voor 1 juli 2020 een volkshuisvestelijk bod uitgebracht met het oog op de prestatieafspraken voor 2021 tussen gemeente en Destion. Op basis van het bod zal in de tweede helft van 2020 de prestatieafspraken voor 2021 worden opgesteld.

Realisatie Jaarstukken

Het college van B&W heeft eind 2020 met Destion overeenstemming bereikt over de prestatieafspraken voor 2021. In de prestatieafspraken zijn projecten benoemd die Destion in het jaar 2021 wil gaan oppakken om nieuwe sociale huurwoningen te kunnen gaan bouwen.

In 2020 zijn in totaal 56 nieuwbouwwoningen opgeleverd. Het gaat dan onder andere om de woningen in het centrum van Mook (de 24 woon-zorgappartementen zijn hier niet meegerekend), het project 'de

Bouwsteeg' in Middelaar en het landgoed 'De lage Lier' in Molenhoek. Verder is in 2020 gestart met de bouw van het appartementencomplex aan het Raadhuisplein in Mook en met de bouw van het appartementencomplex aan de Rijksweg in Molenhoek. In beide complexen worden huurwoningen gebouwd met huurprijzen onder de huursubsidiegrens. Ook is in 2020 gestart met het project Sterreschans II in Molenhoek voor elf grondgebonden woningen.

---

2. De gebouwen in de gemeente verduurzamen

Aanpak bestaande woningvoorraad
Wij zetten in op het verduurzamen van de bestaande woningen via drie pijlers:

- *Ondersteuning bewoners*

Wij ondersteunen bewoners bij het verduurzamen van de woning, onder meer via het Loket Duurzaam Wonen Plus. Daarnaast wordt er een project gestart waarmee bewoners een gratis energiescan kunnen aanvragen voor het verduurzamen van hun woning. Verder ondersteunen wij initiatieven zoals het Energiecafé Molenhoek.

- *Energiecoöperatie*

Wij stimuleren de oprichting van een energiecoöperatie. Dit doen wij onder meer door een workshop te organiseren voor geïnteresseerde inwoners.

- *Samenwerking woningcorporatie*

In overleg met Destion wordt onderzocht of er een gezamenlijk project kan worden opgestart om de bestaande woningvoorraad te verduurzamen. Ook worden de woningcorporaties betrokken bij het opstellen van een gemeentelijk warmteplan voor aardgasvrije woonwijken.

Realisatie Zomerrapportage

Het Loket Duurzaam Wonen Plus heeft vanwege corona-maatregelen een tijd stil gelegen, maar zal vanaf september weer starten, zodat inwoners hier voor advies terecht kunnen. Ook het RRE-project heeft last gehad van corona-maatregelen en wordt in gewijzigde vorm doorgezet, waarbij de oorspronkelijke doelstellingen overeind blijven. Uitrol volgt dit najaar.
Er zijn gesprekken gevoerd met de initiatiefnemers van een energiecoöperatie dat zonnedaken wil realiseren. We ondersteunen de voorfinanciering middels een lening.
In 2021 moeten alle gemeenten een Transitievisie Warmte hebben opgesteld. Mook en Middelaar werkt samen met Gennep en Bergen. Momenteel loopt de aanbesteding hiervoor en de uitvoering zal in het najaar starten. Belangrijke partners zoals Destion, de Stichting Duurzaam Mook en Middelaar en het Energiecafé zullen als stakeholders meegenomen worden.

Realisatie Jaarstukken
Met de start van het RRE-project krijgen eigenaar/bewoners de kans om met een voucher energiebesparende artikelen aan te schaffen. Ook kunnen zij een gratis energieadvies krijgen van het Energiecafé Mook en Middelaar. Door corona-maatregelen is dit project wat later in 2020 gestart, maar zal nu tot eind 2021 doorlopen. In 2021 volgt een project waarbij ook huurder in aanmerking komen voor een actie. De woningcorporaties worden daarin uiteraard betrokken.
Eind 2020 is gestart met de Transitievisie Warmte. In de loop van 2021 zal duidelijk worden wat de effecten zijn voor de woningen in verschillende wijken.

De gesprekken met de initiatiefnemers voor een energiecoöperatie hebben nog niet tot een project geleid. Een gebrek aan daken met voldoende constructieve sterkte en groot genoeg om rendabel te zijn, ligt daar aan ten grondslag. We blijven meedenken met de initiatiefnemers.

3. De Omgevingswet invoeren

Op het gebied van het ruimtelijk domein staat een ingrijpende operatie op de rol. Op 1 januari 2022 treedt de Omgevingswet in werking. Eén nieuwe wet waarin talloze verschillende wetten uit het ruimtelijk omgevingsrecht worden ondergebracht. Deze wet moet ook in onze gemeente worden geïmplementeerd.

De Omgevingswet moet het makkelijker maken om veranderingen in de fysieke leefomgeving mogelijk te maken. Niet alleen in technische zin moeten aanpassingen worden doorgevoerd, maar ook in de manier waarop wij met ruimtelijke ordening omgaan. Niet meer de vraag of een ontwikkeling mogelijk is, maar meer de vraag of een ontwikkeling wenselijk is, zal leidend worden. Deze andere manier van werken zal van gemeenteraad tot organisatie moeten worden omarmd.

Ten behoeve van deze wet zijn al eerder activiteiten gestart die in 2020 worden afgerond.

Realisatie Zomerrapportage

Al sinds 2018 wordt gezamenlijk met diverse overheden in Limburg gewerkt aan de lokale invulling van het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO). Dat wordt vormgegeven met de applicatie Squit 20/20 waarbinnen de omgevingsvergunningen en meldingen kunnen worden afgehandeld. Daarbij gaat het niet alleen om de uiteindelijke vergunningverlening, maar ook het integraal advies in de voorfase dat in het systeem mogelijk wordt gemaakt. Squit 20/20 gaat nog dit jaar live, waardoor wij ruim voor de inwerkingtreding van de wet kunnen oefenen met het systeem. De kosten hiervoor betreffen eenmalige implementatiekosten van € 68k en het ophogen van het ICT onderhoudsbudget volgens onderstaande tabel en te dekken in de exploitatie.

	2020	2021	2022	2023	2024
Meerkosten ICT	€ 9k	€ 27k	€ 23k	€ 27k	€ 27k

Realisatie Jaarstukken

Het is niet gelukt om de applicatie Squit 2020 in gebruik te nemen in 2020, omdat de applicatie nog niet voldoende was ingericht. De verwachting is dat Squit 2020 in het tweede kwartaal van 2021 in gebruik kan worden genomen.

Samen met de gemeenten Bergen en Gennep is gestart met een cursustraject ten behoeve van de implementatie van de omgevingswet. Dit traject krijgt in 2021 een vervolg.

Relatie met verbonden partijen

De volgende verbonden partij of partijen hebben een relatie met dit programma:

- Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen
  (verbeteren vestigingsklimaat voor burgers en bedrijven, regionale afstemming beleid op de domeinen *wonen*, mobiliteit, economie en duurzaamheid);
- Gemeenschappelijke regeling Euregio Rijn-Waal
  (versterken economische, sociale en maatschappelijke positie van de regio, werkvelden *ruimtelijke structuur*, economie, technologie en innovatie, milieu, natuur en landschap, kwalificering en arbeidsmarkt, sociaal-culturele integratie).

Naast deze verbonden partijen werken we ook samen in het samenwerkingsverband Noord-Limburg en met Regiodeal.

Indicatoren

Op grond van artikel 1 van de 'Regeling beleidsindicatoren gemeenten' zijn gemeenten verplicht om de beleidsindicatoren te hanteren, zoals deze in de bijlage van die regeling zijn vermeld.
Als door een bronhouder niet de relevante gegevens kunnen worden verstrekt, vermeldt de gemeente, op grond van artikel 2 van de regeling, bij de desbetreffende beleidsindicator: 'gegevens niet beschikbaar'.
De beleidsindicatoren van de bronhouders worden ontsloten via 'waarstaatjegemeente.nl'.
Een nadere toelichting en het grafische meerjarenverloop vindt u in bijlage 4.2 van deze jaarstukken.

Nr.	Omschrijving	Bron *)	2017 Waarde	2018 Waarde	2019 Waarde (landelijk)	2020 Waarde (landelijk)	2020 Gemeente
1	Gemiddelde WOZ-waarde: x € 1.000	1	265	277	291 (248)	308 (270)	-
2	Nieuw gebouwde woningen: Aantal per 1.000 woningen	2	15,7	3,3	3,9 (9,2)	10,9 (8,9)	-
3	Demografische druk: %	1	84,3	86,0	85,2 (69,8)	86,1 (70,0)	-
4	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden: x € 1	3	774	792	792 (669)	785 (700)	-
5	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden: x € 1	3	825	829	839 (739)	834 (772)	-

*) wettelijke bronhouder
1 CBS
2 Basisregistratie adressen en gebouwen
3 COELO

N/b = Gegevens niet beschikbaar / nog niet beschikbaar gesteld.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000

Baten / Lasten	Realisatie 2019	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Realisatie 2020	Verschil	
Programma Wonen						
Totaal lasten	559	531	530	493	37	V
Totaal baten	-190	-164	-164	-166	2	V
Totaal baten en lasten	**369**	**367**	**366**	**327**	**39**	**V**
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0	0	V
Onttrekking uit reserves	-8	-127	-138	-73	-65	N
Totaal Programma	**361**	**240**	**228**	**254**	**-26**	**N**

Voor een totale analyse van het programmaresultaat verwijzen wij u naar het onderdeel 2.2.5 in de Jaarrekening ('Analyse op programmaniveau').

Rechtmatigheidsanalyse

De werkelijke kosten zijn lager dan de begrote kosten. Hiermee voldoet dit programma aan de financiële rechtmatigheid.

Het positieve verschil van ongeveer € 37k is met name het gevolg van onderuitputting kapitaallasten.

2.1.10. Overzicht van de algemene dekkingsmiddelen

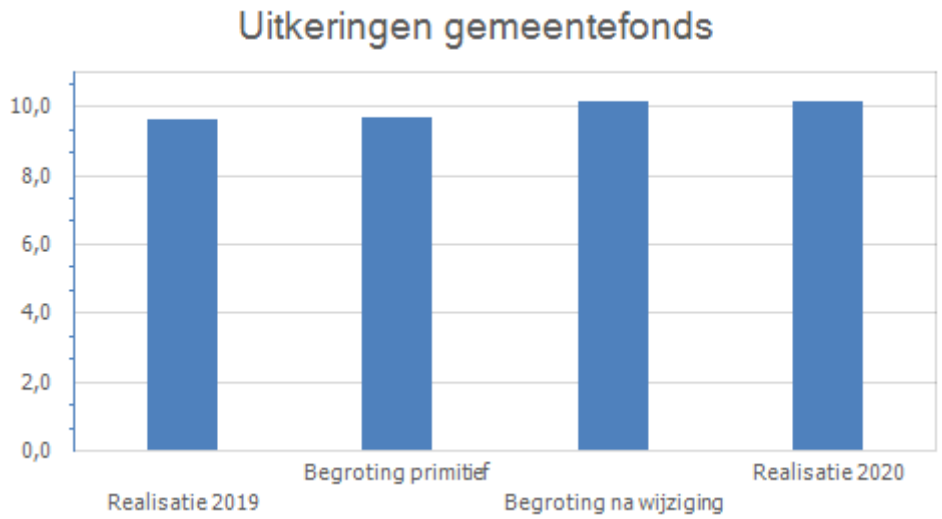
Algemeen

Bedragen x € 1.000

Overzicht algemene dekkingsmiddelen	Realisatie 2019	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Realisatie 2020	Verschil
Algemene Uitkering (incl. DU/IU)	9.620	9.648	10.108	10.147	-39
Belastingen:					
- Onroerende zaakbelastingen	1.610	1.572	1.895	1.863	32
- Toeristenbelasting	75	77	77	88	-11
- Forensenbelasting	24	28	28	29	-1
- Hondenbelasting	46	43	43	43	0
Dividend	457	439	247	254	-7
Saldo van de financieringsfunctie	25	63	63	18	45
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	**11.858**	**11.870**	**12.461**	**12.442**	**19**

Toelichting uitkeringen uit het gemeentefonds

Algemene uitkering / decentralisatie- en integratie-uitkeringen
De algemene uitkering voor het jaar 2020 bedraagt € 9.260k. Naast de algemene uitkering ontvingen we in 2020 ook € 886k aan decentralisatie- en integratie-uitkeringen. In totaal hebben we over 2020 € 10.146k ontvangen. Over voorgaande jaren is € 1k ontvangen.

Toelichting belastingen

Vanaf 1 januari 2016 is de belastingheffing en -invordering uitbesteed aan de gemeente Nijmegen.
In 2020 zijn in Mook en Middelaar de navolgende gemeentelijke belastingen geheven, als onderdeel van de algemene dekkingsmiddelen:

- Onroerende zaakbelastingen van eigenaren van woningen en van niet-woningen;
- Onroerende zaakbelastingen van gebruikers van niet-woningen (gebruikers van woningen zijn wettelijk vrijgesteld van ozb);
- Toeristenbelastingen van land- en watertoeristen (nog te ontvangen);
- Leges;
- Forensenbelasting;
- Hondenbelasting.

Daarnaast worden in onze gemeente ook afvalstoffenheffing en rioolrechten geheven. Deze vallen echter niet onder de categorie van algemeen dekkingsmiddel omdat dit in feite vergoedingen zijn voor voorzieningen die de gemeente levert, zoals het verzamelen en verwerken van huishoudelijk afval en de aanleg en onderhoud van riolering. Voor meer informatie over de lokale heffingen en de opbrengsten daarvan, verwijzen wij u naar de 'Paragraaf lokale heffingen' verderop in deze jaarstukken.
Voor de volledigheid wordt vermeld dat vanaf 2021 de belastingheffing en -invordering is uitbesteed aan de BsGW (Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen).

2.1.11. Overzicht van de kosten van overhead

Met ingang van 2017 is voorgeschreven (artikel 8, lid 1 letter c BBV) dat in het programmaplan een apart overzicht opgenomen moet worden van de kosten van de overhead.
De kosten die betrekking hebben op het primaire proces, zoals salariskosten, moeten, indien mogelijk, worden opgenomen in de programma's. Salariskosten die niet direct toewijsbaar zijn aan programma's, zoals kosten van het MT, financiën en juridische zaken, blijven staan op overhead.

De commissie BBV heeft een notitie geschreven over hoe om te gaan met overhead.
Overhead bestaat onder andere uit kosten van leidinggevenden primair proces, financiën, personeel en organisatie, inkoop, communicatie, juridische zaken, bestuurszaken, ICT, huisvesting en facilitaire zaken, DIV en managementondersteuning. In de praktijk wordt overhead meestal aangeduid met pijofach (of een variant hierop).

Pijofach staat voor Personeel, Informatisering/Inkoop, Juridische zaken, Organisatie, Financiën/Facilitaire zaken, Automatisering, Communicatie en Huisvesting.

In onderstaande tabel vindt u de kosten van de overhead voor 2020.

Bedragen x € 1.000

Overhead	Realisatie 2019	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Realisatie 2020	Verschil
Personeel en Organisatie (excl. functioneel verantwoord)	2.675	2.859	2.972	2.514	458
Huisvesting en Facilitaire zaken	232	240	262	226	36
ICT en DIV	685	744	760	749	11
Financiën, Juridische zaken en Communicatie	120	131	152	125	27
Huisvesting buitendienst (werf)	546	542	519	485	34
Totaal Overhead	**4.259**	**4.516**	**4.665**	**4.098**	**567**

De Flexibele Schil maakt onderdeel uit van de rubriek Personeel en Organisatie. De Flexibele Schil heeft in 2020 een overschot van ruim € 205k. De kosten van inhuur voor 2020 konden opgevangen worden door onderuitputting salariskosten, vergoedingen ziektekosten en de budgetoverheveling uit 2019 (nog uit te voeren werkzaamheden). In beginsel worden personele budgetten, zoals de flexibele schil en opleidingskosten overgeheveld naar het volgende jaar (zie raadsvoorstel).

Voor een analyse van het verschil verwijzen wij u naar onderdeel 2.2.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten.

2.1.12. Bedrag voor de heffing van de vennootschapsbelasting

Met ingang van 2016 zijn gemeenten Vennootschapsbelastingplichtig geworden. Vennootschapsbelasting (Vpb) is verschuldigd over fiscale winsten van ondernemersactiviteiten. Omdat de resultaten op fiscaal belaste activiteiten onderling worden verrekend en aangifte wordt gedaan over het totale (gesaldeerde) resultaat, moet de Vpb-heffing worden begroot en verantwoord als een centrale post in de begroting en in de jaarrekening.

Jaarlijks worden de eventuele Vpb-plichtige ondernemersactiviteiten gemonitord en gekwantificeerd. Een aangifte over jaar t moet standaard in jaar t+1 worden ingediend. Omdat wij gebruik maken van de uitstelregeling van het fiscale adviesbureau, hoeven de Vpb-aangiften pas in jaar t+2 te worden ingediend.

De Vpb-aangifte over 2017 is in september 2019 ingediend.
De definitieve aanslag over 2017 (€ 0) is in februari 2020 ontvangen.
De Vpb-aangifte over 2018 is in april 2020 ingediend.

De voorlopige conclusie naar aanleiding van de fiscale monitoring over 2019 is dat de gemeente Mook en Middelaar geen Vpb-plichtige activiteiten heeft, dan wel dat er voor Vpb-plichtige activiteiten geen Vpb is verschuldigd omdat er geen fiscale winst wordt gemaakt of dat er sprake is van winsten uit gewone bedrijfsvoering en niet als belaste onderneming. Naar verwachting is ook de Vpb-aangifte over 2019 dan ook nihil. Deze nihilaangifte moet uiterlijk in mei 2021 worden ingediend. Ook over 2020 verwachten we een nihilaangifte.

Inmiddels is een (definitief) standpunt door de fiscus ingenomen met betrekking tot opbrengsten van afvalstromen. De inzameling en verwerking van huishoudelijk afval is geen ondernemingsactiviteit, maar een wettelijke verplichting. Het ‘zich ontdoen van huishoudelijk afval tegen een positieve opbrengst’ vormt onder voorwaarden wel een onderneming. Na overleg met de belastingdienst zijn de positieve afvalresultaten over 2016 en 2017 verwerkt in de aangifte over 2018. De verschuldigde Vpb bedraagt € 143 over 2016 en 2017 en € 60 over 2018.

bedragen x € 1

Vennootschapsbelasting	Realisatie 2019	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Realisatie 2020	Verschil
Betaalde Vpb 2017 (ingediend 2019, def. 2020)	0	0	0	0	0
Te betalen Vennootschapsbelasting 2018 (in 2020)	0	0	0	203	-203
Verwachting te betalen Vennootschapsbelasting 2019	0	0	0	0	0
Verwachting te betalen Vennootschapsbelasting 2020	0	0	0	0	0

2.1.13. Bedrag voor onvoorzien

Onvoorzien

Jaarlijks wordt in de begroting een (klein) bedrag voor onvoorzien opgenomen. Voor 2020 betreft dit € 5k en dat betreft 0,02% van het begrotingstotaal). In 2020 is deze post niet benut.

Paragrafen

Wettelijk kader
Art. 24, lid 2, letter b en art. 26 jo. art. 9 BBV.

Toelichting
In de paragrafen worden in de begroting de beleidslijnen vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten, alsmede tot de lokale heffingen. In dit jaarverslag vindt u de verantwoording van hetgeen in de overeenkomstige paragrafen in de begroting is opgenomen.

De volgende paragrafen zijn wettelijk verplicht:
- Paragraaf lokale heffingen;
- Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing;
- Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen;
- Paragraaf financiering;
- Paragraaf bedrijfsvoering;
- Paragraaf verbonden partijen;
- Paragraaf grondbeleid.

Naast de verplichte paragrafen op grond van het BBV zijn er twee aanvullende paragrafen in deze jaarstukken opgenomen.

Deze facultatieve paragrafen betreffen:
- Paragraaf Informatieveiligheid;
- Paragraaf Verduurzamen.

2.1.14. Paragraaf Lokale heffingen

Portefeuillehouder
Wethouder Wienhoven

Beleidskader
Begroting
Deze paragraaf bevat op grond van artikel 10 BBV (in de begroting) ten minste:

- de geraamde inkomsten;
- het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd;
- een aanduiding van de lokale lastendruk;
- een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Op grond van artikel 16 ‘Financiële verordening gemeente Mook en Middelaar 2019’ bevat deze paragraaf geen andere verplichte gegevens.

Jaarverslag
Op grond van artikel 26 BBV bevat deze paragraaf in het jaarverslag de verantwoording van hetgeen in de overeenkomstige paragraaf in de begroting is opgenomen.

Algemeen

De paragraaf lokale heffingen heeft betrekking op zowel de heffingen waarvan de besteding is gebonden (en dus gerelateerd aan uitgaven), als op die waarvan de besteding ongebonden is (vrij aanwendbaar). In deze paragraaf wordt ingegaan op de realisatie van hetgeen in de Programmabegroting 2020 aan onderwerpen is verwoord.

Het gecombineerde aanslagbiljet is eind februari 2020 opgelegd. Hierna zijn periodiek aanvullende kohieren opgelegd.

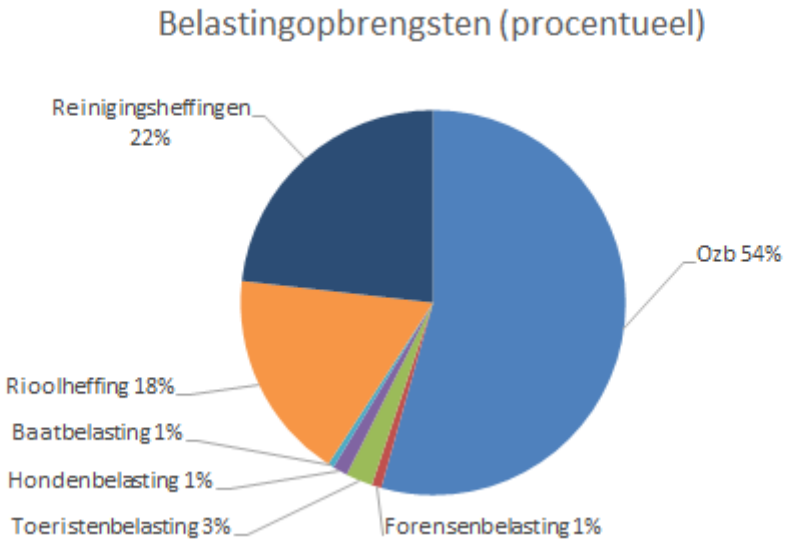
De woz-beschikking, onroerende-zaakbelastingen, rioolrechten en hondenbelasting zijn op één aanslagbiljet verzameld. De baatbelasting is afzonderlijk opgelegd. De afvalstoffenheffing wordt halfjaarlijks achteraf opgelegd. De toeristenbelastingen worden ook na afloop van het belastingjaar opgelegd.

Geraamde en gerealiseerde opbrengsten belastingheffing

In onderstaand overzicht treft u de opbrengsten van de belastingen over de jaren 2018 t/m 2020 aan:

Bedragen x € 1.000

Opbrengsten belastingen	W2018	W2019	B2020	W2020	%
Niet-bestedingsgebonden lokale heffingen:					
Onroerende zaakbelastingen:					
-ozb eigenaren woningen	1.320	1.314	1.539	1.506	44%
-ozb eigenaren niet-woningen	184	173	210	210	6%
-ozb gebruikers niet-woningen	132	123	146	147	4%
Belasting op roerende woon- en bedrijfsruimten (n.v.t.)	0	0	0	0	0%
Forensenbelasting	28	24	28	29	1%
Toeristenbelasting	84	75	77	88	3%
Parkeerbelasting (n.v.t.)	0	0	0	0	0%
Hondenbelasting	42	46	43	43	1%
Reclamebelasting (n.v.t.)	0	0	0	0	0%
Precariobelasting (n.v.t.)	0	0	0	0	0%
Totaal niet-bestedingsgebonden	1.789	1.756	2.043	2.023	59%
Bestedingsgebonden lokale heffingen:					
Baatbelasting (t/m 2023)	17	17	17	17	1%
Rioolheffing woningen en niet-woningen	883	893	604	624	18%
Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht	722	753	795	770	22%
Totaal bestedingsgebonden	1.622	1.663	1.416	1.411	41%
Totaal lokale heffingen	3.411	3.419	3.459	3.434	100%
Kwijtscheldingen	-14	-27	-13	-20	-1%
Totaal netto opbrengst belastingen	3.397	3.392	3.446	3.415	99%

De belangrijkste belastingen voor de gemeente, met een aandeel van 54% zijn de onroerende zaakbelastingen (ozb).

Het rioolrecht en de afvalstoffenheffing worden kostendekkend belast.
De opbrengst voor de toeristenbelasting, de forensenbelasting, de hondenbelasting en de baatbelasting bedraagt per belasting ongeveer 1% tot 3% van de totale belastingopbrengst.

Gerealiseerd beleid ten aanzien van de lokale heffingen

Mede overeenkomstig de kaderbrief, de programmabegroting en de herziening van de belastingverordeningen zijn de volgende beleidsmatige uitgangspunten gehanteerd:

a) Er is in 2020 een indexering toegepast van 1,53% (2019: 2,55%) op de tarieven van de algemene belastingen/heffingen. Deze is gebaseerd op de loon- en prijsstijgingen zoals vermeld in de meicirculaire 2019;
b) De ozb is geheven op basis van de woz-waarde. Jaarlijks vindt een hertaxatie plaats. De daaruit voortvloeiende waardestijging of waardedaling wordt verdisconteerd in het definitieve tarief. Naast een indexering van 1,53% is voor 2020 rekening gehouden met een woz-waardestijging van 6,55% voor woningen en 3,23% voor niet-woningen. De tarieven zijn ter compensatie hierdoor met respectievelijk 6,55% en 3,23% verlaagd;
c) In 2020 is een extra opbrengst van € 300k (dekkingsplan begroting 2020) verdisconteerd in de ozb-tarieven;
d) Het tarief voor rioolheffing is gebaseerd op het GRP. De opbrengst is bestemd voor onderhoud en vervanging van de bestaande riolering;
e) De afvalstoffenheffing is geheven ter dekking van de kosten voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval;
f) De tarieven Landtoeristenbelasting en watertoeristenbelasting zijn in 2020 geïndexeerd met 1,53% (2019: 2,55%);
g) De gemeentelijke leges zijn berekend voor de door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten. De leges zijn geïndexeerd met 1,53% (2019: 2,55%).

Overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen

De mogelijkheid tot belastingheffing is verankerd in de Gemeentewet (Gw). Hieronder vindt u een opsomming van alle belastingen die geheven mogen worden, onderverdeeld in belastingen die in 2020 daadwerkelijk geheven zijn en belastingen die niet door Mook en Middelaar opgelegd worden. Van belastingen die geheven worden, is door de raad een belastingverordening vastgesteld.
Een meer uitgebreide toelichting op de diverse belastingen vindt u terug in de Programmabegroting 2020.

Belastingen/heffingen in Mook en Middelaar

- Onroerende-zaakbelastingen (art. 220 Gw);
  - ozb eigenaren woningen;
  - ozb eigenaren niet-woningen;
  - ozb gebruikers niet-woningen;
- Baatbelasting (t/m 2023) (art. 222 Gw);
- Forensenbelasting (art. 223 Gw);
- Toeristenbelasting (art. 224 Gw);

  - Landtoeristenbelasting;
  - Watertoeristenbelasting;
- Hondenbelasting (art. 226 Gw);
- Precariobelasting (art. 228 Gw);
- Rioolheffing (art. 228a Gw);
- Leges (art. 229 Gw).
- Reinigingsrecht bedrijven (art. 229 Gw);
- Afvalstoffenheffing (art. 15.33 Wet Milieubeheer)

Belastingen/heffingen die niet geheven worden
- Belasting op roerende woon- en bedrijfsruimten (zoals woonboten) (art. 221 Gw)
- Parkeerbelasting (art. 225 Gw)
- Reclamebelasting (art. 227 Gw)

Benchmark lokale lasten
Tot en met 2019 gold een landelijke macronorm. Deze was bedoeld om een onevenredige stijging van de collectieve lastendruk te beperken dan wel te voorkomen. De macronorm was al langer onderwerp van discussie omdat deze weinig effectief bleek. Vanaf 2020 is de macronorm vervangen door de benchmark lokale lasten. Deze benchmark vergelijkt voor alle gemeenten binnen een provincie de hoogte van de woonlasten voor meerpersoonshuishoudens met een koopwoning. De woonlasten zijn de som van de gemiddeld betaalde ozb, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing minus een eventuele heffingskorting.
Volgens de Coelo Atlas van de lokale gemeenten 2020 bedragen de gemiddelde woonlasten in Limburg voor een meerpersoonshuishouden en eigen woning € 799. De woonlasten voor Mook en Middelaar zitten hier met € 834 iets boven. Voor huurders zitten we echter onder de norm (zie verder hieronder).

Aanduiding van de lokale belastingdruk

a. Tarieven
In onderstaand overzicht treft u de tarieven aan inzake de belastingen over de jaren 2016 t/m 2019.
De tarieven over 2019 zijn op 13 december 2018 door de raad vastgesteld.

Belastingtarieven	2017	2018	2019	2020
Algemene inflatiecorrectie	1,15%	1,65%	2,55%	1,53%
Onroerende zaakbelastingen:				
- tarief woningen eigenaren	0,1349%	0,1327%	0,1264%	0,1409%
- tarief niet-woningen eigenaren	0,2142%	0,2210%	0,2145%	0,2476%
- tarief niet-woningen gebruikers	0,1713%	0,1767%	0,1715%	0,1980%
Forensenbelasting:				
- tarief van de woz-waarde (vanaf 2021)				
- klasse I (van € 0 tot € 50k)	136,00	138,00	141,00	143,00
- klasse II (van € 50k tot € 150k)	255,00	259,00	265,00	269,00
- klasse III (van € 150k tot € 250k)	510,00	518,00	531,00	539,00
- klasse IV (van € 250k tot € 350k)	768,00	780,00	799,00	811,00

Belastingtarieven	2017	2018	2019	2020
- klasse V (van € 350k tot € 450k)	1.025,00	1.040,00	1.066,00	1.082,00
- klasse VI (vanaf € 450k)	1.280,00	1.300,00	1.333,00	1.353,00
Toeristenbelasting	1,01	1,03	1,05	1,05
Hondenbelasting:				
- 1e hond	52,56	53,80	54,72	55,56
- extra honden per hond	75,56	76,80	78,72	79,92
- tarief kennel	366,24	372,24	381,72	387,60
Rioolheffing	232,40	234,73	237,07	162,00
Reinigingsheffingen:				
- afvalstoffenheffing (vastrecht woningen)	158,08	147,84	143,00	143,00
- reinigingsrecht (vastrecht niet-woningen)	79,04	73,92	71,50	71,50
- variabel tarief pmd	0,00	0,00	0,00	0,00
- variabel tarief gft	0,06	0,07	0,09	0,09
- variabel tarief restafval	0,18	0,21	0,27	0,28

*) in 2016 is een eenmalige teruggave van € 10 per halfjaar in het tarief verdisconteerd.

Belastingdruk Mook en Middelaar

Lastendruk
De belastingaanslagen voor onroerende-zaakbelastingen (ozb), rioolrechten en afvalstoffenheffing, vormen de lastendruk vanwege gemeentelijke heffingen. De gehanteerde kengetallen zijn:

- Een gemiddelde woningwaarde van € 308k ten behoeve van de ozb (bron Waarderingskamer);
- Een gemiddeld voorlopig ingezameld/gestort gewicht van 142 kg GFT en 232 kg restafval per huishouding per jaar (totaal 374 kg);
- Eén rioolaansluiting.

De gemiddelde lastendruk over de jaren 2017-2020 bedroeg (bedragen in euro's).

Bedragen in €

Lastendruk	2017	2018	2019	2020
Gemiddelde woningwaarde	267.000	277.000	291.000	308.000
Afval per huishouden	387 kg (143 kg gft en 244 kg rest)	388 kg (144 kg gft en 244 kg rest)	374 kg (142 kg gft en 232 kg rest)	374 kg (142 kg gft en 232 kg rest)
Eigenaar woning:				
- Ozb	360	368	368	434
- Rioolheffing	232	235	237	162

Lastendruk	2017	2018	2019	2020
- Afvalstoffenheffing	211	209	218	221
Totaal	**803**	**811**	**823**	**817**
Index (2011 = € 720 = 100%)	112%	113%	114%	113%
Huurder:				
Afvalstoffenheffing	211	209	218	221
Totaal	**211**	**209**	**218**	**221**
Index (2011 = € 198 = 100%)	107%	106%	111%	112%

Gemiddelde stijging per jaar tussen 2011 en 2020: 1,4% per jaar voor eigenaren en 1,3% voor huurders.

Belastingdruk andere gemeenten

COELO onderzoekt jaarlijks de woonlasten per huishouden. Naast de drie belastingen ozb, afvalstoffenheffing en rioolheffing houdt Coelo ook rekening met een eventuele heffingskorting. In onderstaande tabel zijn van een aantal buurgemeenten de woonlasten 2020 per gemeente weergegeven.

Bedragen x € 1

Lastendruk 2020	Mook en Middelaar	Gennep	Heumen	Cuijk	Gemidd. Limburg
Eigenaar-bewoner					
Eenpersoonshuishouden	785	670	795	690	741
Meerpersoonshuishouden	834	729	860	700	799
Rangnummer *)	256e	84e	286e	50e	
Huurder					
Eenpersoonshuishouden	192	211	152	237	293
Meerpersoonshuishouden	241	270	217	247	348
Rangnummer *)	34e	56e	19e	39e	

*) voor huurders alleen afvalstoffenheffing

Bron: Coelo (www.coelo.nl)

Kwijtscheldingsbeleid

Voor mensen met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid van een gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de geheven belasting. Kwijtschelding is alleen mogelijk voor afvalstoffenheffing. Kwijtschelding beïnvloedt de opbrengst van de afvalstoffenheffing in negatieve zin. Het is toegestaan

om deze inkomstenderving als kostenpost op te nemen in de tariefberekening van de afvalstoffenheffing. Sedert 2010 gebeurt dat. De gemeente Mook en Middelaar hanteert een 100% kwijtscheldingsnorm. Voor de hondenbelasting kan geen kwijtschelding worden aangevraagd.
In 2020 is voor € 20k kwijtschelding verleend, waarvan € 8k automatisch vooraf en € 12k na aanvraag (en toewijzing) achteraf.

Stand van zaken inzake de Wet waardering onroerende zaken

Algemeen
De werkzaamheden rondom de woz (Wet waardering onroerende zaken) maken blijvend een wezenlijk onderdeel uit van de uitvoering van de belastingheffing, met name voor de ozb. Daarom zijn de activiteiten in dit kader opgenomen in deze paragraaf.
Eind februari 2020 zijn de woz-waarden beschikt. De waardebeschikking is opgenomen op het aanslagbiljet Gemeentelijke Belastingen. Beschikkingen dienen binnen acht weken na aanvang van het belastingjaar te worden verzonden. Deze termijn is gehaald.

Info inwoner
De gemeentelijke website is ingericht met een digitaal belasting- en woz-loket. Het is een klantgerichte persoonlijke internetpagina, beveiligd met DigiD. Elke belastingplichtige inwoner kan hier terecht voor informatie over de gemeentelijke belastingen en de woz. Aangeboden diensten zijn de woz-beschikkingen, taxatieverslagen, aanslagbiljet, betalingen, openstaande posten, digitaal bezwaar aantekenen en andere interactieve diensten. De doelstelling het volledig “op maat” informeren van de belastingplichtigen is gerealiseerd.

Taxaties
De hertaxaties en permanente marktanalyse (PMA) zijn in 2020 uitgevoerd door de gemeente Nijmegen. De waardebepaling vindt modelmatig plaats. De getaxeerde waarden moeten aansluiten bij de transactieprijzen (gerealiseerde verkopen). Dit wordt gecontroleerd, onder andere door ratio-controles en veldcontroles, door de taxateur. De Waarderingskamer ziet toe op de correcte uitvoering van de woz. Op de internetpagina van de Waarderingskamer worden de bevindingen openbaar gemaakt. De Waarderingskamer kwalificeert de uitvoering en kwaliteit van de woz in Mook met “Voldoende” en heeft ingestemd met het bekendmaken aan belanghebbenden van de woz-waarde voor 2020 (wat in februari 2020 ook gebeurd is).

De termijn voor het afhandelen van bezwaarschriften woz en belastingen is gesteld op de laatste dag van het kalenderjaar waarin de aanslag c.q. beschikking werd verzonden, met een minimum van zes weken. Deze termijn mag met zes weken verlengd worden.

BsGW
Vanaf belastingjaar 2021 neemt de BsGW (Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen) de werkzaamheden met betrekking tot waarderen, heffen en invorderen van de gemeentelijke belastingen over van de gemeente Nijmegen. De voorbereidingen hiervoor waren in 2020 al gestart. Hiervoor is in 2020 een bedrag van € 120k betaald aan de BsGW voor eenmalige implementatiekosten. Geraamd was € 144k.

2.1.15. Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Portefeuillehouder
Wethouder Wienhoven

Wettelijk kader
Begroting
Deze paragraaf bevat op grond van artikel 11 BBV ten minste:
- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- een inventarisatie van de risico's;
- het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's;
- een kengetal voor de:
  - netto schuldquote;
  - netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
  - solvabiliteitsratio;
  - grondexploitatie;
  - structurele exploitatieruimte;
  - belastingcapaciteit.

Op grond van artikel 18 ‘Financiële verordening gemeente Mook en Middelaar 2019’ hoeven er, naast de wettelijk verplichte onderdelen, geen aanvullende gegevens vermeld te worden in deze paragraaf.

Jaarverslag
Op grond van artikel 26 BBV bevat deze paragraaf in het jaarverslag de verantwoording van hetgeen in de overeenkomstige paragraaf in de begroting is opgenomen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit is de hoeveelheid aan middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om onvoorziene kosten te dekken. In de gemeente Mook en Middelaar wordt de weerstandscapaciteit bepaald door de hoogte van de 'geblokkeerde' algemene reserve. De onvoorziene uitgaven, de onbenutte belastingcapaciteit en de stille reserves worden buiten beschouwing gelaten.

Bedragen x € 1.000

Weerstandscapaciteit	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2020
Exploitatie:			
Onvoorziene uitgaven	5	5	5
Onbenutte belastingcapaciteit			
- onroerende zaakbelastingen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
- rioolheffing	0	0	0
- afvalstoffenheffing	0	0	0
Totaal weerstandscapaciteit exploitatie	5	5	5
Vermogen:			
- algemene reserve	2.000	2.000	2.000

Weerstandscapaciteit	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2020
- vrij aanwendbaar deel Vrij Besteedbare Reserve	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
- stille reserves	p.m.	n.v.t.	n.v.t.
- gerealiseerd resultaat boekjaar (voorstel toe te voegen aan VBR)	n.v.t.		
Totale weerstandscapaciteit vermogen	2.000	2.000	2.000
Totale weerstandscapaciteit	**2.005**	**2.005**	**2.005**

Algemene reserve
De algemene reserve, zoals bedoeld in artikel 43, lid 1, letter a BBV, is onderverdeeld in twee afzonderlijke reserves: de (geblokkeerde) Algemene reserve en de Vrij Besteedbare Reserve. De (geblokkeerde) Algemene reserve wordt volledig aangemerkt voor het opvangen van financiële risico's; daarom wordt het volledig tot het weerstandsvermogen gerekend. De (geblokkeerde) Algemene reserve bedraagt sinds 2017 € 2 miljoen.

Risico's

Tegenover de weerstandscapaciteit staan risico's, die niet of niet geheel gedekt zijn en van substantieel belang (kunnen) zijn. De risico's betreffen risico's waarvoor geen (andere) maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Als een risico zich voordoet komen de financiële gevolgen niet ten laste van het rekeningresultaat, maar worden ze gecompenseerd door de Algemene reserve. De waarschijnlijkheid dat een risico zich voordoet wordt onderverdeeld in een van vijf categorieën:

- Zeer laag (10%),
- Laag (25%),
- Midden (50%),
- Hoog (75%),
- Zeer hoog (90%).

De risico's worden op chronologische volgorde weergegeven. De Jaarstukken 2020 worden behandeld ná de Programmabegroting 2021. De risico's in de Jaarstukken 2020 worden afgeleid van de meest recente risico's zoals vermeld in de Programmabegroting 2021 en daar waar nodig aangepast aan de stand per eind 2020.

De maatregelen kunnen zijn: accepteren, reduceren, elimineren of overdragen/verzekeren.

Nr	Categorie	Toelichting risico		Toelichting maatregel	
STR/INC	**Soort maatregel**	**Kwanti-ficering risico**	**Risico-inschatting**	**Kans%**	**Berekende omvang risico**
1	**Verbonden partijen**	*MGR* Uitgangspunt is dat de MGR zelf geen weerstandsvermogen opbouwt, maar dat deelnemende gemeenten hiermee		*MGR* Het ingeschatte weerstandsvermogen van de MGR wordt 'doorgeschoven' naar de deelnemende gemeenten.	

		rekening houden. Voor de MGR bedraagt ons aandeel voor 2021 € 65k.			
INC	Accepteren	€ 65k	Midden	50%	€ 32,5k

2	**Verbonden partijen**	*Aandelenkapitaal NV's en BV's* Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal in de vennootschappen (art. 2:81 BW).		Periodiek wordt beoordeeld of we blijven deelnemen in het aandelenkapitaal van de diverse vennootschappen.	
INC	Accepteren	€ 439k	Laag	25%	€ 109,75k

3	**Juridische zaken**	*Proceskosten* Proceskosten komen incidenteel voor, maar kunnen leiden tot forse bedragen.		Door intern de juiste procedures te doorlopen, wordt de kans op processen verminderd, maar nooit helemaal weggenomen.	
INC	Accepteren	€ 200k	Zeer laag	10%	€ 20k

4	**Archief**	*Archief / Informatiebeheer* Het te bewaren (papieren) archief is op huurbasis ondergebracht bij het Regionaal Archief Nijmegen. De archieffunctie krijgt een nieuwe plaats in de digitale samenleving. Centraal staat wat er nodig is om digitale overheidsinformatie beter duurzaam toegankelijk te houden voor de samenleving en de overheden zelf. Ook raken de doelen en ambities van de archiefsector steeds meer verbonden met die van de I- en ICT-ontwikkelingen. We zijn bijvoorbeeld verplicht aan te sluiten op het e-depot (digitaal te bewaren archieven). Het koppelen van systemen en centraal beheren van informatie is de basis om informatie op een juiste manier te kunnen ontsluiten. Voor onze inwoners komt dit bijvoorbeeld tot uiting in de digitale dienstverlening via de website. De toekomst vraagt dat we ons informatielandschap weloverwogen inrichten mede in relatie tot informatiebeveiliging. Deze ontwikkelingen hebben budgettaire consequenties.		*Archief / Informatiebeheer* De ontwikkelingen worden blijvend gemonitord en daar waar nodig financieel vertaald.	
INC	Accepteren	€ 150k	Zeer hoog	90%	€ 135k

5	**Onderwijs**	Het Kandinsky-college in Molenhoek is een permanente nevenvestiging onder bestuur van de Scholengroep Nijmegen.	De huisvesting van onderwijsgebouwen behoort tot de gemeentelijke zorgplicht. Er is nieuwe regelgeving op komst die

		De gemeente is op grond van de Wet Voortgezet Onderwijs verantwoordelijk voor (vervangende) nieuwbouw, herstel van constructiefouten, herstel van schade. Voor dit laatste is zij verzekerd.		gemeenten daarin een nog bredere verantwoordelijkheid zal geven. Uit kwalitatieve onderzoeken is gebleken dat het Kandinsky-college slecht scoort. Mogelijk is het gewenst om vervangende nieuwbouw te plegen. Daartoe is een haalbaarheidsonderzoek in uitvoering. In het investeringsplan 2020-2023 is een krediet opgenomen en is voorgesteld om daadwerkelijk kapitaallasten op te nemen in de exploitatie. Hiermee kan het toekomstige risico gereduceerd worden. Voor de omvang van het risico zijn wij uitgegaan van het bedrag dat hiervoor is opgenomen in de algemene uitkering. Dit is geen indicatie voor de werkelijke toekomstige kapitaallasten. Deze kunnen op dit moment nog niet voor 100% worden ingeschat. Na besluitvorming over definitieve nieuwbouw en het bekend zijn van de kapitaallasten, kan dit risico afgebouwd of verwijderd worden.	
INC	Reductie	€ 120k	Midden	50%	€ 60k	

6	**Dividend**	*BNG* Van de BNG ontvangen wij o.b.v. ons aandelenbezit jaarlijks dividend over het afgelopen jaar. Het beleid van de BNG is om 25% van de nettowinst uit te keren aan de aandeelhouders. De verwachte dividenduitkering à € 157k (conform begrotingsbrief provincie) is structureel opgenomen in de begroting, echter het is een risico of het geraamde bedrag aan inkomsten ook daadwerkelijk wordt ontvangen.		Het te ramen bedrag voor de dividendopbrengst van de BNG wordt bepaald op hetgeen de Provincie in haar jaarlijkse begrotingsbrief vermeldt. Als hiervan wordt afgeweken, moet hiervoor een goede verklaring zijn. Het is altijd mogelijk dat (een deel van) de geraamde dividendbaten niet gerealiseerd worden. Dit risico wordt laag ingeschat en acceptabel bevonden.		
INC	Accepteren	€ 157k	Laag	25%	€ 39,25k	

7	**Dividend**	Wij zijn aandeelhouder van Enexis, dat de infrastructuur van de energievoorziening in bezit heeft. Daarnaast zijn wij aandeelhouder in enkele kleinere vennootschappen die zijn opgericht bij de verkoop van Essent. In de begroting is rekening gehouden met een dividendopbrengst van € 90k.		Het te ramen bedrag voor de dividend-opbrengst van Enexis wordt bepaald op hetgeen de Provincie in haar jaarlijkse begrotingsbrief vermeldt. Als hiervan wordt afgeweken, moet hiervoor een goede verklaring zijn. Het is altijd mogelijk dat (een deel van) de geraamde dividendbaten niet gerealiseerd worden. Dit risico wordt laag ingeschat en acceptabel bevonden.		
INC	Accepteren	€ 90k	Laag	25%	€ 22,5k	

8	**Haven**	Dichtslibben haven mede als gevolg van extreme hoogwaterstanden. Geschatte kosten herstel €125k. De exacte kosten voor het opslaan van het slib worden		Wij hebben geen invloed op externe factoren, zoals waterstanden, stroomsnelheden en mate van eventueel		

		bepaald door het tijdstip van baggeren en de opslagcapaciteit.		dichtslibben. Dit risico valt hierdoor onder de categorie 'Accepteren'.	
INC	Accepteren	€ 125k	Midden	50%	€ 62,5k

9	**Haven (bouw-kundig)**	Er is momenteel geen onderhoudsplan voor de bouwkundige staat van de haven. Er zijn ook geen middelen beschikbaar om eventueel onderhoud te plegen aan de bouwkundige staat van de haven. Zie ook de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen. De kosten worden als stelpost geraamd op € 500k. Nadat er een onderhoudsplan is opgesteld en de dotatie aan de voorziening voor groot onderhoud structureel in de begroting is opgenomen, kan dit risico verwijderd worden.		Het op te stellen onderhoudsplan aan de passantenhaven kan worden gekoppeld aan de integrale visie voor de ontwikkeling en inrichting van het gebied Maas-oever(zone), die naar verwachting de komende jaren op het programma zal staan. Hierna kan het risico afgebouwd of verwijderd worden.	
INC	Reductie	€ 500k	Laag	25%	€ 125k

10	**Sociale woning-bouw**	Woningbouwcorporaties sluiten voor het uitvoeren van hun taak veelal leningen af waarbij de gemeente gevraagd wordt om als achtervang te dienen. Hiermede wordt bereikt dat de geldgever met een lagere rentevergoeding genoegen neemt omdat de gemeente als achtervang een zekere debiteur is. Sinds een aantal jaren is het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) in het leven geroepen, dat de functie van de gemeente overneemt en waardoor de woningbouwcorporaties met slechts één instituut te maken hebben en de zekerheid voor de gemeenten groter is. Bestaande leningen blijven tot aan het einde van de looptijd nog gewoon bij de gemeenten als achtervang-instituut. Door het WSW is de veiligheid nu nog beter geborgd.		Per 31 december 2019 staat er voor de sociale woningbouw een bedrag aan leningen uit van ongeveer € 9,6 miljoen (restant schuld) op een hoofdsom van € 15,8 miljoen. Wij kwantificeren het risico op 10% van de omvang van de leningen. Het risico dat er daadwerkelijk een beroep gedaan wordt op de gemeente is minimaal.	
INC	Accepteren	€ 960k	Zeer laag	10%	€ 96k

11	**Starters-lening**	In de raad van april 2010 is de Verordening starterslening vastgesteld. Hierbij is tevens een fonds in het leven geroepen waarop starters op de woningmarkt een beroep kunnen doen voor het aantrekken van een lening. Deze lening wordt verstrekt onder bepaalde voorwaarden en tot een maximum bedrag tegen gunstige condities. Bij het vaststellen van de Jaarstukken 2014 is door de raad besloten om het plafond van de starterslening te verhogen naar € 130k.		De gemeente dient in dit fonds maximaal € 130.000 te storten. De provincie Limburg stort vervolgens maximaal een drievoudig bedrag in het fonds (dus aandeel gemeente 25%, aandeel provincie 75%). De lener dient vervolgens de lening volgens de bepalingen uit de verordening af te lossen aan de kredietverstrekkers. Startersleningen lopen via de SVn.	
INC	Accepteren	€ 130k	Laag	25%	€ 32,5k

12	**UPW**	De gemeente heeft een zogenaamd getrapt eigen risico bij een tekort op de		Uitgangspunt is 100% kosten t.o.v. de ontvangen bijdragen van het Rijk. Het eigen	

		uitvoering van de UPW. De eerste schijf is 7,5% van het rijksbudget ad € 1,4 miljoen. Het eigen risico bedraagt dan 100%. Bij een groter tekort ontvangt de gemeente 50% van het tekort tot 12,5% van het rijksbudget als vangnetuitkering. Boven de 12,5% tekort krijgt de gemeente 100% vergoed. Het totale eigen risico komt hiermee uit op maximaal € 140k. Door corona gerelateerde ontwikkelingen is de verwachting dat over 2020 de gemeente niet uitkomt met het Rijksbudget. Dit is ook de verwachting voor 2021.		risico onder de vangnetuitkering wordt geaccepteerd als risico. Jaarlijks wordt de stand van zaken m.b.t. het eigen risico / mogelijke aanvraag voor de vangnetuitkering, voorgelegd aan de raad.		
INC	Accepteren		€ 140k	Midden	50%	€ 70k

13	**Uitkering gemeente-fonds**	Als gevolg van herijking van het gemeentefonds treedt waarschijnlijk een nadeel op voor kleinere gemeenten. Op dit moment is het nadeel geraamd op € 50 per inwoner.		We blijven de ontwikkelingen kritisch volgen. Een mogelijkheid is om de uitkeringen gemeentefonds voorzichtig te ramen dan wel te egaliseren tot maximaal € 10,1 miljoen.		
INC	Preventief		€ 400k	Hoog	75%	€ 300k

Bedragen x € 1.000

Risico		Incidenteel		Structureel	
		Kwantificering	Berekend bedrag	Kwantificering	Berekend bedrag
Zeer laag	(10%)	1.160	116	0	0
Laag	(25%)	1.316	329	0	0
Midden	(50%)	450	225	0	0
Hoog	(75%)	400	300	0	0
Zeer hoog	(90%)	150	135	0	0
Totaal		**3.476**	**1.105**	**0**	**0**

Het totaal van het berekende risicobedrag komt daarmee uit op € 1.105k.

Beleid omtrent weerstandscapaciteit en risico's

Relatie weerstandsvermogen en risico's
De ratio tussen de weerstandscapaciteit en de risico's is het weerstandsvermogen. De weerstandscapaciteit is de hoeveelheid aan middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. De risico's betreffen risico's waarvoor geen (andere) maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Het weerstandsvermogen is de mate waarin de gemeente in staat is om mogelijke tegenvallers op te vangen zonder dat dit onmiddellijk invloed heeft op het beleid. Het weerstandsvermogen is van belang voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie van de gemeente. In Mook en Middelaar wordt de weerstandscapaciteit bepaald door de hoogte van een 'geblokkeerde' algemene reserve. De

onvoorziene uitgaven, de onbenutte belastingcapaciteit en de stille reserves worden buiten beschouwing gelaten.

Weerstandsvermogen
De weerstandscapaciteit bedraagt eind 2020 (afgerond) € 2 miljoen.
Als de risico's zoals deze hiervoor benoemd zijn, worden afgezet tegen de weerstandscapaciteit, kan worden geconcludeerd dat de gemeente Mook en Middelaar op dit moment meer dan voldoende capaciteit heeft om eventuele risico's op te vangen.

Soort risico	Berekende omvang risico's	Huidige weerstands-capaciteit	Huidig weerstandsvermogen	
			dekking in %	overdekking
Incidentele risico's	1.105	2.000	181%	895
Structurele risico's	0	5	n.v.t.	5
Totaal	1.105	2.005	181%	900

Kengetallen

	Kengetallen	R2019	B2020	R2020
1a)	netto schuldquote	-/-32%	-3%	-13%
1b)	netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-/- 32%	-3%	-16%
2)	solvabiliteitsratio	42%	40%	32%
3)	structurele exploitatieruimte	0%	0%	-7%
4)	grondexploitatie (n.v.t.)	0%	0%	0%
5)	belastingcapaciteit	114%	113%	104%

*) betreft primitieve begroting
**) herrekend t.o.v. vastgestelde jaarstukken 2018.

1a Netto schuldquote
De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast (vaste schuld en vlottende passiva) ten opzichte van de eigen middelen (vlottende activa). Het geeft een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Een negatieve schuldquote betekent dat er geen netto-schuld is, maar dat er een overschot is aan liquide middelen en vorderingen.

1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
Dit betreft hetzelfde kengetal als de netto schuldquote, maar nu wordt bij de eigen middelen niet alleen de vlottende activa meegenomen, maar ook de uitgezette leningen. Dit kengetal is altijd gelijk of lager dan de netto schuldquote.

2 Solvabiliteitsratio
Het solvabiliteitsratio geeft aan in welke mate wij in staat zijn om op de lange termijn aan de financiële verplichtingen te voldoen. Zoals uit de balans valt op te maken, bedraagt het eigen vermogen € 6,3 miljoen en het totaal vermogen € 19,8 miljoen. Dit betekent dat de verhouding eigen vermogen/totaal vermogen 0,32 is. De gangbare minimumnorm voor deze solvabiliteitsratio ligt bij niet-financiële ondernemingen tussen de 0,25 en 0,40. Hoe hoger de ratio hoe solvabeler de organisatie is. Met een

ratio van 0,32 voldoet de gemeente Mook en Middelaar meer dan voldoende aan de gangbare minimumnorm.

3 Grondexploitatie
Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. De gemeente Mook en Middelaar heeft geen actieve grondexploitaties (aankopen, bouw- en woonrijp maken en weer verkopen). Het kengetal bedraagt 0%.

4 Structurele exploitatieruimte
Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen. De structurele exploitatieruimte is gebaseerd op de structurele baten en lasten op grond van de gerealiseerde cijfers in 2020. Op basis hiervan is dit kengetal negatief; er is dus sprake van een structureel tekort in de Jaarstukken 2020. Dit laat echter ook een realisatie zien die achterhaald is of kan zijn door de huidige Programmabegroting 2021 en de nieuw op te stellen Programmabegroting 2022. Daarbij moet tevens rekening gehouden worden met de financiële uitkomsten van het ZBB-traject.

5 Belastingcapaciteit
De belastingcapaciteit wordt berekend op basis van de woonlasten van een belastingplichtige (meerpersoonshuishouden met eigen woning) in Mook en Middelaar ten opzichte van het landelijk gemiddelde van het laatst bekende begrotingsjaar. Bij het opstellen van de Programmabegroting 2020 is dat 2019. Bij de Jaarstukken 2020 is dat 2020. Omdat de woonlasten landelijk gestegen zijn in 2020 ten opzichte van 2019, is dit kengetal voor de realisatie gedaald.

Onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie

De diverse kengetallen zijn onderling redelijk consistent en bevestigen het beeld van een gezonde financiële positie. Mook en Middelaar heeft slechts één uitstaande geldlening van € 0,7 miljoen (per 31-12-2020, exclusief de kortlopende aflossingsverplichting), die jaarlijks met zo'n € 181,5k wordt afgelost. Aan de andere kant is er ruim € 4,9 miljoen aanwezig in 's Rijks schatkist. Op basis van de categoriale indeling zit de gemeente Mook en Middelaar overwegend in categorie A (minst risicovol) en B. Alleen qua structurele exploitatieruimte is het kengetal negatief en valt hiermee in categorie C (meest risicovol).

	Kengetal	Waarde M&M	Categorie A	Categorie B	Categorie C
1a)	Netto schuldquote zonder correctie	-13%	< 90%	90 - 130%	> 130%
1b)	Netto schuldquote met correctie)	-16%	< 90%	90 - 130%	> 130%
2)	Solvabiliteitsratio	32%	> 50%	20 - 50%	< 20%
3)	Structurele exploitatieruimte	-7%	positief	neutraal	negatief
4)	Grondexploitatie	0%	< 20%	20-35%	> 35%
5)	Belastingcapaciteit	104%	< 95%	95 - 105%	> 105%

Overwegend kan gezegd worden dat Mook en Middelaar op basis van deze financiële kengetallen er financieel goed voor staat. De kanttekening die hierbij gemaakt moet worden is dat ook de Programmabegroting 2021 een tekort laat zien, dat ingevuld moet worden middels een Zero Based Budgeting-traject. De uitkomsten hiervan worden meegenomen in de Zomerrapportage 2021 en in de Programmabegroting 2022.

Overige aandachtspunten

Coronavirus
Het Coronavirus heeft ons qua volksgezondheidsaspecten in 2020 redelijk bezig (en binnen) gehouden en enkele branches hebben het financieel moeilijk gehad (en nog steeds). Voor de gemeente lijken de financiële effecten echter mee te vallen. Er worden weliswaar extra kosten gemaakt en enkele inkomsten zijn lager; het rijk heeft ook diverse compensatiepakketten verstrekt. Deze hebben plaatsgevonden middels de uitkeringen uit het gemeentefonds, dan wel via specifieke uitkeringen (SiSa).

De extra middelen die we van het rijk middels de uitkeringen gemeentefonds hebben ontvangen, hebben we ook als extra budget gereserveerd om hiermee de eventuele extra kosten en gederfde inkomsten te kunnen bekostigen. Middels de juni- en septembercirculaire 2020 hebben we voor € 127k compensatie ontvangen. De extra kosten die we gemaakt hebben bedragen € 113k voor onder andere extra inhuurkosten om alle Tozo-aanvragen te kunnen behandelen, kosten voor noodopvang, kosten voor toezicht door de boa's en extra kosten voor jeugdzorg. Aan de batenkant zijn met name minder legesopbrengsten en minder eigen bijdragen ontvangen. Het deel dat aan Corona wordt toegeschreven, bedraagt € 19k. Het totale nadelige effect bedraagt hiermee € 5k. Het is echter nooit 100% zeker of verschillen tussen raming en realisatie volledig te wijten zijn aan Corona.

Naast de uitkeringen uit het gemeentefonds hebben we een specifieke uitkering van € 1.470k ontvangen voor ondersteuning van ondernemers middels de Tozo-regeling. Voor € 707k zijn reeds kosten gemaakt. Een bedrag van € 763k is als vooruitontvangen bedrag op de balans verantwoord. Hiermee worden nog uitkeringen in 2021 betaald. Een eventueel overschot moet terugbetaald worden aan het rijk.

Eind 2020 zijn door het rijk afspraken gemaakt voor een aanvullend compensatiepakket. Een deel is reeds verwerkt in 2020, een groot deel nog niet. Dit betreft compensatie op het gebied van inkomstenderving, afvalinzameling, tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten (TONK) en Perspectief Jeugd en jongeren. Deze wordt middels de uitkering gemeentefonds ontvangen in 2021. Daarnaast loopt de Tozo-regeling nog door tot in 2021.

2.1.16. Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Portefeuillehouder
Wethouder Wienhoven

Wettelijk kader
Begroting
Deze paragraaf bevat op grond van artikel 12, lid 1 BBV ten minste de volgende kapitaalgoederen:
- wegen;
- riolering;
- water;
- groen;
- gebouwen.

Van deze kapitaalgoederen wordt op grond van artikel 12, lid 2 BBV aangegeven:
- het beleidskader;
- de uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties;
- de vertaling van de financiële consequenties in de begroting.

Daarnaast bevat deze paragraaf op grond van artikel 19 ‘Financiële verordening gemeente Mook en Middelaar 2019’:
a) de voortgang van het geplande onderhoud;
b) de omvang van het eventueel achterstallige onderhoud.

Jaarverslag
Op grond van artikel 26 BBV bevat deze paragraaf in het jaarverslag de verantwoording van hetgeen in de overeenkomstige paragraaf in de begroting is opgenomen.

Algemeen

De provincie besteedde in haar verdiepingsonderzoek van 2011 uitvoerig aandacht aan dit onderdeel van de begroting. Nu zijn er per voorziening visiedocumenten en afzonderlijke beheers- en onderhoudsplannen. Bij de raadsvoorstellen en -besluiten tot vaststelling van de diverse plannen zijn er uitspraken gedaan over de mate van het gewenste onderhouds- c.q. voorzieningenniveau. Bij de behandeling van de diverse onderdelen in deze paragraaf zullen wij hierop terugkomen.

Wegen

1. Wegen

Beleid
In de raadsvergadering van 12 december 2019 is door u het Wegenbeheerplan 2020-2024 vastgesteld. Door de vaststelling is het wegonderhoud voor de komende jaren gewaarborgd. Op basis van dit plan wordt binnen de gemeente het beheer en onderhoud van wegverhardingen structureel en planmatig uitgevoerd. Tevens is het uitvoeren van het niet planmatig ‘klein onderhoud’ als financieel onderdeel opgenomen in het plan. Voor het structurele onderhoud wordt jaarlijks een onderhoudsprogramma opgesteld. De onderhoudsmaatregelen worden vertaald in een bestek of werkbeschrijving en in concurrentie aanbesteed. Voor de bekostiging van het in stand houden en het onderhoud is al sinds jaren de voorziening Rationeel wegbeheer in het leven geroepen. In 2020 is er conform het beheerplan

2020-2024 onderhoud uitgevoerd aan de wegen (verhardingen) binnen de gemeente. Dit in de vorm van plaatselijk herstel en structureel onderhoud.

Financiële consequenties
Voorziening Rationeel wegbeheer:
Geraamde uitgaven € 316k, werkelijke kosten in 2020 € 128k.

Voortgang onderhoud
In 2020 zijn er plaatselijke herstelwerkzaamheden uitgevoerd en het structurele, planmatige onderhoud aan de verhardingen. Ook zijn er diverse centrumwegen in Mook aangepakt. Een combinatie tussen onderhoud en het aanpassen van de openbare ruimte in aansluiting op de (bouw)ontwikkelingen. Om een besparing te doen bij het aanbesteden van onze open verhardingen zijn we bezig om deze in een open posten bestek te verwerken. Daarmee voorkomen we dat we ieder jaar een bedrag kwijt zijn voor het schrijven van een bestek. Dat is de reden dat er afgelopen jaar nagenoeg nog geen onderhoud is geweest aan de open bestratingen. Hierbij is sprake van een geringe achterstand in het reguliere onderhoud. Deze zullen dit jaar in dit bestek opgepakt worden.

Omvang achterstallig onderhoud
Bij wegen is geen sprake van achterstallig onderhoud.

2. Kunstwerken (bruggen)

Beleid
In de raadsvergadering van 15 september 2016 is door u het Meerjaren onderhoudsplan bruggen vastgesteld. Hierbij gaat het om de (verkeers)bruggen Witteweg te Plasmolen en Cuijksesteeg te Mook. Het plan is een doorkijk naar de onderhoudsbehoefte van 2017 tot 2067. Dit alles gebaseerd op een 'bundeling' van gedane onderzoeken en inspecties. In navolging van de vaststelling van het plan, is de voorziening Groot onderhoud bruggen ingesteld.

Financiële consequenties
Voorziening Onderhoud bruggen:
Geraamde uitgaven € 50k, werkelijke kosten in 2020 € 36k.

Voortgang onderhoud
Het Meerjaren onderhoudsplan bruggen wordt gevolgd, in 2020 geen bijzonderheden.

Omvang achterstallig onderhoud
Bij kunstwerken (bruggen) is geen sprake van achterstallig onderhoud.

3. Openbare verlichting

Beleid
Het dagelijks onderhoud aan de openbare verlichting is ondergebracht in een onderhoudsbestek dat gezamenlijk met de gemeenten Gennep en Bergen is aanbesteed. In 2021 zal er een nieuw plan geschreven worden voor het verduurzamen van onze openbare verlichting. Een plan om te komen tot een moderner en duurzamer areaal aan verlichting. De vervanging wordt gecommuniceerd met de bewoners en men is in de gelegenheid om zelf met voorstellen te komen.

Financiële consequenties
Vervangingsplan OVL:
Krediet masten € 63k begroot, inclusief kredietoverheveling van vorig jaar (BGO), € 36k uitgegeven.

Krediet armaturen € 56k begroot, inclusief BGO, € 30k uitgegeven.
Exploitatie en onderhoud begroot € 31k, uitgegeven € 35k.

Voortgang onderhoud
Onderhoud overeenkomstig het onderhoudsbestek wordt uitgevoerd, zoals: ieder jaar groepsremplace van lampen en het verhelpen van storingen. Er is geen achterstallig onderhoud. Er is invulling gegeven aan het Vervangingsplan. Het plaatsen van de lichtmasten en armaturen in het centrum wordt in 2021 opgepakt en hoort nog bij de investeringen van 2020.

Omvang achterstallig onderhoud
Bij openbare verlichting is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Riolering

Beleid
De gemeente heeft watertaken op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater. Deze taken hebben het karakter van zorgplichten. De gemeentelijke watertaken zijn verankerd in de Wet milieubeheer (afvalwater) en de Waterwet (hemelwater en grondwater). In navolging van deze taken is het opstellen en het operationeel hebben van een geldend Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) een wettelijke verplichting. Naast de technische en beleidsmatige aspecten maakt een financiële paragraaf onderdeel uit van het plan. In de raadsvergadering van 8 december 2016 is door de gemeenteraad een nieuw Gemeentelijk Rioleringsplan vastgesteld, met de planperiode, 2017-2021.
Naast het in stand houden en verbeteren van het rioolstelsel wordt er in het plan nadrukkelijk rekening gehouden met het terugdringen van de kans op wateroverlast door hevige neerslag. Een van de maatregelen hierbij is het afkoppelen van verhardingen die op de riolering zijn aangesloten. Hierbij wordt ook ingezet op het informeren en betrekken van particulieren (inwoners, bedrijven en Destion). Dit om te komen tot bewustwording van de gevolgen van klimaatverandering en een gezamenlijke aanpak van de problematiek. In 2016 zijn hiervoor de 'eerste stappen' gezet in de vorm van bewonersbijeenkomsten. In samenwerking met het Waterschap Limburg is er een subsidie ingesteld voor afkoppelen van verhardingen voor particulieren. Dit bleek een goede stimulans en hier is dan ook goed gebruik van gemaakt, waardoor het volledige subsidiebedrag is opgebruikt. In 2019 hebben we uit de DHZ gelden de subsidie voort kunnen zetten tot 2020. Dit heeft in 2020 geresulteerd in 29 afkoppelingen. In combinatie met herinrichtingswerkzaamheden in de openbare ruimte zijn er (weg)verhardingen afgekoppeld van het riool. Ook in 2021 kunnen we de afkoppelingen voortzetten, door het inzetten van de DHZ gelden.
Het overleg met het kerkbestuur en het Bisdom over het gebruik van het terrein nabij de kerk in Molenhoek voor een infiltratievoorziening verloopt positief. Het bisdom werkt mee en als de notaris de benodigde papieren overhandigt kunnen we daarmee aan de slag. Op dit moment wordt het plan uitgewerkt.

Financiële consequenties
Het krediet Vervanging riool is begroot op € 946k, inclusief BGO. Er is € 517k uitgegeven. Gevraagd wordt € 427k via kredietoverheveling in 2021 uit te geven voor o.a. Kerkstraat.
Het krediet Milieumaatregelen is begroot op € 409k, inclusief BGO. Werkelijke kosten -/- baten € 118k. In het bedrag is voor het afkoppelen van het riool € 30k subsidie verstrekt in 2020. Aan subsidies is er tot en met 2020 € 120k uitgekeerd. Er is in 2019 € 30k uit de DHZ-gelden ter beschikking gesteld. Daarmee wordt in 2019 en 2020 50% van de uitgekeerde subsidie afgedekt. De overige 30k dekking is uit de investering gehaald worden. Gevraagd wordt € 166k via kredietoverheveling in 2021 uit te geven. De kredietoverheveling is om de projecten Kerkstraat en infiltratievoorziening kerk Stationsstraat die in het GRP staan nog uit te voeren. In de exploitatie is aan onderhoud riool € 58k begroot en € 67k uitgegeven.

Voortgang onderhoud
Het dagelijkse en planmatig onderhoud aan de riolering is inzichtelijk en uitgevoerd, zo ook zijn de mogelijkheden benut voor het afkoppelen van verhardingen die zijn aangesloten op de riolering. Momenteel is er alleen achterstand in het repareren van kolken die defect blijken uit de kolkenreiniging. Hierin werd voorheen voorzien vanuit de buitendienst, echter door personeelstekort is dit afgelopen jaar niet gerealiseerd.

Omvang achterstallig onderhoud
Bij riolering is alleen bij kolkenonderhoud sprake van achterstallig onderhoud.

Water

(Oppervlakte)water
Beleid
De Maashaven in Mook is in beheer en onderhoud van de gemeente. Ook het op diepte houden van de haven maakt hier deel van uit. Hiervoor wordt periodiek de diepgang in de haven gemeten. Op basis van de resultaten hiervan zijn er tot op heden geen maatregelen nodig geweest om de haven bereikbaar en bevaarbaar te houden.

Financiële consequenties
In 2020 is € 0 aan havengelden binnengekomen door de werkzaamheden aan de Maas.

Voortgang onderhoud
De diepte van de haven wordt geregeld gemeten, geen bijzonderheden.

Omvang achterstallig onderhoud
Bij (oppervlakte)water is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Watergangen
Beleid
Het onderhouden van de watergangen waardoor de door- en afvoer van water is gewaarborgd.

Financiële consequenties
Nihil.

Voortgang onderhoud
Het onderhoud van de watergangen verloopt conform een jaarlijks onderhoudsschema.
De watergangen zijn onderhouden.
Geen bijzonderheden.

Omvang achterstallig onderhoud
Bij watergangen is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Groen (parken, plantsoenen, bomen en sportvelden)

Beleid
De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van het openbaar groen en de sportvelden op het sportpark in Middelaar.

Financiële consequenties
De uitgevoerde aanleg- en onderhoudswerkzaamheden zijn binnen de beschikbare budgetten uitgevoerd.

Voortgang onderhoud
Het reguliere groenonderhoud is uitgevoerd conform het Groenbeheerplan. Naast het reguliere onderhoud is een start gemaakt met de uitvoering van het Groenrenovatieplan. In 2020 zijn plantsoenen en bomen in de Singel en St. Antoniusstraat gerenoveerd en aangepast. De wensen van bewoners zijn meegenomen in de planuitwerking en uitvoering. Op basis van de uitgevoerde boomveiligheidsinspecties zijn de bomen gesnoeid. De bestrijding van de eikenprocessierups is uitgevoerd conform het in 2020 door het college vastgestelde bestrijdingsplan eikenprocessierups.

Omvang achterstallig onderhoud
Bij groen is sprake van enig achterstallig onderhoud. Om verloedering en verdere achterstanden te voorkomen is het wenselijk om de komende jaren een vervolg te geven aan de uitvoering van het Groenrenovatieplan.

Gebouwen

Beleid
De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer en het bouwkundig en technisch onderhoud van de in haar bezit zijnde gebouwen. Het merendeel van de gebouwen valt onder het MJOP, andere gebouwen zijn strategisch of tijdelijk aangekocht.

Zonnepanelen gemeentewerf/brandweerkazerne
In 2020 zijn op het dak van de gemeentewerf/brandweergarage 238 zonnepalen aangebracht voor een installatie van 81 kWp die tenminste 856 kWh per kWp oplevert. Dat is een jaarlijkse energieproductie van tenminste 69.270 kWh. Er is voor deze installatie een SDE+-subsidie beschikbaar gesteld.
Het nieuwe meerjarig onderhoudsplan voor de periode 2020-2023 vast te stellen op basis van de conditiemeting NEN 2767.

MJOP 2020 - 2023
De raad heeft op 11 november 2020 een Meerjarig onderhoudsplan (MJOP) 2020 - 2023 voor gebouwenbeheer vastgesteld op basis van NEN 2767. De financiële gevolgen zijn in de Begroting 2021 verwerkt. Tevens zijn alle passiva m.b.t. gebouwenbeheer samengevoegd in één voorziening.
De gebouwen die onderdeel uitmaken van het MJOP zijn:

- Gemeentehuis;
- Gemeentewerf annex brandweerkazerne;
- Zoutloods;
- KCA-depot bij de werkplaats;
- Sportaccommodaties.

Voortgang onderhoud
Aan het gemeentehuis is, met het oog op toekomstige aanpassingen in het kader van duurzaamheid, onderhoud gepleegd voor zover dit nodig was voor de veiligheid en de continuïteit van de werkprocessen. Het onderhoud aan de overige gebouwen is uitgevoerd conform planning.

Omvang achterstallig onderhoud
Er is geen achterstallig onderhoud.

Financiële consequenties
In 2020 zijn binnen de bestaande budgetten onderhouds- en reparatiewerkzaamheden uitgevoerd.
Reserve onderhoud gemeentehuis: begroot € 102k, werkelijk € 43k uitgegeven. De reserve is weer omgezet in een voorziening.

Voorziening Onderhoud gebouw gemeentewerken: begroot € 47k, werkelijk € 15k.
Voorziening Onderhoud KCA-depot: begroot € 6k, geen uitgaven.
Voorziening Onderhoud sportaccommodaties: begroot € 20k, werkelijk € 67k uitgegeven voor dakreparatie. Daarnaast is voor SPUK, een specifieke uitkering voor btw-compensatie, 13k voorschot ontvangen.

2.1.17. Paragraaf Financiering

Portefeuillehouder
Wethouder Wienhoven

Wettelijk kader
Begroting
Deze paragraaf bevat op grond van artikel 13 BBV in ieder geval de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille en geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte.

Daarnaast bevat deze paragraaf op grond van artikel 17 ‘Financiële verordening gemeente Mook en Middelaar 2019’ in ieder geval de liquiditeitenplanning en de financieringsbehoefte.

Jaarverslag
Op grond van artikel 26 BBV bevat deze paragraaf in het jaarverslag de verantwoording van hetgeen in de overeenkomstige paragraaf in de begroting is opgenomen.

Algemeen

De Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) stelt kaders voor beheersing van de financiële risico's. Deze kaders zijn uitgewerkt in de Financiële verordening Mook en Middelaar 2019. Treasury is het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico’s.

Risicobeheer financieringsportefeuille

Lening
Op dit moment is er één langlopende lening afgesloten met een vast rentepercentage gedurende de gehele looptijd (tot en met 2025). Hierdoor is er nauwelijks tot geen renterisico.

Renterisiconorm (Wet fido)
De renterisiconorm geeft een norm voor het renterisico op de vaste schuld. Het heeft als doel het renterisico bij (her)financiering te beheersen. Deze norm houdt in dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer dan 20% van het begrotingstotaal mogen bedragen.

Bedragen x € 1.000

Renterisiconorm		2020	2019
1	Renteherzieningen op leningen o/g	0	0
2	Betaalde aflossingen	182	182
3	Renterisico (1+2)	182	182
4	Renterisiconorm	3.724	3.245
5a = 4 > 3	Ruimte onder renterisiconorm	3.543	3.063

Renterisiconorm		2020	2019
5b = 4< 3	Overschrijding renterisiconorm	-	-
Berekening			
4a	Het bij ministeriële regeling vastgesteld percentage	20%	20%
4b	Begrotingstotaal (lasten prim. begroting)	18.620	16.223
4	Renterisiconorm	3.724	3.245

Uit voorgaande tabel blijkt dat gemeente Mook en Middelaar ruim binnen de gestelde renterisiconorm blijft.

Rentebeheer

Rentelasten
In deze jaarrekening is een rentelast opgenomen voor de langlopende lening o/g van de BNG. Dit betreft een lening met een vast rentepercentage van 5,58%. Er wordt geen (administratieve) rente meer over het eigen vermogen berekend. De rentelast over de langlopende lening bedraagt over 2020 € 52k.

Renteresultaat en rentetoerekening
Het renteresultaat is het saldo van de netto rentekosten en de rente die wordt doorberekend aan de producten.

Bedragen x € 1.000

Toerekening rente			
a	De externe rentelasten over de korte en lange financiering		52
b	De externe rentebaten over de korte en lange financiering	-/-	5
	Saldo rentelasten en rentebaten		48
c1	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	0
c2	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	0
c3	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend		0
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		48
d1	Rente over eigen vermogen		0
d2	Rente over voorzieningen		0
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		48
e	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/-	66
f	Renteresultaat op het taakveld Treasury	-/-	18

Rente wordt alleen toegerekend aan de taakvelden Riolering en Afval, waarbij kosten middels een heffing integraal worden verhaald. De investeringen op deze twee taakvelden worden op basis van een vast percentage van 3% annuïtair afgeschreven (€ 66k). Alle overige investeringen worden met 0% rente lineair afgeschreven. De rentebaat is met ingang van 2020 vervallen (rente 0% op BNG en SKB). De rentelast neemt jaarlijks af en is vanaf 2026 nihil.

Liquide middelen

Kasgeldlimiet (Fido)
De kasgeldlimiet geeft een maximumbedrag aan dat de gemeente aan kort geld mag aantrekken. De omvang bedraagt een percentage van het totaal van de jaarbegroting. Dit percentage is wettelijk vastgesteld in de 'Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden' en bedraagt 8,5%.

Bedragen x € 1.000

Kasgeldlimiet		
	Omvang primitieve begroting per 1 januari 2020 (= grondslag)	18.620
1.	**Toegestane kasgeldlimiet**	
	- in procenten van de grondslag	8,50%
	- in bedrag van de grondslag	1.583
2.	**Omvang vlottende korte schuld**	
	- opgenomen gelden korter dan 1 jaar	0
	- schuld in rekening-courant	0
	- gestorte gelden van derden korter dan 1 jaar	0
	- overige geldleningen, niet zijnde vaste schuld	0
	Totale omvang van de vlottende schuld	0
3.	**Vlottende middelen**	
	- contante gelden in kas	3
	- tegoeden in rekening-courant (bank)	217
	- overige uitstaande gelden korter dan 1 jaar (SKB)	4.919
	Totale omvang van de vlottende middelen	5.139
4.	**Toets kasgeldlimiet**	
	- totaal netto vlottende schuld (2)-(3)	-5.139
	- toegestane kasgeldlimiet (1)	1.583
	Ruimte (+)/Overschrijving (-) = (1)-(4)	6.722

Dit betekent dat we nog voor ruim € 6,7 miljoen kort geld mogen aantrekken om binnen de kasgeldlimiet te blijven.

Bovenstaand overzicht betreft de stand per 31 december 2020. De kasgeldlimiet wordt per kwartaal gemonitord, waarbij steeds wordt uitgegaan van de gemiddelde netto vlottende schuld van drie maanden.

Bedragen x € 1.000

Liquiditeitspositie	1e kwartaal 2020	2e kwartaal 2020	3e kwartaal 2020	4e kwartaal 2020
(a) Kasgeldlimiet	1.583	1.583	1.583	1.583
(b) Gemiddelde netto vlottende schuld	-5.118	-5.007	-4.837	-4.786
Ruimte onder de kasgeldlimiet (a)-(b)	6.701	6.590	6.420	6.369

Uit bovenstaand overzicht blijkt onder (b) dat Mook en Middelaar op dit moment overliquide is (negatieve schuld) en in 2020 geen kort geld aan heeft hoeven trekken. De overtollige liquide middelen worden (verplicht) aangehouden in 's Rijks Schatkist. Daarnaast kan worden afgeleid dat Mook en Middelaar ruimschoots onder de kasgeldlimiet blijft en er dus ruimte is voor het aantrekken van kort geld.

Liquiditeitenplanning

Raming
In de Programmabegroting wordt jaarlijks op begrotingsbasis een meerjarenliquiditeitenplanning opgenomen. De geraamde cijfers over 2020 bedragen:

Bedragen x € 1.000

Inkomsten en uitgaven	Primitieve begroting 2020
Beginsaldo liquiditeiten (conform raming begroting)	5.952
Bij:	
Inkomsten volgens exploitatie	16.506
Mutatie werkkapitaal	200
Subtotaal	*16.706*
Af:	
Uitgaven volgens exploitatie	15.956
Uitgaven voor investeringen	2.454
Mutaties leningen	182
Aanwending voorzieningen	466
Subtotaal	*19.058*
Totaal (conform raming)	**3.600**

Realisatie
In de Jaarstukken wordt op het eind in onderdeel 2.2.5 een kasstroomoverzicht vermeld, waarbij het stelsel van baten en lasten wordt omgezet in een stelsel van inkomsten en uitgaven. Een korte samenvatting van het werkelijke verloop van de liquiditeiten is aangegeven in onderstaand overzicht:

Bedragen x € 1.000

Kasstroomoverzicht		Realisatie 2020
Beginsaldo liquiditeiten (inclusief uitzetting in 's Rijks Schatkist)		6.168
Inkomsten -/- uitgaven op operatiebasis		1.558
Saldo investeringskasstroom	-/-	2.406
Saldo financieringskasstroom	-/-	180
Saldo 31 december		**5.139**

Er zijn in 2020 geen extra financieringsmiddelen aangetrokken en er is geen overschrijding geweest van de kredietlimiet. Overtollige financieringsmiddelen zijn ondergebracht bij 's Rijks Schatkist in verband met het verplicht 'schatkistbankieren'.

EMU-Saldo

Het EMU-saldo is het verschil van inkomsten en uitgaven van de overheid. Het EMU-saldo van een lokale overheid telt mee voor het EMU-saldo van de totale overheid. De berekening van het EMU-saldo is in de Programmabegroting in deze paragraaf opgenomen. Het EMU-saldo is niet van toepassing op de Jaarstukken.

2.1.18. Paragraaf Bedrijfsvoering

Portefeuillehouder
Burgemeester Gradisen

Wettelijk kader
Begroting
Deze paragraaf bevat op grond van artikel 14 BBV ten minste het inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering.

Daarnaast bevat deze paragraaf op grond van artikel 20 'Financiële verordening gemeente Mook en Middelaar 2019':
a) de budgetten voor de raad;
b) de budgetten voor de griffie;
c) de budgetten voor de rekenkamer(commissie); en
d) de budgetten voor de accountant.

Jaarverslag
Op grond van artikel 26 BBV bevat deze paragraaf in het jaarverslag de verantwoording van hetgeen in de overeenkomstige paragraaf in de begroting is opgenomen.

Personeel en organisatiebeleid

Doorontwikkeling organisatie
Doorontwikkeling van de organisatie blijft een continu proces en wordt voortgezet naar gelang de ontwikkelingen en noodzaak daarop in te spelen.

De ontwikkelingen op het gebied van samenwerkingsverbanden, duurzaamheid, zaakgericht werken, digitalisering, burgerparticipatie, wijkgerichte aanpak, dienstverleningsconcept en het denken en handelen 'van buiten naar binnen' zijn nog altijd van invloed op onze organisatie. Maar ook externe factoren als de continuering van de decentralisaties, onder andere op Sociaal Domein, en de invoering van de Omgevingswet en risico's van ondermijning vragen voortdurende aandacht en aanpassing.

De organisatiecultuur vraagt de nodige aandacht, waarbij voor de langere termijn de Toekomstvisie 2030 het vizier is. Realisering van deze visie vraagt aanpassing van de organisatie: resultaatgerichtheid, taakvolwassenheid, zelfstandigheid, zelfverzekerdheid, verantwoordelijkheid en zakelijkheid zijn hierbij belangrijke aspecten die in ontwikkeling zijn. Medewerkers dienen eigenaarschap te tonen door verantwoordelijkheid te nemen voor hun taken en hun eigen aandeel in de organisatie. De leidinggevende heeft hierin een faciliterende en sturende rol. Een medewerker is verantwoordelijk voor eigen prestaties, loopbaan, vitaliteit en ontwikkeling. De organisatie ondersteunt hierbij binnen de mogelijkheden.

Duurzaamheid blijft een belangrijk thema om medewerkers zo vitaal mogelijk te houden en waar nodig aanpassingen te doen indien daaraan behoefte bestaat. Door de verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd en vergrijzing, is hiervoor extra aandacht in de vorm van maatwerk. Ook opleiding en mobiliteit zijn belangrijke aspecten binnen de organisatie. Leren en ontwikkelen staan centraal en ontwikkeling kan (externe) mobiliteit bevorderen.

Werkprocessen kunnen verder gestandaardiseerd worden met behoud van flexibiliteit om snel te schakelen en vlot en soepel op ontwikkelingen inspelen. De formatie dient hiervoor zodanig flexibel te zijn dat soepel kan worden gereageerd op de veranderende vraag. Hiervoor worden HR-instrumenten ingezet, waaronder Strategische Personeelsplanning ingezet om de juiste medewerker op de juiste plek te krijgen. Telkens wordt afgewogen of een taak binnen de organisatie uitgevoerd kan worden, indien dit niet mogelijk is komt de flexibele schil in beeld. Waarbij tijdelijke functies de voorkeur hebben boven

inzet vanuit de flexibele schil. Bij werving en selectie wordt gezocht naar medewerkers die integraal en flexibel inzetbaar zijn en die passen bij de nieuwe manier van werken.

Conclusie
De doorontwikkeling vraagt om taakvolwassen medewerkers die resultaatgericht en flexibel zijn. Daarnaast moet de organisatie kwalitatief en kwantitatief op niveau zijn. Van belang is om hierin te blijven investeren. De conclusie luidt dat investering in kwaliteit (mens en middelen) noodzakelijk is.

Huisvesting
De gemeenteraad heeft in 2020 een nieuw Meerjarig Onderhouds Plan (MJOP) huisvesting 2020-2023 vastgesteld op basis van de conditiemeting NEN 2767. Het MJOP is de komende jaren het toetsingskader voor onderhoudsactiviteiten en mutaties in de voorziening gebouwenbeheer.

Het onderzoek naar verduurzaming en verbetering van de functionaliteit van het gemeentehuis is aangehouden. Dat heeft de volgende redenen. Momenteel loopt het onderzoek huisvesting Maasvallei, waarin de optie van een gecombineerde huisvesting met onder andere een gemeentekantoor wordt onderzocht. Een andere reden is dat bestuur en ambtelijke organisatie gedurende de corona-crisis kennis hebben gemaakt met (bijna) 100% digitaal werken. Deze periode is nog niet volledig beëindigd, maar het ligt voor de hand dat de opgedane ervaringen leiden tot een actualisatie van de gewenste functionaliteit van het gemeentehuis.
Verder is het zaak dat uw raad financiële besluitvorming inzake nieuwe investeringen in huisvesting relateert aan de beschikbare financiële ruimte en de prioriteiten die voortkomen uit het ZBB-traject.

Corona
Als gevolg van de coronapandemie hebben medewerkers en bestuur hun werkzaamheden vanaf maart 2020 vooral vanuit thuis - digitaal - uitgevoerd. Wel bleek het noodzakelijk dat de teams DIV, KCC en bode, zij het in aangepaste bezetting, hun werkzaamheden in het gemeentehuis uitvoerden. Ook de buitendienst heeft deels in aangepaste bezetting gewerkt.
Een ambtelijk crisisteam heeft wekelijks de meest urgente corona-gerelateerde onderwerpen behandeld en daarover gecommuniceerd middels nieuwsbrieven. De verwachting is dat de ervaringen, die we in 2020 opdeden en in 2021 nog opdoen, gevolgen hebben voor de manier waarop we kijken naar het faciliteren van onze medewerkers. Dat kan gaan over de werkplek, maar ook over de gewenste onderlinge communicatie, ontmoetingsmogelijkheden en de gevoelde verbinding.

Informatisering / automatisering

Digitalisering / informatievoorziening
Digitalisering speelt een cruciale rol in de wijze waarop we in de nabije toekomst inspelen op de behoeften van onze inwoners en de wijze waarop we de dienstverlening aan onze inwoners vormgeven. Bijna alles hangt met digitalisering samen: processen kunnen efficiënter en effectiever verlopen en informatie kan sneller beschikbaar komen en gemakkelijker toegankelijk worden gemaakt. Daarnaast heeft het indirect effect op de werkdruk, het maakt ons als organisatie veel flexibeler vanwege de toegankelijkheid van informatie.

Mobiel en veilig werken
Vanaf het eerste kwartaal van 2020 werken bijna alle medewerkers met door iRvN verstrekte en beveiligde laptops. Hierdoor verliep de acute overgang naar verplicht thuiswerken vanwege COVID-19 behoorlijk soepel.
Niet alleen de toegankelijkheid tot informatie is daardoor verbeterd, maar ook is, als gevolg van minder gegevens op papier, de vertrouwelijkheid van gegevens beter georganiseerd. En uiteraard is de duurzaamheid gediend met minder gebruik van papier.
Het vele thuiswerken heeft ervoor gezorgd dat we de elektronische handtekening hebben ingevoerd.

Vanwege Corona hebben we MS Teams - een complete toepassing voor videobellen - versneld geïmplementeerd. Digitaal vergaderen is ondertussen gemeengoed.

Digitale dienstverlening
We beschikken over een volledig vernieuwde website. Deze biedt meer mogelijkheden om de digitale dienstverlening naar onze burgers en organisaties te verbeteren. De eerste stappen zijn hierin in 2020 gezet en worden in 2021 in volle vaart verder uitgebreid.
Het beheer van het zaaksysteem is in 2020 weer in eigen handen gekomen. Dit maakt dat we sneller en flexibeler kunnen acteren. Tevens verkrijgen onze beheerders daarmee een sterkere rol als aanjagers van de verbetering en uitbreiding van onze digitale dienstverlening.

Budgetten

Overzicht budgetten raad
Op grond van de financiële verordening 2019 worden de volgende budgetten in deze paragraaf vermeld:

Bedragen x € 1.000

Overhead	Realisatie 2019	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Realisatie 2020	Verschil
Raad (salarissen, vergoedingen, werkbudget enz.	208	210	210	213	-3
Raadscommissies (vergoedingen)	3	6	6	4	2
Griffie (salarissen, incl. ondersteuning griffie)	124	129	149	145	3
Controlekosten	52	62	60	63	-3
Totaal Overhead	**386**	**407**	**425**	**425**	**0**

2.1.19. Paragraaf Verbonden partijen

Portefeuillehouder
Burgemeester Gradisen, wethouders Wienhoven, Peters en Baneke.

Wettelijk kader
Begroting
Deze paragraaf bevat op grond van artikel 15, lid 1 BBV ten minste:
- de visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen;
- de lijst van verbonden partijen, die wordt onderverdeeld in:
  - gemeenschappelijke regelingen;
  - vennootschappen en coöperaties;
  - stichtingen en verenigingen en;
  - overige verbonden partijen;
- de lijst van verbonden partijen.

Op grond van artikel 15, lid 2 BBV bevat de hierboven vermelde lijst van verbonden partijen ten minste de volgende informatie:
- de wijze waarop de gemeente een belang heeft in de verbonden partij en het openbaar belang dat ermee gediend wordt;
- het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar;
- de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
- de verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar;
- de eventuele risico's, als bedoeld in artikel 11, eerste lid, onderdeel b BBV, van de verbonden partij voor de financiële positie van de gemeente. Dit betreffen risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Op grond van artikel 21 'Financiële verordening gemeente Mook en Middelaar 2019' hoeven er, naast de wettelijk verplichte onderdelen, geen aanvullende gegevens vermeld te worden in deze paragraaf.

Jaarverslag
Op grond van artikel 26 BBV bevat deze paragraaf in het jaarverslag de verantwoording van hetgeen in de overeenkomstige paragraaf in de begroting is opgenomen.

Algemeen

Deze paragraaf gaat in op de partijen waarmee de gemeente een bestuurlijke relatie onderhoudt en waarin zij een financieel belang heeft. Onder bestuurlijke relatie wordt verstaan een zetel in het bestuur van een participatie en/of het hebben van stemrecht. Van financieel belang is sprake wanneer de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld en die kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of wanneer financiële problemen bij de verbonden partijen kunnen worden verhaald op de gemeente.

Visie/beleid

Van belang is het Visiedocument ‘Regionale oriëntatie en samenwerking' uit 2012. Hierin is vermeld dat waar het de regionale oriëntatie betreft, de samenwerking zal moeten plaatsvinden in de regio, waarin de meeste inwoners van onze gemeente zich bewegen. Dat is de regio Nijmegen, met enerzijds de gemeente
Nijmegen als centrumgemeente en anderzijds de gemeenten ten oosten en ten zuiden van Nijmegen: Berg en Dal en Heumen.

Mook en Middelaar heeft als zelfstandige Limburgse gemeente ook een zuidwaartse oriëntatie. Het college onderkent het belang van een goede samenwerkingsrelatie met onze samenwerkingspartners in Noord- en Midden-Limburg. Daarom participeert het college actief en loyaal op dossiers die enerzijds voortkomen uit een wettelijke taak en anderzijds op dossiers die een logisch verband in het zuiden en een nadrukkelijke meerwaarde hebben voor onze gemeente.

Lijst van verbonden partijen

Mook en Middelaar participeert in diverse verbonden partijen. Deze verbonden partijen zijn onderverdeeld in vier wettelijk verplichte categorieën, te weten gemeenschappelijke regelingen, vennootschappen en coöperaties, stichtingen en verenigingen en overige verbonden partijen.

Gemeenschappelijke regelingen
Van een gemeenschappelijke regeling is sprake wanneer de besturen van twee of meer gemeenten samen een regeling treffen ter behartiging van één of meer belangen van die gemeenten. Hieronder worden de belangrijkste gemeenschappelijke regelingen beschreven waarin de gemeente Mook en Middelaar participeert.

Vennootschappen en coöperaties
Vanuit het oogpunt van het behartigen van het publieke belang is de gemeente Mook en Middelaar geheel of gedeeltelijk in het bezit van de aandelen van een aantal vennootschappen.

Stichtingen en verenigingen
Stichtingen en verenigingen zijn rechtspersonen die zijn opgericht met een bepaald doel. Verenigingen hebben leden, stichtingen niet. Stichtingen en verenigingen mogen winst maken, maar ze moeten de winst gebruiken voor het doel dat zij nastreven. Zij mogen de winst dus niet uitkeren aan oprichters, bestuurders of leden.

Overige verbonden partijen
Indien er sprake is van een samenwerkingsverband waarbij de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft, maar niet is gekozen voor een gemeenschappelijke regeling, vennootschap/ coöperatie of vereniging of stichting is er sprake van 'overige verbonden partijen'.

Overzicht verbonden partijen en deelnemersbijdragen 2020 per categorie:

Gemeenschappelijke regelingen

Naam	Relatie met programma	Bijdrage 2020 (x € 1.000)
Modulaire GR Regio Rijk van Nijmegen te Nijmegen	Samenleven en Zorgen	429
GR Euregio Rijn-Waal te Kleve	Werken, Samenleven en Zorgen, Gezond leven, Wonen	2
GO Regio Arnhem Nijmegen	Verplaatsen, Werken, Gezond leven, Wonen	18
GR Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen (MARN) te Nijmegen	Gezond leven	0
GR Veiligheidsregio Limburg-Noord te Venlo (incl. GGD)	Beschermen	530
BVO Intergemeentelijke Werkvoorziening Gennep, Mook en Middelaar (IWGM) te Gennep	Samenleven en zorgen	525
BVO Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen te Arnhem	Leren, Samenleven en zorgen	158
GR Regionale Uitvoeringsdienst Limburg Noord (RUD LN)	Beschermen	23

Vennootschappen en coöperaties

Naam	Relatie met programma
NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) te ’s-Gravenhage	n.v.t. (dividend)
NV Waterleiding Maatschappij Limburg (WML) te Maastricht	Gezond leven
Enexis Holding N.V.	Gezond leven (en dividend)
Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. te 's-Hertogenbosch	Afgeleide van Enexis
CSV Amsterdam B.V. te 's-Hertogenbosch	Afgeleide van Enexis
Inkoopcentrum Zuid te Echt	-
Leisurelands B.V.	Recreëren

Stichtingen en verenigingen

Naam	Relatie met programma
Vereniging van Gemeenten Aandeelhouders in Limburg binnen Essent N.V. (VEGAL)	Afgeleide van Enexis

Overige verbonden partijen

Naam	Relatie met programma
Geen	

Gemeenschappelijke regelingen

In onderstaande tabellen zijn standaard de financiële gegevens uit jaarrekeningen 2020 van de verbonden partijen opgenomen. Als deze ontbreken, bijvoorbeeld in verband met het eerder opstellen van de Jaarstukken 2020 van Mook en Middelaar, dan wordt vermeld dat de gegevens niet beschikbaar zijn (N/b).

Alle bedragen zijn vermeld in duizendtallen (letter k)

Modulaire Gemeenschappelijke regeling Regio Rijk van Nijmegen te Nijmegen				
Doel	De MGR is een samenwerkingsverband, ingesteld om de belangen van de deelnemende gemeenten te behartigen door afstemming en samenwerking binnen de regio Nijmegen. De eerste module van de MGR is gevormd door het Regionale Werkbedrijf. Per 1 januari 2016 is de module ICT toegevoegd aan de MGR onder de naam ICT-Rijk van Nijmegen (iRvN).			
Betrokkenen	Beuningen, Berg en Dal, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen en Wijchen.			
Financieel belang	Het uitgangspunt is dat deelnemende gemeenten voor wat betreft re-integratie, het gehele participatiebudget overdragen aan het Werkbedrijf.			
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur van de MGR wordt gevormd door leden van de raad of het college van B&W van de deelnemende gemeenten. Mook en Middelaar heeft 6 van de 200 stemmen. Het belang dat de gemeente Mook en Middelaar heeft in de MGR is gedurende 2019 ongewijzigd gebleven. Burgemeester Gradisen en wethouder Peters zitten in het algemeen bestuur.			
Ontwikkelingen	De eerste module van de MGR, het Regionale Werkbedrijf is per 1 januari 2015 operationeel. Per 1 januari 2016 is de MGR aangepast in verband met de integratie van SW-bedrijf Breed en toevoeging van de module ICT. Vastgelegd is dat Mook en Middelaar haar verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de voormalige Wet sociale werkvoorziening zoals deze gold voor 1 januari 2015 niet heeft gepositioneerd in de MGR maar in een andere gemeenschappelijke regeling (IWGM) en derhalve niet aansprakelijk is voor eventuele tekorten bij Breed. De effecten van Covid'19 in 2020 voor het Werkbedrijf: Dienstverlening aan kandidaten, ondernemers en samenwerkingspartners vindt voornamelijk digitaal plaats. Er is een toestroom van kandidaten boven 27 jaar en er zijn minder plaatsingen op werk dan begroot. Door middel van extra inzet probeert men de toestroom te beperken en de plaatsingen te verhogen. Effecten Covid '91 voor iRvN: 1. oorspronkelijk investeringsplan verschuift naar investeringen in mobiele werkplekken i.v.m. thuiswerken 2. Gebruikers Microsoft nemen toe doordat alle gemeenteraadsleden zijn toegevoegd.			
Risico's	De MGR heeft een risico-inventarisatie gehouden. Omdat de MGR geen eigen vermogen aanhoudt (algemene reserve voor risico's) worden de risico's doorgeschoven naar de deelnemende gemeenten die deze risico's in hun eigen risicoparagraaf kunnen opnemen.			
	01-01-2020		*31-12-2020*	
Eigen vermogen	€	0k	€	0k
Vreemd vermogen	€	21.781k	€	25.104k
Resultaat boekjaar			€	0k

Gemeenschappelijke Regeling Euregio Rijn-Waal te Kleve				
Doel	De Euregio Rijn-Waal wil met haar werk bijdragen aan de eenwording van Europa. Tegelijkertijd wordt gestreefd naar een sterke economische, sociale en maatschappelijke positie van de regio middels het realiseren en stimuleren van grensoverschrijdende samenwerking in het Duits-Nederlandse grensgebied. De werkvelden zijn ruimtelijke structuur, economie, technologie en innovatie, milieu, natuur en landschap, kwalificering en arbeidsmarkt, sociaal-culturele integratie.			
Betrokkenen	De Euregio Rijn-Waal is een samenwerkingsverband met leden uit de Nederlandse provincies Gelderland, Noord-Brabant en Limburg, de Duitse stad Duisburg en de Kreisen Kleve en Wesel. De leden zijn gemeenten (waaronder de gemeente Mook en Middelaar), regionale overheden en andere publiekrechtelijke organisaties zoals de Kamer van Koophandel.			
Financieel belang	De gemeente betaalt aan jaarlijkse contributie circa € 3k.			
Bestuurlijk belang	Het hoogste orgaan van de Euregio Rijn-Waal is de Euregioraad, die verantwoordelijk is voor alle activiteiten van de Euregio Rijn-Waal. Burgemeester Gradisen en raadslid Wijers hebben zitting in deze raad. De gemeente Mook en Middelaar heeft 2 van 136 stemmen. Het bestuurlijk belang is gedurende 2019 niet gewijzigd.			
Ontwikkelingen	Eind 2018 heeft de Euregioraad besloten de actuele Strategische Agenda van de Euregio Rijn-Waal te herijken. Daartoe werd begin 2019 in een eerste stap geïnventariseerd in hoeverre de doelstellingen uit de Strategische Agenda tot nu toe gerealiseerd konden worden. Op 26 november 2020 is de geactualiseerde agenda door de Euregioraad vastgesteld. INTERREG V is vrijwel afgerond en INTERREG VI staat inmiddels in de startblokken. Prioriteiten zijn een innovatiever, groener en een sociaal en dicht bij de burger staand programmagebied. Dit past goed in de Strategische Agenda en de verwachting is dat veel Euregio-initiatieven gesubsidieerd kunnen worden.			
Risico's	De deelnemende gemeenten zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het financiële beleid. Een groot deel van de werkorganisatie wordt gefinancierd uit de budgetten voor technische bijstand van INTERREG programma's. De projectsubsidies worden vanuit Brussel verstrekt via het Comité van Toezicht van INTERREG op basis van het daartoe opgestelde toetsingskader. Uitgaven vinden plaats op grond van Europese regelgeving. Cofinanciering is afkomstig van overheden aan beide zijden van de grens. De financiële risico's voor de Interregsubsidies liggen bij de Bezirksregierung Düsseldorf en het Ministerie van Economische Zaken.			
	01-01-2020		*31-12-2020*	
Eigen vermogen	€	2.708k	€	N/b
Vreemd vermogen	€	3.614k	€	N/b
Resultaat boekjaar			€	N/b

Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen	
Doel	Doelstelling van het Gemeenschappelijk Orgaan (GO) – als opvolger van de geliquideerde Stadsregio - is een structurele verbetering realiseren van het vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven in de regio Arnhem-Nijmegen, in zowel nationaal als internationaal perspectief. Het gemeenschappelijk orgaan werkt intensief samen met de Stichting Economic Board en Bureau Brussel. Met name richt het GO zich op een regionale afstemming van beleid op de domeinen wonen, mobiliteit, economie en duurzaamheid.
Betrokkenen	Het GO is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Arnhem, Beuningen, Berg en Dal, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Rijnwaarden, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.

Financieel belang	De bijdrage voor de gemeente Mook en Middelaar bedroeg in 2020 € 1,88 per inwoner.			
Bestuurlijk belang	Het hoogste orgaan van het GO is het Bestuurlijk Overleg (BO) waarvan burgemeester Gradisen lid is. Verder biedt het GO een platform voor overleg en afstemming middels portefeuille-overleggen op het gebied van economie, wonen, mobiliteit en duurzaamheid. Mook en Middelaar heeft 1 van de 19 stemmen.			
Ontwikkelingen	In 2019 is gestart met de versterking van de regio Arnhem-Nijmegen. Eind 2020 is door alle gemeentebesturen besloten om het GO Arnhem-Nijmegen per 1 januari 2021 op te heffen en per dezelfde datum een stevige gemeenschappelijke regeling aan te gaan: de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Afronding van de vereffening van het GO Arnhem-Nijmegen vindt in 2021 plaats aan de hand van de jaarrekening 2020. De gemeente Arnhem zal alle noodzakelijke opheffings- en vereffeningshandelingen verrichten.			
Risico's	Geen			
	01-01-2020		*31-12-2020*	
Eigen vermogen	€	N/b	€	N/b
Vreemd vermogen	€	N/b	€	N/b
Resultaat boekjaar			€	110k

Gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen (MARN) te Nijmegen				
Doel	Ondersteuning en behartiging van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten ter bescherming van het milieu, waaronder begrepen een doelmatige en milieuhygiënisch verantwoorde verwijdering van afvalstoffen.			
Betrokkenen	Gemeenten Beuningen, Druten, Heumen, Berg en Dal, Mook en Middelaar, Nijmegen, West Maas en Waal, Wijchen.			
Financieel belang	Indien de ARN in enig jaar winst maakt, wordt door de aandeelhouders besloten op welke wijze verrekening plaatsvindt met de deelnemende gemeenten. In 2020 is over 2019 een bedrag ontvangen van € 13k.			
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur bestaat uit 8 leden, bestaande uit de portefeuillehouders Afval van de deelnemende gemeenten. Voor Mook en Middelaar maakt wethouder Wienhoven deel uit van dit bestuur. Mook en Middelaar heeft 2 van de 21 stemmen.			
Ontwikkelingen	Geen.			
Risico's	De MARN houdt geen weerstandsvermogen aan, anders dan de post onvoorzien in de exploitatie. Bij tekorten die niet opgevangen kunnen worden, zullen de deelnemende gemeenten naar rato bijdragen in het tekort. Het risico dat de MARN in de BV ARN is beperkt tot de waarde van de aandelen.			
	01-01-2020		*31-12-2020*	
Eigen vermogen	€	10.309k	€	9.860k
Vreemd vermogen	€	1.874k	€	1.788k
Resultaat boekjaar			€	135k

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Limburg-Noord te Venlo				
Doel	Het bevorderen van een zo optimaal mogelijke eenduidige en gelijkwaardige dienstverlening op het terrein van de veiligheid (brandweerzorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing) en gezondheid (publieke gezondheidszorg) aan alle burgers in het regionale verzorgingsgebied Limburg-Noord.			
Betrokkenen	15 deelnemende gemeenten in de regio Limburg-Noord. Gemeente Mook en Middelaar, Gennep, Bergen, Venray, Horst aan de Maas, Venlo, Beesel, Peel en Maas, Roermond, Weert, Nederweert, Maasgouw, Roerdalen, Leudal en Echt-Susteren			
Financieel belang	De gemeente levert een bijdrage per inwoner per jaar verdeeld over diverse kostenposten. De gemeentelijke bijdrage voor de gemeente Mook en Middelaar bedroeg in 2020 ongeveer € 533k.			
Bestuurlijk belang	De burgemeester van Mook en Middelaar is lid van het Algemeen Bestuur en de bestuurscommissie Veiligheid van de Veiligheidsregio Limburg-Noord.			
Ontwikkelingen	De paraatheid van de brandweer heeft de hoogste prioriteit. Op verschillende plaatsen in de regio kost het steeds meer moeite om, vooral overdag, paraat te zijn. Met extra middelen wordt meer beroepspersoneel aangetrokken om het vrijwillige deel van de organisatie met name overdag te ondersteunen. Ook het aantal opleidingsplaatsen wordt uitgebreid, zodat nieuwe vrijwilligers snel opgeleid kunnen worden. Daarnaast wordt brandweervrijwilligers de mogelijkheid gegeven om lid te zijn van de brandweerpost in de gemeente waar ze werken, zodat ze meer flexibel kunnen worden ingezet. De rol van burgers, zorgverleners, verzekeraars en de overheid verandert. Dit heeft consequenties voor de manier waarop de publieke gezondheidszorg georganiseerd en geborgd wordt. Behalve in het domein van de zorg liggen er kansen voor oplossingen in opvoeding, onderwijs, werk en sociale cohesie Voorbereid zijn op incidenten en crises vraagt in de huidige samenleving om een integrale benadering op het gebied van fysieke, sociale en maatschappelijke veiligheid, gezondheid en openbare orde. Dit vraagt doorontwikkeling van de bestaande crisisstructuur op zowel alarmering en opschaling als ook in de leiding en coördinatie tijdens een incident.			
Risico's	De grootste (financiële) risico's lopen de gezamenlijke gemeenten door de onbekende gevolgen van de corona-pandemie en de gelijkschakeling van de beloning van vrijwilligers en professionele brandweerlieden volgens EU-regelgeving.			
	01-01-2020		*31-12-2020*	
Eigen vermogen	€	3.771k	€	7.540k
Vreemd vermogen	€	49.836k	€	50.608k
Resultaat boekjaar	voor bestemming		€	3.072k

Gemeenschappelijke regeling Intergemeentelijke Werkvoorziening Gennep, Mook en Middelaar (IWGM) te Gennep	
Doel	Inwoners van de gemeenten Gennep en Mook en Middelaar, die in het reguliere arbeidsproces niet of moeilijk aan de slag komen, een beschermde werkplek geven in het kader van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) bij Intos, de werkorganisatie van de IWGM.
Betrokkenen	De participerende gemeenten zijn Gennep en Mook en Middelaar.
Financieel belang	De gemeente betaalt voor de verleende diensten. Voor de verdeling van de secretariaatskosten van de gemeenschappelijke regeling wordt de verdeelsleutel 30/70 aangehouden. Voorts is de gemeente verantwoordelijk voor eventuele nadelige exploitatieresultaten. Deze worden berekend op basis van het aantal fte's in WSW-verband werkzaam.

Bestuurlijk belang	Betrokken portefeuillehouder maakt deel uit van het algemeen bestuur. De gemeente Mook en Middelaar is vertegenwoordigd door wethouder Peters. Mook en Middelaar heeft 1 van de 2 stemmen.			
Ontwikkelingen	De GR IWGM is inmiddels omgevormd tot een bedrijfsvoeringsorganisatie. Daardoor is de bestuurlijke belasting fors teruggedrongen. Eind 2020 is een eerste aanzet gedaan tot verdere vereenvoudiging van de bestuursstructuur. We verwachten daarover in 2021 aan u een voorstel te doen.			
Risico's	11% van de tekorten van IWGM komen voor rekening van onze gemeente plus 30% van de beheerskosten. Bij de presentatie van de jaarrekening van IWGM worden deze definitief bekend gemaakt. Op basis van het concept jaarverslag 2020 is de verwachte bijdrage in het exploitatietekort € 78k en de bijdrage in de beheerkosten is naar verwachting € 5k.			
	01-01-2020		*31-12-2020*	
Eigen vermogen	€	0k	€	k
Vreemd vermogen	€	1.261k	€	874k
Resultaat boekjaar			€	k

Gemeenschappelijke regeling Doelgroepenvervoer Regio -Nijmegen te Arnhem				
Doel	Het doel van de GR Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem - Nijmegen is: Samenwerking op het gebied van het regionale doelgroepenvervoer teneinde de kwaliteit van dienstverlening naar zowel de eigen organisaties als de inwoners te vergroten alsmede kosten te besparen en de efficiency te verhogen.			
Betrokkenen	Het GR is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Arnhem, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Berg en Dal, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.			
Financieel belang				
Bestuurlijk belang	Het hoogste orgaan van de GR is het Bestuur waarvan wethouder Baneke lid is. Het bestuur heeft tot taak de gezamenlijke sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer door de deelnemers. De gemeente Mook en Middelaar heeft 1 van 18 stemmen.			
Ontwikkelingen	De GR is sinds 1 september 2016 operationeel. De gemeente Mook en Middelaar heeft hierin het Wmo-vervoer en het leerlingenvervoer ondergebracht. Per 1 augustus 2020 zijn op basis van een nieuwe aanbesteding nieuwe vervoerscontracten afgesloten.			
Risico's	De financiering van de vervoersorganisatie heeft deels een open eind karakter. De kosten zijn mede afhankelijk van het aantal cliënten en het aantal kilometers die deze reizen. De demografische ontwikkelingen leidden de afgelopen jaren tot een stijging.			
	01-01-2020		*31-12-2020*	
Eigen vermogen	€	0k	€	N/b
Vreemd vermogen	€	8.669k	€	N/b
Resultaat boekjaar			-/- €	N/b

Gemeenschappelijke regeling Regionale Uitvoeringsdienst Limburg Noord (RUD LN)				
Doel	Waarborgen van een goede kwaliteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving.			
Betrokkenen	16 Noord-Limburgse gemeenten en de Provincie Limburg.			
Financieel belang	De kosten van de GR worden via een vaste verdeelsleutel berekend aan de deelnemers. Een eventueel positief exploitatiesaldo in enig jaar moet worden terugbetaald aan de deelnemers.			
Bestuurlijk belang	Het bestuur van de GR RUD LN bestaat uit de portefeuillehouders van alle deelnemende organisaties. Voor Mook en Middelaar maakt de burgemeester deel uit van dit bestuur.			
Ontwikkelingen	De GR is gestart per 1-1-2018.			
Risico's	De risico's voor GR RUD LN zijn vooralsnog beperkt en het vormen van een eigen risicoreserve is nu niet noodzakelijk. Wel is het opnemen van een post voor onvoorziene uitgaven in de begroting voorzien om financiële tegenvallers te dekken.			
	01-01-2020		*31-12-2020*	
Eigen vermogen	€	334k	€	334k
Vreemd vermogen	€	1.658k	€	1.415k
Resultaat boekjaar			€	0k

Vennootschappen en coöperaties

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) te 's-Gravenhage				
Doel	De BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De BNG Bank stelt de publieke sector in staat maatschappelijke doelstellingen te realiseren.			
Betrokkenen	De bank is een naamloze structuurvennootschap. De aandeelhouders zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.			
Financieel belang	De gemeente Mook en Middelaar bezit 123.708 aandelen, van de 55.690.720 aandelen, à € 2,50 per stuk.			
Bestuurlijk belang	De gemeente Mook en Middelaar heeft als aandeelhouder stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders (1 stem per aandeel). Daarmee is ons aandeel 0,2221%.			
Ontwikkelingen	Door de effecten van Covid-19 zijn de financiële markten sterk in beweging. Dit zal ook effecten hebben op de activiteiten van de BNG.			
Risico's	Het aangaan en beheersen van risico's is inherent aan de bedrijfsvoering van een bank. Zonder het accepteren van een bepaalde mate van krediet-, markt-, liquiditeits- en operationeel risico is het voeren van een bankbedrijf niet mogelijk.			
	01-01-2020		*31-12-2020*	
Eigen vermogen	€	4.887.000k	€	5.097.000k
Vreemd vermogen	€	144.802.000k	€	155.262k
Resultaat boekjaar			€	221.000k

N.V. Waterleiding Maatschappij Limburg (WML) te Maastricht				
Doel	De vennootschap heeft ten doel de Provincie Limburg te voorzien in de behoefte aan leidingwater, voor drinkwater en andere doeleinden en daarmee samenhangende diensten. De vennootschap tracht het doel te bereiken door het winnen, het zuiveren, het opslaan, het inkopen, het transporteren, het distribueren en het leveren van water, alsmede het verrichten van diensten op genoemde terreinen.			
Betrokkenen	De aandelen zijn verdeeld over de Provincie Limburg en 31 Limburgse gemeenten.			
Financieel belang	De gemeente Mook en Middelaar bezit momenteel 3 aandelen van de 500 aandelen à € 4.538 per stuk. Het beleid van WML is om eventuele winst bij voorkeur aan te wenden tot versterking van het bedrijf en verwezenlijking van het doel van de vennootschap. Er wordt derhalve doorgaans geen dividend uitgekeerd.			
Bestuurlijk belang	De gemeente Mook en Middelaar heeft als aandeelhouder stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders (1 stem per aandeel). Daarmee is ons aandeel 0,6%.			
Ontwikkelingen	Geen			
Risico's	Geen			
	01-01-2020		*31-12-2020*	
Eigen vermogen	€	215.308k	€	N/b
Vreemd vermogen	€	395.342k	€	N/b
Resultaat boekjaar			€	N/b

Verbonden partijen ontstaan n.a.v. verkoop aandelen Essent en Attero

In 2009 is besloten de aandelen in het productie- en leveringsbedrijf van Essent te verkopen aan energiebedrijf RWE. Netwerkbedrijf Enexis is hierbij eigendom gebleven van de publieke aandeelhouders. Daarnaast is een aantal Special Purpose Vehicles (SPVs) opgericht om de verkoop van Essent en Attero financieel verder af te wikkelen. Uit de verkoop van Essent aan RWE en Attero aan Waterland vloeien de verbonden partijen voort zoals hieronder genoemde B.V.'s Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V., CBL Vennootschap B.V.. Vordering op Enexis B.V., Verkoop Vennootschap B.V. en CSV Amsterdam B.V.. In 2020 zijn CBL Vennootschap B.V., Vordering op Enexis B.V. en Verkoop Vennootschap opgeheven.

Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. te 's-Hertogenbosch	
Doel	Onderdeel van Essent in 2009 bij de verkoop aan RWE, was het 50% aandeel in N.V. Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), o.a. eigenaar van de kerncentrale in Borssele. Het bedrijf Delta N.V. (destijds 50% aandeelhouder, nu 70% aandeelhouder) heeft de verkoop van dit bedrijfsonderdeel van Essent aan RWE in 2009 bij de rechter aangevochten. Als consequentie op deze gerechtelijke procedure is in 2009 het 50% belang van Essent in EPZ tijdelijk ondergebracht bij Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. (PBE). In 2010 is op gezamenlijk initiatief van de aandeelhouders van PBE en de provincie Zeeland als belangrijkste aandeelhouder van Delta N.V. een bemiddelingstraject gestart om het geschil tussen partijen op te lossen. In 2011 is dit bemiddelingstraject succesvol afgerond. Op 30 september 2011 is, 2 jaar na de verkoop van de aandelen Essent, het 50% belang in EPZ alsnog geleverd aan RWE. PBE blijft bestaan met een beperkt takenpakket. PBE wikkelt de zaken af die uit de verkoop zijn voortgekomen. Daarnaast is PBE verplichtingen aangegaan in het kader van

Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. te 's-Hertogenbosch		
	het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009. Hiermee is een termijn van 8 jaar na verkoop gemoeid. Na een statutenwijziging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 14 december 2011 is de inrichting van PBE aangepast naar de status van een SPV, vergelijkbaar met o.a. Verkoop Vennootschap B.V. Conform de koopovereenkomst kon RWE tot uiterlijk 30 september 2015 potentiële claims indienen ten laste van het General Escrow Fonds (zie Verkoop Vennootschap B.V.), RWE had op 30 september geen potentiële claims ingediend m.b.t. verkoop van het 50% belang in EPZ. Het General Escrow Fonds is in juli 2016 geliquideerd en uitgekeerd aan de aandeelhouders.	
Betrokkenen	De aandelen in de vennootschap zijn in handen van de verkopende aandeelhouders van energiebedrijf Essent.	
Financieel belang	De gemeente Mook en Middelaar bezit 128.250 aandelen van de 149.682.196 aandelen à € 0,01 per stuk.	
Bestuurlijk belang	De gemeente Mook en Middelaar heeft als aandeelhouder stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders (1 stem per aandeel). Daarmee is ons aandeel 0,0857%.	
Ontwikkelingen	Ondanks dat het General Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd, de vennootschap kan worden ontbonden en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.	
Risico's	Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal in deze vennootschap.	
	01-01-2020	*31-12-2020*
Eigen vermogen	€ 1.590k	€ 1.569k
Vreemd vermogen	€ 455k	€ 20k
Resultaat boekjaar		-/- € 20k

CSV Amsterdam B.V. te 's-Hertogenbosch	
Doel	Op 9 mei 2014 is de naam van Claim Staat Vennootschap B.V. gewijzigd in CSV Amsterdam B.V. De statuten zijn gewijzigd zodat de nieuwe organisatie nu drie doelstellingen vervult: • namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON; • namens de verkopende aandeelhouders van Attero eventuele garantieclaimprocedures voeren tegen RECYCLECO B.V. ("Waterland"); • het geven van instructies aan de Escrow-agent wat betreft het beheer van het bedrag dat op de escrow-rekening n.a.v. verkoop Attero is gestort.
Betrokkenen	De aandelen in de vennootschap zijn in handen van de verkopende aandeelhouders van energiebedrijf Essent.
Financieel belang	De gemeente Mook en Middelaar bezit 1.714 aandelen van de 2.000.000 aandelen à € 0,01 per stuk.
Bestuurlijk belang	De gemeente Mook en Middelaar heeft als aandeelhouder stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders (1 stem per aandeel). Daarmee is ons aandeel 0,0857%.

CSV Amsterdam B.V. te 's-Hertogenbosch				
Ontwikkelingen	De vennootschap zal voorlopig nog voortbestaan om op eigen kosten en risico namen Deponie Zuid B.V. (vennootschap onder Attero Holding B.V.), in overleg met de aandeelhoudersommissie, het bezwaar en/of beroep te voeren tegen de Belastingdienst ten aanzien van de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. Op het moment is de vennootschap in afwachting van de reactie van de Belastingdienst op het bezwaar. Afhankelijk van de reactie van de Belastingdienst en de kans van slagen van een gerechtelijke procedure zal in overleg met de Aandeelhouderscommissie de procedure al dan niet worden voortgezet. Na afwikkeling van deze bezwaar en/of beroepsprocedure of eventuele voortijdige beëindiging van deze procedure zal de vennootschap kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.			
Risico's	Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal van deze vennootschap.			
	01-01-2020		*31-12-2020*	
Eigen vermogen	€	452k	€	393k
Vreemd vermogen	€	84k	€	27k
Resultaat boekjaar			€	172k

Inkoopcentrum Zuid (v.h. Stichting Regionaal Inkoopbureau Noord- en Midden-Limburg) te Echt				
Doel	Het verkrijgen van gunstige prijzen en het verlenen van diensten aan haar leden en voorts al hetgeen met een ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.			
Betrokkenen	De gemeenten Bergen, Echt-Susteren, Gennep, Leudal, Mook en Middelaar, Peel en Maas, Roerdalen, Venray en de Veiligheidsregio Noord- en Midden-Limburg.			
Financieel belang	Lidmaatschapsbijdrage € 8k.			
Bestuurlijk belang	De gemeente Mook en Middelaar wordt vertegenwoordigd door wethouder Wienhoven als lid van de Algemene Vergadering. De gemeente Mook en Middelaar heeft 1 van 17 stemmen.			
Ontwikkelingen	Geen.			
Risico's	Geen.			
	01-01-2020		*31-12-2020*	
Eigen vermogen	€	350k	€	N/b
Vreemd vermogen	€	72k	€	N/b
Resultaat boekjaar			€	N/b

Enexis Holding N.V. te 's-Hertogenbosch	
Doel	De vennootschap heeft ten doel het realiseren van een duurzame energievoorziening door state of the art dienstverlening en netwerken en door regie te nemen in innovatieve oplossingen. Dit om de energietransitie te versnellen én excellent netbeheer uit te voeren.

Betrokkenen	Enexis Holding is een naamloze vennootschap volgens Nederlands recht. De aandelen van Enexis Holding N.V. zijn in handen van Nederlandse provincies en gemeenten in de gebieden waar zij actief zijn.			
Financieel belang	De gemeente Mook en Middelaar bezit 128.250 van de 149.682.196 aandelen à € 1 per stuk. Vanaf het boekjaar 2014 bedraagt het dividend maximaal 50% van de nettowinst, waarbij een minimumniveau van jaarlijks € 100 miljoen wordt nagestreefd. Dit percentage zal verlaagd worden als deze uitkering ertoe leidt dat het bedrijf binnen vijf jaar haar A ratingprofiel kan verliezen.			
Bestuurlijk belang	De gemeente Mook en Middelaar heeft als aandeelhouder stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders (1 stem per aandeel). Daarmee is ons aandeel 0,0857%. Onze gemeente heeft zich aangesloten bij de VEGAL, de vereniging van aandeelhouders Limburg. Deze vereniging vertegenwoordigt de Limburgse gemeenten bij alle zaken die Enexis en de aandeelhouders aangaan.			
Ontwikkelingen	Enexis is financieel gezond. Enexis heeft de Standard & Poor's (S&P) rating A+ (Stable outlook) en bij Moody's Aa3 (Stable outlook).			
Risico's	Geen			
	01-01-2020		*31-12-2020*	
Eigen vermogen	€	4.112.000k	€	4.116.000k
Vreemd vermogen	€	4.146.000k	€	4.635.000k
Resultaat boekjaar			€	108.000k

Leisurelands B.V.	
Doel	Het ontwikkelen, aanleggen, faciliteren, exploiteren en beheren van recreatieve producten. Het thema 'Duurzaam Recreëren' is leidend bij de ontwikkeling en uitvoering van activiteiten. Het steunt op vijf pijlers: 1. Het borgen van een groene, gezonde omgeving. 2. Veiligheid en 'crowd management'. 3. Verhogen van maatschappelijk rendement. 4. Energieneutraal opereren, energie genereren. 5. Kennis delen en uitbouwen.
Betrokkenen	21 Gemeenten + Gemeenschappelijke Regeling Recreatieschap Achterhoek Liemers die tezamen de Algemene Vergadering van Aandeelhouders vormen.
Financieel belang	De gemeente Mook en Middelaar bezit 1.636 aandelen van de 900.000 aandelen à € 1,- nominaal. De gemeente Mook en Middelaar verstrekt geen subsidie aan deze verbonden partij en er wordt geen dividend uitgekeerd.
Bestuurlijk belang	Jaarlijks vindt de Algemene Vergadering van Aandeelhouders plaats waarin de jaarrekening wordt vastgesteld. De gemeente Mook en Middelaar heeft als aandeelhouder stemrecht in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De gemeente Mook en Middelaar wordt vertegenwoordigd door wethouder Peters.
Ontwikkelingen	*In de vergadering van de Raad van Commissarissen van 5 november 2020 is de Strategische Visie 2021-2025 vastgesteld. Er zijn 5 kernactiviteiten voor deze jaren benoemd:* *1. Een leven lang toegankelijk recreëren voor iedereen* *2. Recreatiegebieden met een herkenbaar hoog kwaliteitsniveau* *3. Partner en regisseur op en rondom recreatiegebieden*

	4. Duurzaam in alles wat men doet *5. Verantwoorde strategische groei*			
Risico's	Gelet op het geringe belang (Mook en Middelaar beschikt slechts over 0,83% van het totaal aantal aandelen) is het risico bijzonder klein.			
	01-01-2020		*31-12-2020*	
Eigen vermogen	€	68.893k	€	N/b
Vreemd vermogen	€	15.487k	€	N/b
Resultaat boekjaar			€	N/b

De volgende vennootschappen zijn in de loop van 2020 opgeheven:

Naam
CBL Vennootschap B.V. te 's-Hertogenbosch
Vordering Enexis B.V. te 's-Hertogenbosch
Verkoop vennootschap B.V.

Stichtingen en verenigingen

Vereniging van Gemeenten Aandeelhouders in Limburg binnen Essent N.V. (VEGAL)				
Doel	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de Limburgse gemeenten voor zover die voortvloeien uit hun aandeelhouderschap in "Enexis Holding N.V.".			
Betrokkenen	Alle 31 gemeenten in Limburg. Gezamenlijk bezitten zij ca. 9,5% van de aandelen van Enexis Holding N.V.			
Financieel belang	Lidmaatschapsbijdrage € 250.			
Bestuurlijk belang	De gemeente Mook en Middelaar is vertegenwoordigd als aandeelhouder in Enexis Holding N.V. Vegal vertegenwoordigt de aandeelhouders.			
Ontwikkelingen	Geen			
Risico's	Geen			
	01-01-2020		*31-12-2020*	
Eigen vermogen	€	11k	€	12k
Vreemd vermogen	€	0k	€	0k
Resultaat boekjaar			€	12k

Overige verbonden partijen

Geen. Er zijn wel diverse samenwerkingsverbanden (in de regio), maar er is alleen sprake van een verbonden partij als er én een bestuurlijk én een financieel belang is.

2.1.20. Paragraaf Grondbeleid

Portefeuillehouder
Wethouder Wienhoven

Wettelijk kader
Begroting
Deze paragraaf bevat op grond van artikel 16 BBV ten minste:

- een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- de beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Op grond van artikel 22, lid 1 'Financiële verordening gemeente Mook en Middelaar 2019' hoeven er, naast de wettelijk verplichte onderdelen, geen aanvullende gegevens vermeld te worden in deze paragraaf.

Jaarverslag
Op grond van artikel 26 BBV bevat deze paragraaf in het jaarverslag de verantwoording van hetgeen in de overeenkomstige paragraaf in de begroting is opgenomen.

In deze paragraaf Grondbeleid wordt aangegeven hoe het gemeentelijk grondbeleid in de diverse programma's inhoud krijgt. Naast de beleidsmatige zaken en ontwikkelingen van de verschillende projecten, wordt de financiële stand van zaken op hoofdlijnen belicht.

Visie op grondbeleid

Grondbeleid is een gemeentelijk instrument in de ruimtelijke ordening waarmee een gemeente de gewenste ontwikkelingen kan bevorderen en ongewenste ontwikkelingen kan tegengaan. Grondbeleid draait om het maken van keuzes op hoofdlijnen en het creëren van een kader voor het grondbeleid voor de komende periode.
In de Nota Grondbeleid zijn de beleidskaders uitgezet waarmee wordt aangegeven welke ambitie de gemeente Mook en Middelaar heeft en hoe deze ambitie waargemaakt kan worden. De gemeente Mook en Middelaar voert geen actief grondbeleid in die zin dat actief gronden worden aangekocht en verkocht. Het grondbeleid van de gemeente Mook en Middelaar kan het beste worden getypeerd als Selectief Strategisch Grondbeleid. De gemeente Mook en Middelaar heeft geen actieve grondexploitaties (aankopen, bouw- en woonrijp maken, verkopen).

Uitvoering grondbeleid

Er wordt, overeenkomstig de Nota Grondbeleid, een selectief strategisch grondbeleid gevoerd. Dit houdt in: aankoop en verkoop van gronden als er een duidelijk algemeen belang mee wordt gediend.
Tevens wanneer daarmee de bestaande belangen worden behouden en zo mogelijk worden geoptimaliseerd en versterkt, rekening houdende met de bestaande groene buffers, landgoederen en

het behoud van agrarische en archeologische waarden. Bij het aankopen en verkopen van gronden door de gemeente zal daarom altijd het behoud en beheer van strategisch gelegen gronden het uitgangspunt zijn.
Gelet op de aard van de ontwikkelingen (beperkte omvang en beperkte impact) in de gemeente, de schaalgrootte van de gemeente, het beschikken over relatief weinig onroerende zaken, de beperkte financiële middelen, de huidige conjunctuur in de markt en de interne capaciteit zal de gronduitgifte binnen de gemeente gering zijn.
Aan- en verkopen grond die het bedrag van € 100k overschrijden worden daarnaast overeenkomstig artikel 7 van de Financiële verordening voorgelegd aan de raad.

Prognose resultaten projecten/grondposities

PROJECTEN:
Per afzonderlijk project staan in het kort de ontwikkelingen in 2020 beschreven.

- **Hart van Mook**
  Diverse percelen van de gemeente in het centrum van Mook zijn de afgelopen jaren verkocht ten behoeve van de herontwikkeling van het centrum van Mook. Dit heeft het afgelopen jaar geleid tot concrete ontwikkelingen. In 2020 is de woonzorgvoorziening en de aanvullende woningbouw opgeleverd. Verder is begonnen met de bouw van het gezondheidscentrum en de bouw van het appartementencomplex aan het Raadhuisplein. Zowel de oplevering van het gezondheidscentrum als de oplevering van het appartementencomplex aan het Raadhuisplein zijn voorzien in 2021.

  In samenhang met de diverse ontwikkelingen in het centrum van Mook is de openbare ruimte opnieuw ingericht in 2020. Het laatste deel van deze herinrichtingsplannen zal in 2021 plaatsvinden (en misschien voor een deel in 2022). Het laatste deel van de herinrichting betreft de sloop van het 'Groene Kruisgebouw' op de hoek van de Groesbeekseweg en de Koningin Julianastraat. Het terrein van het 'Groene Kruisgebouw' zal toegevoegd worden aan de openbare ruimte. Een deel zal worden benut voor extra parkeerplaatsen en ander deel zal worden ingericht als parkje. De geplande parkeerplaatsen zullen aansluiten op de parkeervoorzieningen die gerealiseerd worden ten behoeve van het gezondheidscentrum.

- **Snelfietsroute Cuijk-Mook-Nijmegen**
  De snelfietsroute is in 2020 opgeleverd. Ten behoeve van dit project is met financiering vanuit het project Rijksweg 37 aangekocht. Het pand is na aankoop onder beheer gesteld van een vastgoedbeheerder ten behoeve van kamerverhuur. Nu het project is afgerond wordt het pand Rijksweg 37 weer verkocht. De opbrengsten van deze verkoop komen ten goede aan het project snelfietsroute.

- **Rijksweg 37**
  De gemeente heeft in 2020 aangegeven geïnteresseerd te zijn in de definitieve aankoop van Rijksweg 37.
  Met de projectgroep snelfietsroute hebben onderhandelingen plaatsgevonden over de aankoop van dit perceel. Dit heeft geleid tot een principeovereenkomst voor de aankoop van het pand. In 2021 is dit voorstel aan de gemeenteraad voorgelegd.

  In eerste instantie zal het huidig gebruik van het pand gecontinueerd worden en zal het pand ingezet worden voor kamerverhuur. De gemeente zal op termijn een plan maken voor het perceel.

- **Violenstraatje**
  Op het perceel zijn een woonbestemming en bouwtitel gelegen. In het laatste kwartaal van 2013 is een verkennend onderzoek gedaan naar de strategische waarde van het perceel. Sinds 2019 wordt het

perceel te koop aangeboden. Vanwege de beperkte bereikbaarheid van het perceel is een verkoop van het perceel nog niet gerealiseerd.

Financiële aspecten
De boekwaarde is per 31 december 2020 nihil.

- **Rijksweg 156 te Plasmolen**
  De gemeente heeft in juli 2018 het voormalige Chinees restaurant aangekocht. De gemeente wil in het kader van de revitalisering van Plasmolen het perceel te koop aanbieden.

  Financiële aspecten
  De gemeente heeft het pand aangekocht voor € 261k. De boekwaarde op de eigendom bedraagt per 31 december 2020 € 256k.

- **Halderweg 2 te Molenhoek (volkstuinencomplex)**
  Het college van B&W heeft in 2020 een intentieovereenkomst gesloten met drie ontwikkelaars ten behoeve van de gebiedsontwikkeling Molenhoek Zuid. Het is de bedoeling dat ook het volkstuinencomplex wordt ingezet ten behoeve van woningbouw. Naar aanleiding van de intentieovereenkomst is de huurovereenkomst met de volkstuinvereniging Middelwaert opgezegd. In de huurovereenkomst van de gemeente met de volkstuinvereniging is een opzegtermijn van 3 jaar opgenomen.

GRONDEN:

- **Snippergroen/reststroken**
  Eind 2018/begin 2019 is de uitvoering van het in 2017 door het college vastgestelde beleid inzake reststroken gestart. Circa 150 inwoners van Molenhoek zijn in 2019 benaderd met als doel een duidelijke eigendoms- of gebruiksstatus te krijgen voor de reststroken aangrenzend aan hun perceel. Deze eerste fase van het project is in 2020 afgerond. Na evaluatie van de eerste fase hebben we besloten om het vervolg voor de andere kernen intern op te pakken.

Gemeentelijke grondposities zonder ontwikkelingsvoornemen
Algemeen

Op een beperkt aantal locaties heeft de gemeente gronden in eigendom. Op dit moment zijn er nog geen concrete plannen met betrekking tot deze gronden vanwege diverse milieu-hygiënische en planologische belemmeringen. Volledigheidshalve worden ze hierna genoemd. Het betreft de volgende locaties:

- **Ontwikkeling woningbouwlocatie de Cuijksesteeg**
  De ontwikkeling van de Cuijksesteeg is voorlopig opgeschort. Dit is in overeenstemming met de woonvisie die in 2017 is vastgesteld.

  Financiële aspecten
  De boekwaarde bedraagt per 31 december 2020 € 170k.

- **De Lier - Ringbaan Molenhoek**
  Dit terrein is in de jaren ’90 door de gemeente verworven en ligt deels in de gemeente Heumen. Er is geen concrete ontwikkelstrategie voor de gronden. Vanwege de wens om het betreffende gebied ‘Lierdal’ een open en groen karakter te geven en de passieve grondhouding, is het niet aannemelijk dat dit gebied ontwikkeld wordt.

Financiële aspecten
De boekwaarde bedraagt per 31 december 2020 nihil.

- **NS-terrein**
  Dit terrein is door de gemeente in 2008 verworven van NS vastgoed als onderdeel van de planvorming rondom het station Molenhoek. Vanwege planologische en milieu-hygiënische reden is dit perceel nog niet in ontwikkeling genomen.

  Financiële aspecten
  Dit terrein is door de gemeente in 2008 verworven van NS vastgoed tegen een koopsom ad € 272k. Dit is ook de boekwaarde per 31 december 2020.

- **Erfpachten**
  De uitgifte van gronden vindt plaats door verkoop van gronden. Slechts in incidentele gevallen worden gronden in erfpacht, al dan niet gecombineerd met een recht van opstal, uitgegeven. Dit betreft dan gronden met een maatschappelijke bestemming die aan verenigingen of stichtingen worden uitgegeven. Op dit moment zijn er geen gronden in eigendom, belast met recht van erfpacht.

- **(Geliberaliseerde) Pacht**
  Vanaf 2017 zijn diverse gronden in pacht omgezet van reguliere pacht naar geliberaliseerde pacht. Met een aantal pachters liepen in eerste kwartaal 2018 nog gesprekken voor het omzetten naar geliberaliseerde pacht. Inmiddels zijn meerdere contracten omgezet naar geliberaliseerde pacht.

Onderbouwing geraamde winstneming

Mook en Middelaar heeft geen grondexploitatie (aankoop, bouw- en woonrijp maken en verkoop). Er is ook geen 'Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie' aanwezig op de balans. Winstneming is dan ook niet van toepassing.

Beleidsuitgangspunten reserves in relatie tot de risico's

Er zijn geen reserves grondexploitaties. Bij grondaankopen worden de gelden aan de VBR onttrokken. En bij grondverkopen worden de gelden in principe toegevoegd aan de VBR.

Voor de dekking van de kapitaallasten van het pand aan de Groesbeekseweg 12 bestaat een bestemmingsreserve Centrumplan Mook aankoop panden. De omvang van deze bestemmingsreserve per 31 december 2020 bedraagt € 24k.

2.1.21. Paragraaf Informatieveiligheid

Portefeuillehouder
Burgemeester Gradisen

Wettelijk kader
Deze paragraaf is niet wettelijk verplicht op grond van het BBV, maar wordt opgenomen op grond van de resolutie 'Informatieveiligheid, randvoorwaarde voor de professionele gemeente'.

Algemeen

Gemeenten leggen verantwoordelijkheid af over hun informatieveiligheid in het jaarverslag, dit is in 2013 afgesproken in de resolutie ‘Informatieveiligheid, randvoorwaarde voor de professionele gemeente’. Dit gebeurt met de audit-systematiek ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit).

Met ENSIA wordt de situatie van de gemeente getoetst aan de normen uit de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Met ENSIA leggen gemeenten in één keer slim verantwoording af over informatieveiligheid gebaseerd op de BIO. De verantwoordingssystematiek betreft de specifieke onderdelen Basisregistratie Personen (BRP) en wet- en regelgeving Reisdocumenten (PUN en PNIK), Digitale persoonsidentificatie (DigiD), Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT), Basisregistratie Ondergrond (BRO) en de Structuur uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (Suwinet). We hebben de beheersmaatregelen voor DigiD en met name Suwinet verder aangescherpt en geprofessionaliseerd.
De ENSIA-cyclus wordt voor 2020 met positief resultaat afgesloten.

Onze ICT dienstverlener ICT Rijk van Nijmegen heeft ook in 2020 de nodige stappen gezet om verder te voldoen aan de almaar strenger wordende normen. Er zijn diverse projecten gestart ter verhoging van de veiligheid van de regionale infrastructuur met de nadruk op preventie, detectie en eliminatie. Zo hebben zij een centrale logserver ingevoerd om doorlopend op verschillende niveaus IT acties te kunnen monitoren en loggen. Er is een speciaal ‘SIR team’ (Security Incident Response) opgericht.

In 2020 zijn we begonnen met een verdiepingsslag van het inbedden van het privacybeleid in de werkprocessen. Een belangrijk onderdeel daarvan is het vergroten van kennis van medewerkers op het gebied van i-bewustzijn en privacy. In 2020 zijn er geen incidenten (datalek) gemeld aan de AP.

Met informatiebeveiliging en privacy volgen we en participeren we in de regionale ontwikkelingen. De informatiebeveiligingsdienst - IBD, onderdeel van VNG - is een andere bron van ondersteuning. De IBD ondersteunt gemeenten op het gebied van informatiebeveiliging en privacy. Het is voor gemeenten het schakelpunt met het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC).

2.1.22. Paragraaf Verduurzamen

Portefeuillehouders
Burgemeester Gradisen, wethouders Wienhoven, Peters en Baneke

Wettelijk kader
Geen, dit betreft een facultatieve paragraaf naar aanleiding van het raadsbesluit van 12 juli 2018 (Kaderbrief 2019).

In deze paragraaf wordt de stand van zaken vermeld tot enkele duurzaamheidsprojecten.

Energiecafé Mook en Middelaar/Stichting Duurzaam Mook en Middelaar
De uitvoering van de RRE is samen met het Energiecafé Mook en Middelaar en de Stichting Duurzaam Mook en Middelaar opgepakt en loopt ook in 2021 nog door.

Loket duurzaam wonen
De samenwerking met zeven gemeenten in de regio Nijmegen is in 2020 voortgezet. De inwoners van de deelnemende gemeenten kunnen terecht met vragen over verduurzamen van hun woning bij het loket. Vanwege Corona is het fysiek loket in 2020 beperkt open geweest maar werden vragen telefonisch of digitaal beantwoord. Ook werden inwoners geïnformeerd via de lokale media over energiebesparing en nieuwe landelijke regelingen.

Mobie / Duurzaam Deelvervoer Noord-Limburg
Vanuit de gemeentelijke samenwerking in Noord-Limburg heeft de aanbesteding Duurzaam deelvervoer plaatsgevonden. Mobility Mixx is hierbij als beste uit de aanbesteding naar voren gekomen. Zij gaan de komende vier jaar een mix aan mobiliteitsdiensten aanbieden waarbij het maken van een duurzame reis leidend is, en het vervoer een middel. In 2021 start Mobility Mixx om medewerkers van de acht gemeenten in Noord-Limburg te voorzien van de juiste diversiteit aan duurzame deelmobiliteit. Tegen de zomer kunnen ook inwoners gebruik gaan maken van hun diensten, waaronder deelauto's, fietsen en e-bikes. De concrete invulling ervan loopt op dit moment en zal begin 2021 verder vorm krijgen. De aanbesteding en de nieuwe werkwijze, bieden een vervolg aan het in november 2018 opgestarte project Mobie.

Regionale Energie Strategie (RES)
In 2020 is er hard gewerkt aan de totstandkoming van de RES. Er is een concept-RES opgesteld, waarin staat hoe de aanpak van de energietransitie er in onze regio uit zou moeten zien. Net als in 2019 was onze gemeente aangesloten bij de werkgroepen Energiebesparing en Warmte, die hun bijdrage geleverd hebben aan de concept RES. Ambtelijk en bestuurlijk is er vanuit onze gemeente ingezet op communicatie met inwoners van de regio. Dat is er gelukkig ook gekomen. Ook lokaal hebben we via onze communicatiekanalen aandacht besteedt aan de RES. In 2021 zal de definitieve RES vastgesteld worden.

Onderzoek waterenergie
In samenwerking met RvN@Lab is er een onderzoek gedaan naar de mogelijkheden tot winning van energie uit water. De Molenbeek bleek niet geschikt. Ook het verval in het riool is te klein. Er werd echter wel geconcludeerd dat de winning van warmte uit het riool interessant kan zijn voor goed geïsoleerde huizen. Deze optie houden we scherp in de gaten bij nieuwe projecten.

Regeling Reductie Energiegebruik (RRE)
Het RRE-project is opgestart in 2020. Door coronamaatregelen is het oorspronkelijke plan wel aangepast en daardoor ook pas later van start gegaan. We hebben aangedrongen op verlenging van de regeling. Die loopt nu tot eind 2021.
In het kader van dit project hebben we met het Energiecafé Mook en Middelaar 10 vrijwilligers geworven die een opleiding tot energiecoach hebben gehad, is samen met Hubo en de Stichting Duurzaam Mook en Middelaar de voucheractie opgezet en is er een speciale website ontwikkeld voor het project. Inmiddels is er voor 8.000 kg aan CO_2 bespaard door de aangeschafte producten. In 2021 kijken we verder naar nieuwe mogelijkheden van uitgifte van vouchers en bestellen van energiebesparende producten.

Regeling Reductie Energiegebruik Woningen (RREW)
We hebben in 2020 een aanvraag gedaan voor de RREW-subsidie, het vervolg op de RRE. In tegenstelling tot de RRE, mogen we nu ook bewoners van huurwoningen meenemen. De aanvraag is inmiddels goedgekeurd. In de loop van 2021 zullen we met een plan naar de raad komen.

Transitievisie Warmte (TVW)
In 2020 is de samenwerking gezocht met de gemeenten Bergen en Gennep om gezamenlijk een TVW op te stellen. De TVW is een wettelijke verplichting, die voortkomt uit het Klimaatakkoord. De gezamenlijke doelen, de uitvraag en een aanbesteding zijn in 2020 afgerond. Zodoende kan er in 2021 een TVW op- en vastgesteld worden.

Ruimtelijke kaders duurzame opwek
Na een benen-op-tafel-sessie van de gemeenteraad zijn de eerste aanzetten gemaakt om tot ruimtelijke kaders te komen voor locaties voor duurzame energieopwek. Gedurende 2021 zullen deze, met een raadswerkgroep, verder vormgegeven worden.

Zon op Bedrijfsdaken (ZoB)
Samen met de gemeente Gennep zijn we een verkenning gestart naar de mogelijkheden om bedrijfsgebouwen verder van zonnepanelen te voorzien. Gesprekken met verschillende partijen die dit kunnen begeleiden hebben ons inzichten gegeven in de mogelijkheden. We stellen nu eerst zelf onze strategie vast en zullen in 2021 een vervolg geven aan de uitvoering.

Participatie Wells Meer
De gemeente Mook en Middelaar is door de gemeente Bergen uitgenodigd om te participeren in het Energielandgoed Wells Meer. We hebben de mogelijkheid om met de gemeenten Gennep en Venray gezamenlijk € 10 miljoen te investeren in dit project. De gemeenteraad is akkoord gegaan met het ondertekenen van de intentieovereenkomst.

2.2. JAARREKENING

Balans en overzicht van baten en lasten

2.2.1. Balans

bedragen x € 1.000

Balans per 31 december		ultimo 2020		ultimo 2019
ACTIVA				
Vaste activa				
Immateriële vaste activa				
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	22		6	
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	71		91	
		92		96
Materiële vaste activa				
- Investeringen met een economisch nut	3.460		3.275	
- Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	2.786		2.193	
- Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	3.693		2.926	
		9.939		8.394
Financiële vaste activa				
- Kapitaalverstrekkingen aan:				
• deelnemingen	439		439	
- Leningen aan:				
• deelnemingen	428		0	
- Overige langlopende leningen	54		47	
- Overige uitzettingen	0		0	
		922		486
Totaal vaste activa		**10.953**		**8.977**
Vlottende activa				
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar:				
- vorderingen op openbare lichamen	2.052		1.170	
- uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	4.919		6.036	
- overige vorderingen	323		424	
- overige uitzettingen	0		0	
		7.294		7.630
Liquide middelen				
- Kassaldi	3		2	
- Banksaldi	217		130	
		220		132
Overlopende activa				
- De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een				

specifiek bestedingsdoel uitgesplitst naar de nog te ontvangen bedragen van:				
• Europese overheidslichamen	0		0	
• Het Rijk	2		0	
• Overige Nederlandse overheidslichamen	34		0	
- Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	1.304		1.437	
		1.340		1.437
Totaal vlottende activa		**8.855**		**9.199**
Totaal-generaal		**19.808**		**18.176**
Recht op verliescompensatie Vennootschapsbelasting krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969		0		0

bedragen x € 1.000

Balans per 31 december		ultimo 2020		ultimo 2019
PASSIVA				
Vaste passiva				
Eigen vermogen				
- Algemene reserve	2.000		2.000	
- Algemene vrije reserve	487		1.817	
- Bestemmingsreserves	3.766		4.268	
- Gerealiseerde resultaat	52		-552	
		6.305		7.533
Voorzieningen	6.962			6.510
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer				
- onderhandse leningen van:				
• Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	726		908	
		726		908
Totaal vaste passiva		**13.993**		**14.950**
Vlottende passiva				
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar:				
- Overige kasgeldleningen	0		0	
- Overige schulden	1.483		1.521	
		1.483		1.521
Overlopende passiva				
- Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	1.870		1.653	
- De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren uitgesplitst naar de ontvangen bedragen van:				
• Europese overheidslichamen	0		0	
• Het Rijk	2.364		0	
• Overige Nederlandse overheidslichamen	65		0	
- Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	33		51	
		4.332		1.704
Totaal vlottende passiva		**5.814**		**3.225**
Totaal-generaal		**19.808**		**18.176**
Borg- en garantstellingen		10.208		11.137

2.2.2. Overzicht van baten en lasten

Exploitatieresultaat

Onderstaand vindt u het exploitatieresultaat over het jaar 2020 en de begrotingscijfers 2020. De begrotingscijfers zijn inclusief de in de loop van het jaar 2020 vastgestelde begrotingswijzigingen. Daarnaast zijn de vergelijkende cijfers over 2019 opgenomen.
De analyse van de verschillen begroot-werkelijk 2020 worden vermeld in onderdeel 2.2.5 'Toelichting op het overzicht van baten en lasten'.
Positieve bedragen zijn lasten en negatieve bedragen (-) zijn baten.
Vertaaltabel begrippen Jaarstukken - BBV:

Jaarstukken	**BBV**
Totaal baten en lasten	Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten
Totaal programma	Gerealiseerd resultaat

Bedragen x € 1.000

Baten / Lasten	Realisatie 2019	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Realisatie 2020	Verschil	
Programma Besturen						
Totaal lasten	1.678	1.350	2.096	2.109	-13	N
Totaal baten	-516	-217	-94	-169	76	V
Totaal baten en lasten	**1.161**	**1.133**	**2.002**	**1.940**	**62**	**V**
Toevoeging aan reserves	0	0	2	2	0	N
Onttrekking uit reserves	-333	-5	-485	-460	-25	N
Totaal Programma	**829**	**1.128**	**1.519**	**1.481**	**38**	**V**

Bedragen x € 1.000

Baten / Lasten	Realisatie 2019	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Realisatie 2020	Verschil	
Programma Beschermen						
Totaal lasten	695	652	762	761	1	V
Totaal baten	-6	-106	-171	-218	47	V
Totaal baten en lasten	**689**	**546**	**591**	**543**	**48**	**V**
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0	0	V
Onttrekking uit reserves	0	0	0	0	0	V
Totaal Programma	**689**	**546**	**591**	**543**	**48**	**V**

Bedragen x € 1.000

Baten / Lasten	Realisatie 2019	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Realisatie 2020	Verschil	
Programma Verplaatsen						
Totaal lasten	1.040	628	661	650	11	V
Totaal baten	-25	-23	-129	-134	5	V
Totaal baten en lasten	**1.015**	**605**	**532**	**516**	**16**	**V**
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0	0	V
Onttrekking uit reserves	-434	0	-46	-25	-21	N
Totaal Programma	**581**	**605**	**487**	**492**	**-5**	**N**

Bedragen x € 1.000

Baten / Lasten	Realisatie 2019	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Realisatie 2020	Verschil	
Programma Werken						
Totaal lasten	174	188	229	214	15	V
Totaal baten	-86	-70	-70	-66	-4	N
Totaal baten en lasten	**88**	**118**	**159**	**149**	**10**	**V**
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0	0	V
Onttrekking uit reserves	-6	-6	-16	-16	0	V
Totaal Programma	**82**	**112**	**143**	**133**	**10**	**V**

Bedragen x € 1.000

Baten / Lasten	Realisatie 2019	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Realisatie 2020	Verschil	
Programma Leren						
Totaal lasten	319	309	401	382	19	V
Totaal baten	-56	-1	-61	-64	3	V
Totaal baten en lasten	**264**	**308**	**340**	**318**	**22**	**V**
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0	0	
Onttrekking uit reserves	0	0	0	0	0	
Totaal Programma	**264**	**308**	**340**	**318**	**22**	**V**

Bedragen x € 1.000

Baten / Lasten	Realisatie 2019	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Realisatie 2020	Verschil	
Programma Recreëren						
Totaal lasten	676	672	769	695	73	V
Totaal baten	-47	-15	-44	-41	-2	N
Totaal baten en lasten	**628**	**656**	**725**	**654**	**71**	**V**
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0	0	V
Onttrekking uit reserves	0	0	-15	-11	-4	N
Totaal Programma	**628**	**656**	**710**	**643**	**67**	**V**

Bedragen x € 1.000

Baten / Lasten	Realisatie 2019	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Realisatie 2020	Verschil	
Programma Samenleven en zorgen						
Totaal lasten	6.513	6.297	7.603	7.225	378	V
Totaal baten	-1.491	-1.679	-2.613	-2.361	-251	N
Totaal baten en lasten	**5.022**	**4.619**	**4.990**	**4.864**	**126**	**V**
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0	0	V
Onttrekking uit reserves	-60	0	-15	-15	0	V
Totaal Programma	**4.962**	**4.619**	**4.975**	**4.849**	**126**	**V**

Bedragen x € 1.000

Baten / Lasten	Realisatie 2019	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Realisatie 2020	Verschil	
Programma Gezond leven						
Totaal lasten	1.642	1.567	1.811	1.363	448	V
Totaal baten	-1.871	-1.800	-1.771	-1.547	-223	N
Totaal baten en lasten	**-229**	**-233**	**40**	**-184**	**224**	**V**
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0	0	V
Onttrekking uit reserves	-18	0	-237	-237	0	V
Totaal Programma	**-247**	**-233**	**-197**	**-421**	**224**	**V**

Bedragen x € 1.000

Baten / Lasten	Realisatie 2019	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Realisatie 2020	Verschil	
Programma Wonen						
Totaal lasten	559	531	530	493	37	V
Totaal baten	-190	-164	-164	-166	2	V
Totaal baten en lasten	**369**	**367**	**366**	**327**	**39**	**V**
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0	0	V
Onttrekking uit reserves	-8	-127	-138	-73	-65	N
Totaal Programma	**361**	**240**	**228**	**254**	**-26**	**N**

Bedragen x € 1.000

Baten / Lasten	Realisatie 2019	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Realisatie 2020	Verschil	
ADMO						
Totaal lasten	4.986	4.986	5.353	4.729	625	V
Totaal baten	-12.044	-12.041	-12.634	-12.627	-8	N
Totaal baten en lasten	**-7.057**	**-7.055**	**-7.281**	**-7.898**	**617**	**V**
Toevoeging aan reserves	62	62	0	0	0	V
Onttrekking uit reserves	-603	-355	-509	-445	-64	N
Totaal Programma	**-7.598**	**-7.348**	**-7.790**	**-8.343**	**553**	**V**

Totaaloverzicht

Bedragen x € 1.000

Baten / Lasten	Realisatie 2019	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Realisatie 2020	Verschil	
Totaal alle Programma's						
Totaal lasten	18.283	17.179	20.214	18.620	1.594	V
Totaal baten	-16.332	-16.116	-17.749	-17.392	-357	N
Totaal baten en lasten	**1.951**	**1.064**	**2.465**	**1.228**	**1.237**	**V**
Toevoeging aan reserves	62	62	2	2	0	V
Onttrekking uit reserves	-1.461	-492	-1.461	-1.282	-179	V
Totaal Programma	**552**	**633**	**1.006**	**-52**	**1.058**	**V**

Toelichting

2.2.3. Grondslagen

Inleiding
De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) en de verordening op grond van art. 212 Gemeentewet (geldende verordening: Financiële verordening gemeente Mook en Middelaar 2019), waarin door de gemeenteraad op 13 december 2018 de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening
De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij vóór het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de septembercirculaire van het boekjaar. De algemene uitkering over 2019 is conform de later gepubliceerde decembercirculaire.

Met betrekking tot de eigen bijdragen die het CAK int en aan de gemeente afdraagt, geldt op basis van de Kadernota rechtmatigheid 2018 van de Commissie BBV het volgende: Gemeenten kunnen op basis van de overzichten van het CAK wel de aantallen personen, soort en omvang van de zorgverlening beoordelen met de eigen Wmo-administratie. Probleempunt is dat door het ontbreken van inkomensgegevens op deze overzichten de informatie over de eigen bijdrage ontoereikend is om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdrage als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever feitelijk bepaald dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het wettelijke verbod op het opnemen van voorzieningen dan wel schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende verlofaanspraken.

Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde

als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties), wordt wel een verplichting opgenomen.

Waardering als gevolg van Coronavirus
Er zijn geen afwijkende grondslagen of waarderingen gehanteerd als gevolg van het Coronavirus. Extra kosten zijn vergoed door het rijk.

Aanvullend compensatiepakket
Het aanvullend compensatiepakket medeoverheden 2020 leidt alleen tot baten in 2020 voor zover er middelen of beschikkingen zijn verstrekt. Alleen afspraken die verwerkt zijn tot en met de decembercirculaire 2020 leiden tot baten in 2020. Het aanvullend compensatiepakket wordt uitbetaald via de uitkering uit het gemeentefonds of middels een specifieke uitkering. Bij de uitkering uit het gemeentefonds wordt het accres gehanteerd zoals in overleg met de VNG en het IPO is besloten, waarbij de stand van het accres (volume en loon- en prijsontwikkeling) is vastgezet op de standen uit de Voorjaarsnota 2020/ Meicirculaire 2020.

BALANS

Vaste activa

Immateriële vaste activa
De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- dan wel vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in vijf jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikneming van het hieraan gerelateerde materiële vast actief.

Bijdragen aan activa van derden worden gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa

Algemeen
Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak die aan de vervaardiging van het actief worden toegerekend; in dat geval vermeldt de toelichting dat deze kosten worden geactiveerd.

Investeringen met economisch nut
Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht.

Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

De (standaard) gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

Gronden en terreinen	n.v.t.
Woonruimten	25 (aankoop en renovatie) en 40 (nieuwbouw)

Bedrijfsgebouwen	25 (aankoop en renovatie) en 40 (nieuwbouw)
Vervoermiddelen	5 (zware transportmiddelen 8 jaar)
Machines, apparaten en installaties	10 (technische installaties in bedrijfsgebouwen 15)
Overige materiële vaste activa	10 (automatisering 4)

Investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven
Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering of het inzamelen en verwerken van (huishoudelijk) afval, alsook voor rechten die op grond van artikel 229 lid 1 a en b Gemeentewet worden geheven, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut
Investeringen met een maatschappelijk nut worden, evenals investeringen met een economisch nut, geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur afgeschreven. De verplichting om alle investeringen te activeren volgens de nieuwe methode geldt alleen voor investeringen die vanaf begrotingsjaar 2017 zijn en worden gedaan.
Door de invoering van de nieuwe systematiek blijven verschillen bestaan in de wijze waarop mag worden afgeschreven op investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut die vóór begrotingsjaar 2017 zijn gedaan. Om inzicht te geven in het deel van de activa dat wel vergelijkbaar is qua systematiek is in het verloopoverzicht in de toelichting op de balans aangegeven welk bedrag volgens de nieuwe systematiek is verantwoord en welk deel volgens een andere systematiek.

In erfpacht uitgegeven gronden
Voor in erfpacht uitgegeven gronden geldt de uitgifteprijs van eerste uitgifte als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde. Eventuele afkoopsommen voor voortdurende contracten zijn verwerkt onder de langlopende schulden en vervallen naar rato van afkoopperiode vrij ten gunste van het resultaat.

Financiële vaste activa
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen worden - tenzij hierna anders vermeld - opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Als de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs, zal afwaardering plaatsvinden.
Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt (ruim) boven de verkrijgingsprijs.

Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Afschrijvingen vinden standaard plaats volgens de lineaire afschrijvingsmethode. Nieuwe investeringen waarvoor een heffing geheven kan worden, worden afgeschreven volgens de annuïtaire methode.

Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar
Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten
Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Voorzieningen
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting dan wel het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting van de (gewezen) wethouders is echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd (actuarieel berekend). De onderhoudsegalisatievoorzieningen stoelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn.

Vaste schulden
Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente-typische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen
Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. In de toelichting op de balans is nadere informatie opgenomen.

2.2.4. Toelichting op de balans

Dit onderdeel volgt de indeling zoals vermeld in 'Paragraaf 4.5.7 Toelichting op de balans' van het BBV (artikelen 51 t/m 58).

- **Afschrijvingsmethode**
  Art. 51 BBV

  Afschrijvingen vinden standaard plaats volgens de lineaire afschrijvingsmethode tegen 0% rente. Investeringen waarvoor een heffing geheven kan worden, worden afgeschreven volgens de annuïtaire methode tegen een vaste rente van 3%. Dit betreffen investeringen op het gebied van de taakvelden Riool en Afval.

- **Materiële vaste activa**
  Art.52 BBV

  Op de balans worden de materiële vaste activa onderverdeeld in economisch nut, economisch nut met heffing of maatschappelijk nut.

  Economisch nut
  Dit betreft investeringen die verkocht of verhandeld kunnen worden, zoals grond, gebouwen of machines.

  Economisch nut met heffing
  Van de materiële vaste activa met economisch nut, worden de investeringen waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven, afzonderlijk op de balans vermeld. Dit betreft investeringen op het gebied van riolering en waterzuivering waarvoor rioolrecht wordt geheven en investeringen op het gebied van afvalinzameling, -verwerking en de milieustraat, waarvoor afvalstoffenheffing en reinigingsrecht worden geheven.

  Maatschappelijk nut
  Investeringen met maatschappelijk nut zijn normaliter niet geschikt om te verhandelen, zoals wegen en openbare verlichting. De volgende investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut zijn in 2020 geactiveerd:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Geïnvesteerd bedrag	Bijdrage derden / Verminderingen	Afschrijvings-termijn	Beschikbare reserve voor dekking kapitaallasten
Hart van Mook: algemeen	1	0	25	
Hart van Mook: herinrichting N271	33	0	25	dekking kap.lasten inv.plan 2013-2016
Openbare verlichting: masten	36	0	40	
Openbare verlichting: armaturen	31	0	20	
Wandelknooppuntennetwerk	33	0	10	
Centruminrichting Mook	833	67	40	

Omschrijving	Geïnvesteerd bedrag	Bijdrage derden / Verminderingen	Afschrijvings-termijn	Beschikbare reserve voor dekking kapitaallasten
VOI spoor Bovensteweg	29	0	20	
Implementatie Squit 20/20	9	0	20	
Totaal	**1.005**	**67**		

Met ingang van 2017 is het wettelijk verplicht om investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut te activeren. De boekwaarde per 31 december van deze investeringen bedraagt € 2.106k. De boekwaarde van de reeds bestaande investeringen van voor 2017, waarbij het activeren facultatief was, bedraagt € 1.587k. Dit bedrag wordt jaarlijks lager door afschrijvingen.

Naast bovenvermelde onderverdeling in economisch of maatschappelijk nut op de balans, worden de materiële vaste activa in de toelichting op de balans onderverdeeld in onderstaande groepen:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2019	*Inves-teringen*	*Desinves-teringen*	*Afschrij-vingen*	*Bijdragen van derden*	*Afwaar-deringen*	*Boekwaarde 31-12-2020*
Gronden en terreinen	480	0	0	0	0	0	480
Woonruimten	121	0	0	10	0	0	111
Bedrijfsgebouwen	1.472	0	0	45	0	0	1.426
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	4.342	696	0	214	0	0	4.823
Vervoermiddelen	65	123	0	29	0	0	159
Machines, apparaten en installaties	14	17	0	3	0	0	28
Overige materiële vaste activa	1.902	1.195	0	108	77	0	2.911
Totaal	**8.394**	**2.030**	**0**	**409**	**77**	**0**	**9.939**

- **Voorschotbedragen overheid**
  Art. 52a BBV

  In de toelichting op de balans wordt per uitkering met een specifiek bestedingsdoel (SiSa) het verloop gedurende het jaar van de ontvangen voorschotbedragen weergegeven:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Stand per 1-1-2020	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen of terug-betalingen	Stand per 31-12-2020
Europese overheidslichamen	0	0	0	0
Het Rijk	0	3.143	780	2.364
Overige Nederlandse overheidslichamen	0	65	0	65
Totaal	**0**	**3.208**	**780**	**2.429**

- **Waardeverminderingen**
  Art. 52b BBV

Onder de Financiële vaste activa is t/m 2019 een waardevermindering toegepast bij de overige uitzettingen.
Dit betrof escrowgelden van de verkochte aandelen Attero. Deze escrowgelden waren ingehouden bij de uitbetaling van de verkoopopbrengst om te kunnen voldoen aan eventuele nagekomen (fiscale) claims. De escrowrekening werd aangehouden bij de notaris. Tegenover deze financiële vaste activa is voor hetzelfde bedrag een voorziening gevormd. In 2020 is de escrow afgewikkeld (uitbetaald) en is de voorziening vrijgevallen.

Bedragen x € 1.000

	31-12-2020	31-12-2019
Overige uitzettingen Attero	0	12
Voorzieningen uitzettingen Attero	-/- 0	-/- 12
Totaal overige uitzettingen op de balans	**0**	**0**

Bij de debiteuren wordt ook een beperkte waardevermindering toegepast voor dubieuze debiteuren. Dit betreft twee posten waarop naar alle waarschijnlijkheid nog een claim rust. Het saldo van deze voorziening is gedaald van € 10k naar € 8k. Dit saldo wordt in 2021 afgewikkeld.

- **'s Rijks Schatkist**
  Art 52c BBV

Sinds de invoering van het schatkistbankieren zijn gemeenten verplicht om overtollige liquide middelen onder te brengen in 's Rijks schatkist. Het woord "overtollig" verwijst naar alle middelen die de decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak. De mogelijkheid om leningen te verstrekken en uitzettingen te verrichten uit hoofde van de publieke taak blijft dus mogelijk. Schatkistbankieren draagt bij aan een lager EMU-saldo van de collectieve sector (Rijk en decentrale overheden) en een vermindering van de beleggingsrisico's bij decentrale overheden. Het betalings-verkeer blijft wel via de reguliere huisbank (BNG) lopen. Er is een drempel vastgesteld van 0,75% van het begrotingstotaal, echter met een minimum van € 250.000 en een maximum van € 2,5 miljoen. De drempel van de gemeente Mook en Middelaar is vastgesteld op € 250.000. Dit houdt in dat overtollige liquide middelen tot € 250.000 niet hoeven te worden ondergebracht bij de Schatkist. Dit bedrag wordt

gebruikt voor de dagelijkse ontvangsten en betalingen. Zodra het banksaldo boven het drempelbedrag komt, wordt dit automatisch afgeroomd naar ’s Rijks Schatkist. In 2020 zijn er geen overschrijdingen geweest van dit drempelbedrag.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	**Drempelbedrag**	**250**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**201**	**218**	**204**	**208**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	49	32	46	42
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	17.179			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	17.179			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	250			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	18.321	19.880	18.774	19.139
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	201	218	204	208

- **Bouwgronden in exploitatie**
  Art. 52d BBV

Op de balans staan geen voorraden ‘Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie’. Er is ook geen sprake van een proces van gronden aankopen, bouw- en woonrijp maken en weer verkopen. Dit onderdeel is dan ook niet van toepassing voor Mook en Middelaar.

- **Financiële verplichtingen**
  Art. 53 BBV

De gemeente Mook en Middelaar heeft een leasecontract voor ICT investeringen. De huurperiode heeft een duur van 48 maanden, met ingangsdatum 1 november 2020 voor een bedrag van € 3k per maand. De leaseverplichting per 31-12-2020 bedraagt 46 maanden.

- **Reserves**
  Art. 54 BBV

De uitgangspunten voor het te voeren financiële beleid op het gebied van reserves is vastgelegd in de nota reserves en voorzieningen 2015 die door de raad is vastgesteld op 21 mei 2015. Deze nota is in 2020 herzien. De nieuwe nota reserves en voorzieningen geldt vanaf 2021.

Naar aard kunnen reserves onderscheiden worden in algemene reserves en in bestemmingsreserves.

Algemene reserves

Omschrijving	Doel	Mutaties 2020
Algemene reserve	Financiële buffer voor het opvangen van tegenvallers (dekking risico's)	Geen, alleen mutatie wanneer risico's zich voordoen, waarbij de reserve binnen vier jaar weer aangevuld moeten worden. Verder kan hoogte reserves worden bijgesteld afhankelijk van (structurele) omvang risico's
Vrij Besteedbare Reserve (VBR)	Financiering voor nader te benoemen investeringen en lasten	Met name dekking budgetten vanuit collegeprogramma. Daarnaast wordt meestal het rekeningresultaat toegevoegd of onttrokken aan de VBR. In 2020 betrof dit € 972k (m.b.t. resultaat 2019, na budgetoverheveling).

Bestemmingsreserves

Omschrijving	Doel	Mutaties 2020
Kapitaallasten nieuwbouw brandweer/werkplaats	Gedeeltelijke dekking van de kapitaallasten als gevolg van de nieuwbouw van de brandweerkazerne / gemeentewerf aan de Veldweg.	Dekking (deel) kapitaallasten werf (€ 35k)
Onderhoud gemeentehuis	Middels besluitvorming Begroting 2021 is de bestemmingsreserve omgezet in een onderhoudsvoorziening ten behoeve van groot onderhoud gemeentehuis	Onttrekking t.b.v. omzetting in voorziening (€ 394k).
Verkoop aandelen Attero	Algemene dekking ter compensatie van vervallen dividend na verkoop aandelen Attero	Onttrekking ter dekking van compensatie vervallen dividend (€ 5k)
Centrumplan Mook aankoop panden	Dekking van kapitaallasten van aangekochte gronden/panden in kader van centrumplan Mook	Dekking (deel) kapitaallasten pand Groesbeekseweg (€ 6k)
Creatieve en culturele doeleinden	Bij de liquidatie van de 'Stichting Expositie Plasmolen' is bepaald dat het positief saldo, oorspronkelijk groot circa € 60k, zoveel mogelijk in	Geen

Omschrijving	Doel	Mutaties 2020
	overeenstemming met het doel van de stichting zal worden aangewend.	
Recreatie en toerisme	Uitvoering projecten recreatie en toerisme. Reserve opgeheven bij Morap-2 2020	Onttrekking saldo (€ 2k t.g.v. VBR).
Vluchtelingen en statushouders	Middels een integratie-uitkering ontvangen bedrag bestemmen voor de jaren 2018 t/m 2020 t.b.v. vluchtelingen en statushouders.	Geen
Wijkontwikkeling	Financiering van voorzieningen waarvan het belang boven de belangen van een wijk uitstijgen.	Geen
Stimulering woningbouw	Projecten en activiteiten ter bevordering van de ver- en nieuwbouw in het algemeen en het realiseren van betaalbare woningen in het bijzonder	Geen
Budgetoverheveling	Het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) schrijft voor dat noodzakelijke budgetten die niet in het jaar besteed worden, middels resultaatbestemming in een bestemmingsreserve worden opgenomen. Deze post dient enkel en alleen voor het overhevelen van budgetten tussen twee boekjaren.	Toevoeging n.a.v. resultaatbestemming 2019 (€ 420k) en onttrekking ter dekking van diverse budgetten (overheveling vanuit 2019) (€ 420k)
Afschrijvingen investeringsplan 2013-2016	Bij raadsbesluit van 7 november 2013 is opgenomen dat een aantal investeringen in de jaren 2013-2016 via uitname uit de VBR in deze bestemmingsreserve zijn ondergebracht (ter dekking van kapitaallasten)	Dekking (deel) kapitaallasten investeringen 2013-2016 (met name Hart van Mook) (€ 61k)
Kapitaallasten (investeringen uit reserves)	Reserve ter dekking van diverse investeringen (compensatie kapitaallasten). Deze reserve geldt voor 'oude' investeringen. Kapitaallasten van nieuwe investeringen worden niet meer gecompenseerd door een reserve.	Geen

Hieronder (op de volgende pagina) is het verloopoverzicht per reserve vermeld.

Bedragen x € 1.000

Reserves	Boek-waarde 1-1-2020	Toevoe-ging	Onttrek-king	Resultaat vorig boekjaar	Dekking afschrij-vingen	Boek-waarde 31-12-2020
Algemene reserves						
- Algemene reserve	2.000	0	0	0	0	2.000
- Vrij Besteedbare Reserve	1.817	2	360	-972	0	487
Subtotaal algemene reserves	3.817	2	360	-972	0	2.487

Reserves	Boek-waarde 1-1-2020	Toevoe-ging	Onttrek-king	Resultaat vorig boekjaar	Dekking afschrij-vingen	Boek-waarde 31-12-2020
Bestemmingsreserves						
- Kapitaallasten nieuwbouw brandweer/werkplaats *)	583	0	0	0	35	548
- Onderhoud gemeentehuis **)	394	0	394	0	0	0
- Verkoop aandelen Attero	110	0	5	0	0	105
- Centrumplan Mook aankoop panden *)	30	0	0	0	6	24
- Creatieve en culturele doeleinden	1	0	0	0	0	1
- Recreatie en toerisme	2	0	2	0	0	0
- Vluchtelingen en statushouders	57	0	0	0	0	57
- Wijkontwikkeling	46	0	0	0	0	46
- Stimulering woningbouw	68	0	0	0	0	68
- Budgetoverheveling	0	0	420	420	0	0
- Afschrijvingen investeringsplan 2013-2016 *)	1.556	0	0	0	61	1.494
- Kapitaallasten (investeringen uit reserves) *)	1.423	0	0	0	0	1.423
Subtotaal bestemmingsreserves	4.268	0	821	420	102	3.766
Totaal reserves	**8.085**	**2**	**1.180**	**-552**	**102**	**6.253**

**) Deze bestemmingsreserves worden gebruikt voor dekking van kapitaallasten.*
***) Deze bestemmingsreserve is overgeheveld naar voorziening groot onderhoud gebouwenbeheer.*

Gerealiseerde resultaat
Het voordelig resultaat over 2020 bedraagt € 52k. Geraamd was een tekort van € 1.006k. Voor het verschil van (afgerond) € 1.058k verwijzen wij u naar de verschillenanalyse in onderdeel 2.2.5.

- **Voorzieningen**
  Art. 55 BBV

De uitgangspunten voor het te voeren financiële beleid op het gebied van de voorzieningen is vastgelegd in de nota reserves en voorzieningen 2015 die door de raad is vastgesteld op 21 mei 2015.

Naar aard kunnen voorzieningen onderscheiden worden in voorzieningen voor:
- verplichtingen en verliezen (waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten);
- op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt (mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren);
- bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven (als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b BBV);

- van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden (met uitzondering van de voorschotbedragen, bedoeld in artikel 49, onderdeel b BBV).

Voorzieningen voor verplichtingen en verliezen

Omschrijving	Doel	Mutaties 2020
Pensioenvoorziening (gewezen) wethouders	Fondsvorming ten behoeve van lopende en toekomstige pensioenverplichtingen naar (ex-) wethouders	Op basis van actuariële berekeningen dotatie (€ 108k) en vrijval (€ 87k). Daarnaast uitbetaling lopende pensioenen (€ 22k)

Voorzieningen voor risico's

Omschrijving	Doel	Mutaties 2020
-		

Voorzieningen voor kostenegalisatie

Omschrijving	Doel	Mutaties 2020
Groot onderhoud gebouwenbeheer	Egalisatie van kosten m.b.t. groot onderhoud gemeentelijke accommodaties	Dotatie conform begroting vanuit de afzonderlijke onderhoudsvoorzieningen en de overheveling van de reserve onderhoud gemeentehuis (€ 1.208k) en aanwending voor onderhoud (€ 125k)
Onderhoud abri's	Egalisatie van kosten m.b.t. groot onderhoud abri's	Geen
Rationeel wegbeheer	Egalisatie van kosten m.b.t. groot onderhoud wegen	Dotatie conform begroting (€ 180) en aanwending voor onderhoud (€ 128k)
Groot onderhoud bruggen	Egalisatie van kosten m.b.t. groot onderhoud kunstwerken (bruggen)	Dotatie conform begroting (€ 23k) en aanwending voor onderhoud (€ 36k)
Onderhoud gebouwen gemeentewerken	Egalisatie van kosten m.b.t. groot onderhoud gebouwen gemeentewerken	Overgeheveld naar voorziening groot onderhoud gebouwenbeheer
Onderhoud sportaccommodaties	Egalisatie van kosten m.b.t. groot onderhoud (gebouwen) sportaccommodaties	Overgeheveld naar voorziening groot onderhoud gebouwenbeheer
KCA-depot	Egalisatie van kosten m.b.t. groot onderhoud KCA-depot	Overgeheveld naar voorziening groot onderhoud gebouwenbeheer

Voorzieningen voor bijdragen aan vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven

Omschrijving	Doel	Mutaties 2020
Egalisatie afvalstoffen	Kosten-/tariefegalisatie m.b.t. taakveld Afval (inzameling en verwerking van afval i.c.m. opbrengst afvalstoffenheffing	Geen
Rioolbeheer	Kosten-/tariefegalisatie m.b.t. taakveld Riool (kosten onderhoud riool o.b.v. GRP i.c.m. opbrengst rioolheffing	Geen

Voorzieningen voor van derden verkregen middelen met specifiek bestedingsdoel

Omschrijving	Doel	Mutaties 2019
Fonds Lierdal	Inrichting gebied Lierdal (bij wijze van voorfinanciering initieel € 25k gestort)	Geen
Herontwikkeling De Bisselt	Ter versterking bestaande groenstructuur (n.a.v. raadsbesluit febr. 2010, Structuurvisie De Bisselt)	Aanwending voor ontwerp buitenruimte (€ 6k)

Financiële compensatie bomenplan	Herplanten bomen (n.a.v. bomenkap m.b.t. dijkverzwaring Maaskade)	Aanwending voor inrichting groenstrook en vergoeding aanplant bomen (€ 10k)

Hieronder (op de volgende pagina) is het verloopoverzicht per voorziening vermeld.

Bedragen x € 1.000

Voorzieningen	Boek-waarde 1-1-2020	Toevoeging	Vrijval	Aan-wending	Boek-waarde 31-12-2020
Voor verplichtingen, verliezen en risico's					
- Pensioenen (gewezen) wethouders	1.153	108	87	22	1.152
Subtotaal	1.153	108	87	22	1.152
Ter egalisering van kosten					
- Groot onderhoud gebouwenbeheer	0	1.208	0	125	1.083
- Onderhoud abri's	2	0	2	0	0
- Rationeel wegbeheer	281	180	0	128	333
- Groot onderhoud bruggen	28	23	0	36	16
- Onderhoud gebouw gemeentewerken	169	0	169	0	0
- Onderhoud sportaccommodaties	454	0	454	0	0
- KCA-depot	28	0	28	0	0
Subtotaal	963	1.411	653	289	1.432
Voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven					
- Egalisatie afvalstoffen	0	0	0	0	0
- Rioolbeheer	4.305	0	0	0	4.305
Subtotaal	4.305	0	0	0	4.305
Voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is					
- Fonds Lierdal	14	0	0	0	14
- Herontwikkeling De Bisselt	64	0	0	6	58
- Financiële compensatie bomenplan	11	0	0	10	1
Subtotaal	88	0	0	16	72
Totaal voorzieningen	**6.510**	**1.520**	**740**	**327**	**6.962**

In 2020 is de rekenrente voor de actuariële berekening van de pensioenvoorziening sterk gedaald naar 0,082% op peildatum 31-12-2020 (31-12-2019: 0,290%). Als gevolg hiervan is een (forse) extra dotatie aan de pensioenvoorziening noodzakelijk gebleken ter grootte van € 74k.

- **Rentelast vaste schulden**
  Art. 56 BBV

Mook en Middelaar heeft één lening o/g (schuld) bij de BNG met een doorlooptijd tot en met 2025. De lening is vastrentend tegen 5,58% en kan niet vervroegd worden afgelost. De rentelast met betrekking tot deze langlopende geldlening bedraagt over 2020 € 52k. Door het jaarlijks aflossen van de lening, neemt ook de rentelast af. Het verloop van de lening is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2019
Stand per 1 januari (langlopend)	908	1.089
Bij: Kortlopende aflossingsverplichting (vlottende passiva)	182	182
Subtotaal lening (totaal)	*1.089*	*1.271*
Bij: Aangetrokken geldleningen	0	0
Af: Aflossingen boekjaar	-/- 182	-/- 182
Subtotaal	908	1.089
Af: Kortlopende aflossingsverplichting (vlottende passiva)	-/- 182	-/- 182
Stand per 31 december (langlopend deel)	**726**	**908**

De aflossingsverplichting van het huidige boekjaar is opgenomen onder de vlottende passiva.

- **Borg- en garantstellingen**
  Art. 57 BBV

Aard borgstelling	Oorspronkelijk bedrag lening	% borgstelling	Garantstelling per 31-12-2020	Garantstelling per 31-12-2019
Lening (relatie met programma Samenleven en zorgen)	3.267	50%	1.123	1.225
Lening (relatie met programma Wonen)	11.088	50%	9.016	9.646
Subtotaal leningen [1)]	14.355		10.139	10.871
Hypotheekgaranties	746	100%	69	256
Borgstelling sport	200	50%	0	10
Totaal	**15.301**		**10.208**	**11.137**

1) Betreft bij de WSW (Waarborgfonds Sociale Woningbouw) gewaarborgde geldleningen. Wij fungeren hierbij als achtervang (3e buffer). Mook en Middelaar heeft een generieke achtervangovereenkomst voor alle leningen van Destion met betrekking tot sociale woningbouw.

- **Gebeurtenissen na balansdatum**
  Art. 58 BBV

  Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum opgetreden met een financieel effect van materieel belang voor de waardering van de balansposten.

2.2.5. Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Portefeuillehouder
Wethouder Wienhoven

Toelichting

De toelichting op het overzicht van baten en lasten bevat op grond van art. 28 BBV ten minste:

- per programma, een analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie;
- een overzicht van de aanwending voor het bedrag voor onvoorzien;
- een overzicht van de incidentele baten en lasten per programma (waarbij de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd en de overige posten middels een totaalbedrag worden opgenomen);
- een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves;
- informatie met betrekking tot Wet Normering Topinkomens.

Analyse op programmaniveau

Wettelijk kader
art. 28, letter a BBV.

Analyse
Hieronder vindt u de analyse op programmaniveau van de belangrijkste verschillen tussen raming en realisatie over 2020 (voor zover groter dan € 10k).
In voorkomende gevallen kunnen budgetten overgeheveld worden naar 2021. Dat maakt echter geen onderdeel uit van het jaarrekeningsaldo. Budgetoverhevelingen zijn een vorm van resultaatbestemming en worden ter besluitvorming voorgelegd aan de raad middels een raadsvoorstel en een concept raadsbesluit met betrekking tot het vaststellen van deze Jaarstukken 2020.

Programma Besturen

Omschrijving	**Begroot**	**Realisatie**	**Verschil**
Lasten	2.096	2.109	-13
Baten	-94	-169	76
Subtotaal	*2.002*	*1.940*	*62*
Toevoeging reserves	2	2	0
Onttrekking reserves	-485	-460	-25
Totaal	**1.519**	**1.481**	**38**

Verschil lasten

• Extra dotatie aan pensioenvoorziening wethouders als gevolg van wettelijke lage rekenrente:	N	74
• Diverse afwikkelingsverschillen voorgaande jaren	N	73
• Uitkering niet geraamd wachtgeld voormalig wethouder:	N	21
• Onderuitputting budget Coronavirus (kosten verspreid over div. programma's voor kleinere bedragen):	V	51
• Onderuitputting budget dubbele oriëntatie (naar BGO):	V	25
• Onderuitputting algemene buffer voor kapitaallasten:	V	37
• Onderuitputting kosten Regiodeal (naar BGO):	V	25
• Overige voor- en nadelen < € 10k, per saldo:	V	15
Totaal	**N**	**13**

Verschil baten

• Vrijval pensioenvoorziening gewezen wethouders (in verband met overlijden gepensioneerd voormalig wethouder)	V	87
• Hogere opbrengst secretarieleges rijbewijzen:	V	11
• Niet geraamde opbrengsten van aanmaningen en dwangbevelen:	V	15
• Correctie SiSa-uitkering voorgaande jaren:	N	45
• Overige voor- en nadelen < € 10k, per saldo:	V	8
Totaal	**V**	**76**

Verschil onttrekking reserves

• Lagere onttrekking budget dubbele oriëntatie (zijn ook geen kosten geweest, zie bij lasten) (naar BGO):	N	25
Totaal	**N**	**25**

Programma Beschermen

Omschrijving	Begroot	Realisatie	Verschil
Lasten	762	761	1
Baten	-171	-218	47
Subtotaal	*591*	*543*	*48*
Toevoeging reserves	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0
Totaal	**591**	**543**	**48**

Verschil baten

• Meer doorberekende kosten dan geraamd inzake VTH:	V	37
• Overige voor- en nadelen < € 10k, per saldo:	V	10
Totaal	**V**	**47**

Programma Verplaatsen

Omschrijving	Begroot	Realisatie	Verschil
Lasten	661	650	11
Baten	-129	-134	5
Subtotaal	*532*	*516*	*16*
Toevoeging reserves	0	0	0
Onttrekking reserves	-46	-25	-21
Totaal	**487**	**492**	**-5**

Verschil lasten

• Lagere bijdrage BrengFlex (naar BGO):	V	13
• Overige voor- en nadelen < € 10k, per saldo:	N	2
Totaal	**V**	**11**

Verschil onttrekking reserve

• Lagere onttrekking uit VBR voor BrengFlex (zijn ook minder kosten geweest, zie bijl lasten) (naar BGO):	N	13
• Overige voor- en nadelen < € 10k (lagere onttrekkingen uit reserve wegens lagere kosten), per saldo:	N	8
Totaal	**N**	**21**

Programma Werken

Omschrijving	Begroot	Realisatie	Verschil
Lasten	229	214	15
Baten	-70	-66	-4
Subtotaal	*159*	*149*	*10*
Toevoeging reserves	0	0	0
Onttrekking reserves	-16	-16	0

Totaal	**143**	**133**	**10**

Verschil lasten

• Overige voor- en nadelen < € 10k, per saldo:	V	15
Totaal	**V**	**15**

Programma Leren

Omschrijving	**Begroot**	**Realisatie**	**Verschil**
Lasten	401	382	19
Baten	-61	-64	3
Subtotaal	*340*	*318*	*22*
Toevoeging reserves	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0
Totaal	**340**	**318**	**22**

Verschil lasten

• Lagere vervoerskosten leerlingenvervoer, met name als gevolg van Coronacrisis en online onderwijs:	V	17
• Overige voor- en nadelen < € 10k, per saldo:	V	2
Totaal	**V**	**19**

Programma Recreëren

Omschrijving	**Begroot**	**Realisatie**	**Verschil**
Lasten	769	695	73
Baten	-44	-41	-2
Subtotaal	*725*	*654*	*71*
Toevoeging reserves	0	0	0
Onttrekking reserves	-15	-11	-4
Totaal	**710**	**643**	**67**

Verschil lasten

• Overige voor- en nadelen < € 10k, voornamelijk het gevolg van onderuitputting budgetten op het gebied van sport en cultuur (door Coronacrisis) en lagere onderhoudskosten, per saldo:	V	73
Totaal	**V**	**73**

Programma Samenleven en zorgen

Omschrijving	**Begroot**	**Realisatie**	**Verschil**
Lasten	7.603	7.225	378
Baten	-2.613	-2.361	-251
Subtotaal	*4.990*	*4.864*	*126*
Toevoeging reserves	0	0	0

Onttrekking reserves	-15	-15	0
Totaal	**4.975**	**4.849**	**126**

Verschil lasten

• Nog niet benut deel Tozo-budget (voorstel budgetoverheveling naar 2021):	V	245
• Afname uitkeringsbestand Participatiewet gedurende het jaar:	V	97
• Minder casussen jeugdbescherming en reclassering dan begroot	V	59
• Beperkt gebruik gemaakt van bedrijfskrediet BBZ (zie ook bij baten):	V	48
• Minder plaatsingen arbeidsparticipatie MGR:	V	20
• Onderuitputting budget decentralisatie-uitkering voor dak- en thuisloosheid (voorstel budgetoverheveling naar 2021):	V	18
• Toename gebruik maatwerkdienstverlening Jeugd	N	120
• Toename gebruik begeleiding en huishoudelijke hulp (Wmo)	N	25
• Toename gebruik individuele inkomenstoeslag en bewindvoering:	N	17
• Overige voor- en nadelen < € 10k, per saldo:	V	53
Totaal	**V**	**378**

Verschil baten

• Nog niet benut deel bijdrage van Rijk voor Tozo (inclusief terugvorderingen) (naar BGO):	N	245
• Door lagere lasten, lagere bijdrage dan geraamd van Rijk voor BBZ (zie ook bij lasten)	N	50
• Als gevolg van corona lagere eigen bijdrage Wmo:	N	34
•		
• Hogere ontvangsten Participatiewet door aflossing krediethypotheek:	V	69
• Overige voor- en nadelen < € 10k, per saldo:	V	9
Totaal	**N**	**251**

Programma Gezond leven

Omschrijving	**Begroot**	**Realisatie**	**Verschil**
Lasten	1.811	1.363	448
Baten	-1.771	-1.547	-223
Subtotaal	*40*	*-184*	*224*
Toevoeging reserves	0	0	0
Onttrekking reserves	-237	-237	0
Totaal	**-197**	**-421**	**224**

Verschil lasten

• Niet besteed budget warmte transitievisie en regionale energieloketten (voorstel budgetoverheveling naar 2021):	V	230
• Niet besteed budget Regeling reductie energiegebruik (RRE) (voorstel budgetoverheveling naar 2021) (zie ook bij baten):	V	189
• Onderuitputting budget pilot en laadpalen Mobie (voorstel budgetoverheveling naar 2021)	V	15
• Onderuitputting budget jeugdgezondheidszorg	V	13
• Onderuitputting budget onderzoekskosten riolering	V	12

• Hogere verwerkingskosten GFT en restafval	N	33
• Overige voor- en nadelen < € 10k, per saldo:	V	22
Totaal	**V**	**448**

Verschil baten

• Betreft bijdrage RRE van Rijk. Voor zover niet benut verantwoord als vooruitontvangen omdat dit een SiSa-regeling betreft (voorstel budgetoverheveling naar 2021) (zie ook bij lasten):	N	189
• Lager opbrengst afvalstromen en bijdragen	N	38
• Lagere opbrengst afvalstoffenheffing	N	25
• Hogere opbrengst rioolheffing	V	20
• Overige voor- en nadelen < € 10k, per saldo:	V	9
Totaal	**N**	**223**

Programma Wonen

Omschrijving	**Begroot**	**Realisatie**	**Verschil**
Lasten	530	493	37
Baten	-164	-166	2
Subtotaal	*366*	*327*	*39*
Toevoeging reserves	0	0	0
Onttrekking reserves	-138	-73	-65
Totaal	**228**	**254**	**-26**

Verschil lasten

• Onderuitputting kapitaallasten investeringen stads- en dorpsvernieuwing (met name Hart van Mook):	V	40
• Overige voor- en nadelen < € 10k, per saldo:	N	3
Totaal	**V**	**37**

Verschil onttrekking reserves

• Lagere onttrekking uit VBR als gevolg van lagere kosten kapitaallasten (en iets te hoog geraamd). Een lagere onttrekking leidt tot een nadeel:	N	65
Totaal	**N**	**65**

Algemene dekkingsmiddelen

Omschrijving	**Begroot**	**Realisatie**	**Verschil**
Lasten	52	57	-5
Baten	-12.513	-12.499	-14
Subtotaal	*-12.461*	*-12.442*	*-19*
Toevoeging reserves	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0
Totaal	**-12.461**	**-12.442**	**-19**

Verschil baten

• Belastingverminderingen naar aanleiding van bezwaar en beroep vorig jaar:	N	73
• Lagere rentebaten dan geraamd. Ondanks een bedrag van € 5 miljoen in 's Rijks schatkist, ontvangen we € 0 aan rente. Het rentepercentage bedraagt 0%:	N	45
• Hogere baten ozb:	V	41
• Hogere uitkeringen uit het gemeentefonds (met name naar aanleiding van de decembercirculaire):	V	38
• Hogere baten toeristenbelasting vorig jaar (afwikkeling transitoria):	V	11
• Vrijval voorziening Escrow Attero (Escrow afgewikkeld):	V	11
Overige voor- en nadelen < € 10k, per saldo:	V	3
Totaal	**N**	**14**

Overhead

Omschrijving	**Begroot**	**Realisatie**	**Verschil**
Lasten	5.296	4.671	625
Baten	-121	-127	6
Subtotaal	*5.175*	*4.544*	631
Toevoeging reserves	0	0	0
Onttrekking reserves	-509	-445	-64
Totaal	**4.665**	**4.098**	**567**

Verschil lasten

• Restant budget Flexibele Schil (via voorstel budgetoverheveling naar 2020):	V	206
• Onderuitputting budget voor studiekosten (via voorstel budgetoverheveling naar 2020):	V	90
• Onderuitputting budget Collegeprogramma	V	87
• Onderuitputting budget voor kwaliteit (via voorstel BGO naar 2021):	V	30
• Hogere opbrengst detachering (in mindering op salariskosten)	V	29
• Onderuitputting budget visie buitendienst (via voorstel BGO naar 2021):	V	19
• Onderuitputting kapitaallasten buitendienst	V	20
• Onderuitputting budget advieskosten ZBB (via voorstel BGO naar 2021):	V	18
• Lagere afrekening Werkkostenregeling:	V	16
• Overige voor- en nadelen < € 10k, per saldo:	V	110
Totaal	**V**	**625**

Verschil onttrekking reserves

• Betreft lagere onttrekking VBR voor deel niet bestede budgetten Collegeprogramma:	N	64
Totaal	**N**	**64**

Vennootschapsbelasting

Omschrijving	Begroot	Realisatie	Verschil
Lasten	0	0	0
Baten	0	0	0
Subtotaal	*0*	*0*	*0*
Toevoeging reserves	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0
Totaal	**0**	**0**	**0**

Verschil

• Bij de Vennootschapsbelasting zijn geen verschillen, alle bedragen zijn € 0k:	V	0
Totaal	**V**	**0**

Onvoorzien

Omschrijving	Begroot	Realisatie	Verschil
Lasten	5	0	5
Baten	0	0	0
Subtotaal	*5*	*0*	*5*
Toevoeging reserves	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0
Totaal	**5**	**0**	**5**

Verschil lasten

• Overige voor- en nadelen < € 10k (onderuitputting budget voor onvoorzien):	V	5
Totaal	**V**	**5**

Totaal-generaal

Omschrijving	Begroot	Realisatie	Verschil
Lasten	20.214	18.620	1.595
Baten	-17.749	-17.392	-357
Subtotaal	*2.465*	*1.228*	*1.237*
Toevoeging reserves	2	2	0
Onttrekking reserves	-1.461	-1.282	-179
Totaal	**1.006**	**-52**	**1.058**

Onvoorziene uitgaven

Wettelijk kader
art. 28, letter b BBV.

De post voor onvoorziene uitgaven is in de begroting 2020 structureel geraamd op € 5k. Deze post is in 2020 niet benut.

Incidentele baten en lasten

Wettelijk kader
art. 28, letter c BBV.

In onderstaande tabel worden incidentele baten en lasten vermeld conform artikel 28.c BBV. Hierbij is aansluiting gezocht bij de 'Notitie incidentele en structurele baten en lasten' van de commissie BBV. Toevoegingen en onttrekkingen uit de reserves worden als incidenteel beschouwd, tenzij gedurende minimaal 3 jaar (structureel) lasten worden gedekt.

In onderstaand overzicht zijn de incidentele baten en lasten weergegeven (> € 10.000).

Bedragen x € 1.000

	B2020	W2020
Incidentele lasten		
Programma Besturen:		
Extra salariskosten door dubbele bezetting griffie	20	20
Extra kosten door dubbele bezetting wethouder en begeleiding	49	43
Wachtgeld	0	21
Bijdrage kosten Regiodeal (overheveling naar 2021)	25	0
Kosten dubbele oriëntatie (dekking VBR)	25	0
Kosten coronavirus	127	77
Correctie subsidie naar vooruitontvangen (dekking via VBR)	60	60
Saldo opgeheven bestemmingsreserve recreatie en toerisme naar VBR	2	2
Saldo opgeheven bestemmingsreserve onderhoud gemeentehuis naar voorziening onderhoud gebouwenbeheer	394	394
Programma Beschermen:		
Subsidie bommenregeling (opruiming explosieven) (dekking via UG)	38	38
Kosten project handhaving groenstroken	40	47
Programma Verplaatsen:		
Kosten Mobiliteitsplan 2020	28	20
Werkbudget MaasWaalpad	17	18
Project BrengFlex (overheveling naar 2021)	18	4
Toeristische bewegwijzering	20	20
Actieprogramma vrijetijdseconomie	10	10

	B2020	W2020
Programma Werken:		
Uitvoeringsbudgetten n.a.v. Collegeprogramma (dekking via VBR)	10	10
Programma Leren:		
Realisatie kindplaatsen (dekking via specifieke uitkering)	60	59
Programma Recreëren:		
Uitvoeringsbudget sportakkoorden (dekking via specifieke uitkering)	10	5
Dotatie onderhoudsvoorziening n.a.v. btw-compensatie (SPUK)	13	13
Uitvoeringsprogramma Maasheggen 2019-2020 (dekking via VBR)	15	11
Programma Samenleven en zorgen:		
Budget bestrijden dak- en thuisloosheid (dekking via UG) (overheveling naar 2021)	18	0
Verhoging taalniveau statushouders	9	12
Landelijk transformatiefonds Jeugd	13	13
Tozo-regeling (dekking via uitkering) (overheveling naar 2021)	1.001	756
Programma Gezond leven:		
Voortzetten pilotfase Mobie (overheveling naar 2021)	15	0
Regeling Reductie Energieverbruik (overheveling naar 2021)	240	50
Transitievisie warmte en energieloketten (overheveling naar 2021)	237	7
Overhead:		
Kosten kwaliteitsbudget (overheveling naar 2021)	30	0
Kosten projecten Duurzaamheid (dekking via VBR)	100	81
Uitvoeringsbudgetten n.a.v. Collegeprogramma (dekking via VBR)	167	162
Kosten ZBB-traject (overheveling naar 2021)	40	22
Subtotaal incidentele lasten	***2.849***	***1.975***
Incidentele baten		
Programma Besturen:		
Onttrekking VBR kosten dubbele oriëntatie	25	0
Onttrekking VBR correctie subsidie naar vooruitontvangen	60	60
Opheffen bestemmingsreserve recreatie en toerisme	2	2
Opheffen bestemmingsreserve onderhoud gemeentehuis	394	394
Programma Beschermen:		
Opbrengsten verkoop groenstroken	27	34
Programma Verplaatsen:		
Hogere opbrengst overeenkomst glasvezel	58	59
Onttrekking VBR kosten Mobiliteitsplan	28	20
Onttrekking VBR kosten BrengFlex	18	4
Programma Werken:		
Onttrekking VBR kosten uitvoering Collegeprogramma	10	10
Programma Leren:		
Uitkering SiSa onderwijsachterstandenbeleid	60	61

	B2020	W2020
Programma Recreëren:		
Uitkering SiSa sportakkoorden	10	7
Opbrengsten door btw-compensatie (SPUK)	13	13
Onttrekking VBR kosten uitvoeringsprogramma Maasheggen	15	11
Programma Samenleven en zorgen:		
Uitkering Tozo (en € 1k verhaal)	1.001	756
Programma Gezond leven:		
Uitkering Regeling Reductie Energieverbruik	240	50
Onttrekking reserve budgetoverheveling i.v.m. transitievisie warmte	237	237
Algemene dekkingsmiddelen:		
Uitkering verhoging taalniveau statushouders	9	9
Uitkering t.b.v. landelijk transformatiefonds Jeugd	13	13
Uitkering voor bommenregeling	38	38
Uitkering voor dak- en thuisloosheid	18	18
Overhead:		
Onttrekking VBR kosten projecten Duurzaamheid	100	81
Onttrekking VBR kosten uitvoering Collegeprogramma	207	162
Subtotaal incidentele baten	**2.581**	**2.039**
Saldo incidentele baten en lasten	**268**	**-64**

Toelichting
De meeste incidentele lasten worden gedekt door baten zoals een onttrekking uit een reserve of een subsidie van het rijk. De geraamde bedragen betreffen incidentele baten en lasten na begrotingswijzigingen. Sommige posten zijn nog niet helemaal benut conform de raming. In voorkomende gevallen wordt zowel het restant budget als de eventueel bijbehorende dekking (zoals onttrekking uit een reserve) overgeheveld naar 2020. Hiervoor verwijzen wij u naar het raadsvoorstel met betrekking tot deze Jaarstukken 2020.

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Wettelijk kader
art. 28, letter d BBV.

Overzicht structurele toevoegingen aan de reserves

Bedragen x € 1.000

Programma	Reserve	Begroting	Realisatie
Overhead	Onderhoud gemeentehuis	0	0
Totaal		**0**	**0**

Conform wet- en regelgeving (BBV) is eind 2017 de voorziening groot onderhoud gemeentehuis omgezet in een bestemmingsreserve groot onderhoud gemeentehuis. De structurele dotatie aan de voorziening van € 62k werd hiermee omgezet in een structurele toevoeging aan de bestemmingsreserve. Bij de vaststelling van de Programmabegroting 2021 is in november 2020 het MJOP vastgesteld. Hiermee wordt de bestemmingsreserve voor groot onderhoud gemeentehuis weer omgezet naar een voorziening. Samen met de overige gemeentelijke accommodaties zijn deze samengevoegd in de voorziening groot onderhoud gebouwenbeheer. De structurele toevoeging in de reserve komt hiermee te vervallen, zowel op begrotings- als op realisatiebasis.

Overzicht structurele onttrekkingen aan de reserves

Bedragen x € 1.000

Programma	Reserve	Begroting	Realisatie
1	Dekking kapitaallasten nieuwbouw brandweerkazerne / gemeentewerf	35	35
4	Verkoop aandelen Attero	5	5
8	Dekking afschrijvingskosten investeringsplan 2013-2016 (Hart van Mook)	127	61
Totaal		**167**	**101**

Wet Normering Topinkomens

Wettelijk kader
art. 28, letter e BBV.

Op grond van de Wet Normering Topinkomens worden enkele inkomensgegevens van bepaalde functionarissen openbaar gemaakt. Voor de gemeente Mook en Middelaar betreffen dit de functies van de raadsgriffier en de secretaris.

WNT-verantwoording 2020 Gemeente Mook en Middelaar

De WNT is van toepassing op Gemeente Mook en Middelaar. Het voor Gemeente Mook en Middelaar toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2020 € 201.000 (vallend onder het Algemeen Bezoldigingsmaximum).

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt[3]

Gegevens 2020 **bedragen x € 1**	**A.W. Peters-Sengers**	**M.A.M. van Arensbergen**	**J.M.G. Smits-de Kinkelder**
Functiegegevens	Griffier	Griffier	Gemeentesecretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01-01 – 27-03	01-02 – 31-12	01-01 – 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,889	0,889	1,000
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	15.117	61.147	99.260
Beloningen betaalbaar op termijn	2.555	10.521	17.444
Subtotaal	*17.672*	*71.667*	*116.705*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	42.475	163.554	201.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t	N.v.t.
Bezoldiging	17.672	71.667	116.705
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t. N.v.t.	N.v.t. N.v.t.	N.v.t. N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2019 **bedragen x € 1**	**A.W. Peters-Sengers**	**J.M.G. Smits-de Kinkelder**
Functiegegevens	Griffier	Gemeentesecretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01-01 – 31-12	01-01 – 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,889	1,000
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	62.168	94.684
Beloningen betaalbaar op termijn	10.076	16.484
Subtotaal	*72.244*	*111.168*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	172.444	194.000
Bezoldiging	72.244	111.168

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2020 een bezoldiging boven het individueel toepasselijk drempelbedrag hebben ontvangen.

Tabel 1e Topfunctionaris met een totale bezoldiging van meer dan € 1.700

De totale bezoldiging van een topfunctionaris inclusief degene die op grond van zijn/haar voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris wordt aangemerkt, voor al zijn/haar functies bij één WNT-instelling en eventuele aan deze WNT-instelling gelieerde rechtspersonen (uitsluitend te verantwoorden indien en voor zover er sprake is bij een topfunctionaris van bezoldiging voor andere werkzaamheden dan die als topfunctionaris bij de WNT-instelling en/of bezoldiging uit hoofde van werkzaamheden bij gelieerde rechtspersonen).

Gegevens 2020 bedragen x € 1	**A.W. Peters-Sengers**
Bezoldiging voor de werkzaamheden als topfunctionaris bij gemeente Mook en Middelaar	17.672
Bezoldiging voor andere werkzaamheden dan die als topfunctionaris bij gemeente Mook en Middelaar	2.042
Bezoldiging voor de werkzaamheden bij gelieerde rechtspersonen van gemeente Mook en Middelaar	N.v.t.
-/- Dubbeltellingen door doorbelastingen	N.v.t.
Subtotaal	19.714
Het voor de WNT-instelling geldende bezoldigingsmaximum dan wel een voor de individuele topfunctionaris toegestane hogere bezoldiging	201.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Totale bezoldiging	19.714
Het bedrag van de overschrijding en reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t. N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.

Kasstroomoverzicht

Jaarstukken worden opgesteld volgens het baten en lastenstelsel. Met ingang van begrotingsjaar 2017 is het verplicht om ook een kasstroomoverzicht op te nemen volgens het stelsel van inkomsten en uitgaven. Dit betreft fysieke geldstromen. Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de zogenaamde indirecte methode (afgeleid van balansmutaties). Het verschil is gelijk aan de mutatie in de liquide middelen.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving		
OPERATIONELE KASSTROOM		
Bedrijfsresultaat (voor mutaties reserves en voor belastingen)	-1.228	
Af: Belasting over bedrijfsresultaat	0	
Afschrijving (kosten, geen uitgaven)	429	
Dotatie aan voorzieningen (kosten, geen uitgaven)	1.520	
Vrijval voorzieningen (baten, geen inkomsten)	-742	
Aanwending voorzieningen (uitgaven, geen kosten)	-327	
Kasstroom op winstbasis		**-349**
Mutatie werkkapitaal		
Mutaties Voorraden (grondstoffen en eindproduct)	0	
Mutaties Debiteuren / kortlopende vorderingen (excl. vz. dub. deb.)	-779	
Mutaties Crediteuren / kortlopende schulden	-39	
Mutaties Overlopende activa / overlopende passiva	2.724	
Saldo mutatie werkkapitaal		1.907
Kasstroom op operatiebasis		**1.558**
Investeringskasstroom		
Saldo investeringen / desinvesteringen	-2.480	
Bijdragen van derden	74	
Saldo mutatie investeringskasstroom		-2.406
Totaal vrije kasstroom		**-848**
FINANCIERINGSKASSTROOM		
Aflossingen activa (leningen u/g)	0	
Aflossingen passiva (leningen o/g)	-181	
Totaal financieringskasstroom		**-180**
Vrije kasstroom + Financieringskasstroom = Mutatie liquide middelen		**-1.029**

MUTATIE LIQUIDE MIDDELEN (INCL. SKB)		
Mutatie saldo Schatkistbankieren	-1.117	
Mutatie saldo kas/bank	88	
Totaal mutatie liquide middelen (toename)		**-1.029**
Verschil		**0**

Overig

2.2.6. Single information Single audit (SiSa)

Met ingang van het rekeningjaar 2006 is Single information en Single audit (SiSa) ingevoerd voor een groot aantal specifieke uitkeringen. Met de invoering zijn aparte verantwoordingen, controleprotocollen en accountantscontroles voor deze specifieke uitkeringen vervallen. In plaats hiervan moet in de jaarrekening een SiSa-overzicht worden opgenomen met daarin de verantwoordingsinformatie over de voor de gemeente van toepassing zijnde specifieke uitkeringen.

Voor Mook en Middelaar is voor 2020 het voorgaande van toepassing op de uitkeringen die volgen uit de volgende wetten of regelingen:

1. Regeling Reductie Energiegebruik (RRE) (C1);
2. Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB) (D8) (definitieve toekenning 2020);
3. Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2020-2021 (E20);
4. Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden) (E27B)
5. Specifieke uitkering investering sport (SPUK Sport) (H4);
6. Specifieke uitkering voor lokale Sportakkoorden (Regeling Sportakkoord) (H8).

Ministerie van Binnenlan
Koninkrijksrelaties

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 5 februari 2021						
BZK	**C1**	**Regeling specifieke uitkering Reductie Energiegebruik** Gemeenten	Totaal ontvangen bedrag beschikking *Aard controle R* *Indicator: C1/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/02*		
			€ 239.503	Nee		
			Projectnaam/nummer per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/03*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: C1/04*	Bestedingen (jaar T) komen overeen met ingediende projectplan (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/05*	Besteding (jaar T) aan afwijkingen. Alleen invullen bij akkoord ministerie. *Aard controle R* *Indicator: C1/06*

			1	2019-621222	€ 50.120	Ja	
			2				
			3				
			4				
			5				
				Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/07*	Cumulatieve totale bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/08*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/09*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/10*
			1	2019-621222	€ 50.120	Activiteiten RRE zijn uitgezet en worden voortgezet in 2021	Nee
			2				
			3				
			4				
			5				
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)**		Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)

			(conform artikel 166, eerste lid WPO)		peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)			
		Gemeenten	*Aard controle R* *Indicator: D8/01*	*Aard controle R* *Indicator: D8/02*	*Aard controle R* *Indicator: D8/03*	*Aard controle R* *Indicator: D8/04*		
			€ 59.449	€ 0	€ 0	€ 44.997		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordings informatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/05*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/06*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/07*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/08*		
		1						
		2						
		3						
		4						
		5						
len W	**E20**	**Regeling stimulering**	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		

		verkeersmaatregelen 2020-2021 Provincies en Gemeenten	*Aard controle R Indicator: E20/01*	*Aard controle n.v.t. Indicator: E20/02*	*Aard controle R Indicator: E20/03*	*Aard controle n.v.t. Indicator: E20/04*	
			€ 539.192	€ 0	€ 0	Nee	
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t. Indicator: E20/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t. Indicator: E20/06*	De hoeveelheid van de op te leveren en de opgeleverde verkeersveiligheids maatregelen per type maatregel (m1, m2, aantallen) *Aard controle n.v.t. Indicator: E20/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t. Indicator: E20/08*	
		1	2020/220196	Nee	0	Wordt eerst opgestart in 2021	
		2					
		3					
		4					
		5					
len W	**E27B**	**Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	**Correctie** ten opzichte van tot (jaar T) verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen	**Correctie** ten opzichte van tot (jaar T) verantwoorde overige bestedingen

		Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen				Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen	Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen	
			Aard controle n.v.t. *Indicator: E27B/01*	*Aard controle R* *Indicator: E27B/02*	*Aard controle R* *Indicator: E27B/03*	*Aard controle R* *Indicator: E27B/04*	*Aard controle R* *Indicator: E27B/05*	
		1	2017-17482	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		2						
		3						
		4						
		5						
			Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Toelichting	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende	

				verantwoordingsinformatie			jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/06	*Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/07*	*Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/08*	*Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/09*	*Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/10*	
		1	2017-17482	€ 0	€ 0	Totale kosten € 500.000 waarvan € 175.000 subsidie. Betreft spoorbrug Heumensebaan. Ter verbetering van de bereikbaarheid station Mook etc. Besluitvorming komt nog.	Nee	
		2						
		3						
		4						
		5						
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2020**	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 1.141.018	€ 68.796	€ 140.732	€ 0	€ 19.668	€ 0
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/12*
			€ 12.411	€ 6.353	€ 0	€ 46.630	€ 0	Ja

SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2020** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) uitvoerings- en onderzoekskosten artikel 56, eerste en tweede lid, Bbz 2004 (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 1.814	€ 0	€ 4.238			€ 0
			Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)					

			Aard controle n.v.t. Indicator: G3/07					
			Ja					
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _gemeentedeel 2020** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud *Aard controle R Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking *Aard controle R Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud *Aard controle R Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) *Aard controle R Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) *Aard controle R Indicator: G4/06*
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 504.150	€ 29.014	€ 0	€ 0	€ 0
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 83.040	€ 0	€ 10.189	€ 0	€ 0
		3	Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)	€ 78.564	€ 6.457	€ 3.407	€ 0	€ 129

				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Totaal bedrag vorderingen levensonderhoud (jaar T) Tozo 1 (i.v.m. verstrekte voorschotten op Tozo-aanvragen levensonderhoud welke zijn ingediend vóór 22 april 2020) *Aard controle R* *Indicator: G4/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	143	15		Ja	
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	43	7			
			3	Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)	40	2			
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/12*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/15*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/16*	

			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
			3	Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)					
V W S	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten		Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R.* *Indicator: H4/01*	Overig (jaar T) ten opzichte van ontvangen Rijksbijdrage - automatisch ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
				€ 13.210	-€ 365				
				Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
			1	802994	€ 16.520	€ 0	€ 0	€ 13.575	0,7997=€ 10,856 te ontvangen
			2						

			3						
			4						
			5						
				Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/09*	Totale besteding (jaar T) per project ten lasten van Rijksmiddelen (automatische berekening) *Aard controle R* *Indicator: H4/10*	Percentage besteed (jaar T) per project ten opzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening) *Aard controle R* *Indicator: H4/11*			
			1	802994	€ 13.575	125%			
			2						
			3						
			4						
			5						
V W S	**H8**	**Regeling Sportakkoord**		Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/01*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/02*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/03*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	
				€ 0	€ 6.500	€ 10.000	€ 6.500	Nee	

2.2.7. Overzicht van baten en lasten per taakveld

Op basis van het BBV worden budgetten verdeeld over programma's. Daarnaast is er wettelijk sprake van algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vennootschapsbelasting en onvoorzien. Mutaties in reserves kunnen per programma toegerekend worden.
Op basis van de wettelijke 'Uitvoeringsinformatie' (IV3) vindt er echter een andere indeling plaats, namelijk in wettelijke taakvelden. Hieronder treft u deze tabel in taakvelden aan, waarbij is aangegeven onder welk programma deze taakvelden vallen. Dit zijn andere programma's dan door de raad vastgesteld. De algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vennootschapsbelasting, onvoorzien en mutaties reserves worden hierbij integraal ondergebracht in programma 'Bestuur en ondersteuning' omdat deze categorieën niet afzonderlijk bestaan in de Uitvoeringsinformatie / IV3. Het voordelig resultaat van € 52k valt onder taakveld 0.11 en staat ook in Programma 'Bestuur en ondersteuning'

*Bedragen * € 1.000*

TV	Taakveld	Baten	Lasten	Saldo
0.	**Bestuur en ondersteuning**	**13.961**	**6.892**	**-7.069**
0.1	Bestuur	87	1.013	926
0.2	Burgerzaken	84	372	288
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	2	11	9
0.4	Overhead	127	4.671	4.544
0.5	Treasury	329	58	-272
0.61	OZB woningen	1.506	0	-1.506
0.62	OZB niet-woningen	356	0	-356
0.63	Parkeerbelasting	0	0	0
0.64	Belastingen overig	75	187	112
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	10.147	0	-10.147
0.8	Overige baten en lasten	-36	527	563
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0
0.10	Mutaties reserves	1.282	2	-1.280
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	52	52
1.	**Veiligheid**	**218**	**761**	**543**
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	113	564	451
1.2	Openbare orde en veiligheid	105	197	93
2.	**Verkeer, vervoer en waterstaat**	**134**	**650**	**516**
2.1	Verkeer en vervoer	133	626	493
2.2	Parkeren	0	8	8
2.3	Recreatieve havens	1	4	3
2.4	Economische havens en waterwegen	0	0	0
2.5	Openbaar vervoer	0	12	12
3.	**Economie**	**183**	**214**	**32**

3.1	Economische ontwikkeling	0	67	67
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	59	34	-26
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	5	37	32
3.4	Economische promotie	118	77	-41
4.	**Onderwijs**	**64**	**382**	**318**
4.1	Openbaar basisonderwijs	0	0	0
4.2	Onderwijshuisvesting	0	119	119
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	64	263	199
5.	**Sport, cultuur en recreatie**	**41**	**695**	**654**
5.1	Sportbeleid en activering	7	25	19
5.2	Sportaccommodaties	29	90	61
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	63	63
5.4	Musea	0	0	0
5.5	Cultureel erfgoed	0	22	22
5.6	Media	0	26	26
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6	469	463
6.	**Sociaal domein**	**2.361**	**7.225**	**4.864**
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	1	374	372
6.2	Wijkteams	13	283	270
6.3	Inkomensregelingen	2.292	2.652	360
6.4	Begeleide participatie	0	651	651
6.5	Arbeidsparticipatie	0	94	94
6.6	Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	2	284	282
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	53	1.189	1.137
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	0	1.490	1.490
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	0	39	39
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	0	168	168
7.	**Volksgezondheid en milieu**	**1.547**	**1.363**	**-184**
7.1	Volksgezondheid	0	222	222
7.2	Riolering	661	355	-306
7.3	Afval	835	637	-198
7.4	Milieubeheer	51	131	79
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	0	18	18
8.	**Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing**	**166**	**493**	**327**
8.1	Ruimtelijke ordening	36	214	178
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)	0	0	0

8.3	Wonen en bouwen	130	278	149
	Totaal-generaal	**18.674**	**18.674**	**0**

Verdelingsprincipe van taakvelden over programma's

Programma	**Toegewezen taakvelden**
Besturen	0.1 t/m 0.3, 0.5 (deels), 0.64 (deels), 0.7 (deels/kosten), 0.8 (deels)
Beschermen	1.1 t/m 1.2
Verplaatsen	2.1 t/m 2.5
Werken	3.1 t/m 3.4
Leren	4.1 t/m 4.3
Recreëren	5.1 t/m 5.7
Samenleven en zorgen	6.1 t/m 6.82
Gezond leven	7.1 t/m 7.5
Wonen	8.1 t/m 8.3
Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Vennootschapsbelasting en Onvoorzien	0.4, 0.5 (deels), 0.61 t/m 0.63, 0.64 (deels), 0.7 (deels/baten) en 0.9
Mutaties reserves	0.10 *)
Resultaat	0.11

*) Mutaties in reserves worden zo veel mogelijk functioneel verdeeld over alle programma's, zodat per programma de mutaties in de reserves bekend zijn. Voor de Uitvoeringsinformatie voor derden worden deze mutaties ondergebracht in taakveld 0.10.

VASTSTELLINGSBESLUIT

3.1. Vaststellingsbesluit

In de onderhavige Jaarstukken 2020 hebben wij verantwoording afgelegd over de realisatie van het door uw raad vastgesteld beleid. Wij danken u voor het in het college gestelde vertrouwen.

Mook, 11 mei 2021

Het college van burgemeester en wethouders van Mook en Middelaar,

De secretaris, De burgemeester,

J.M.G. Smits – de Kinkelder mr. drs. W. Gradisen

Aldus vastgesteld door de raad van de Gemeente Mook en Middelaar in zijn openbare vergadering van 10 juni 2021.

De raad voornoemd,

De griffier, De voorzitter,

mw. M. van Arensbergen mr. drs. W. Gradisen

BIJLAGEN

4.1. Bijlage Algemene Uitkering

Onderdeel A - Inkomstenmaatstaven			
Maatstaf	Berekende Aantallen	Gewicht / %	Uitkering * € 1.000
1c Waarde niet-woningen eigenaren	574.000,00	-0,1576	-90
1f Waarde niet-woningen gebruikers (onder aftrek amendement De Pater)	563.500,00	-0,1270	-72
1a Waarde woningen eigenaren	8.668.000,00	-0,0939	-814
Subtotaal			**-976**

Onderdeel B - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor van toepassing is			
Maatstaf	Berekende Aantallen	Gewicht in €	Bedrag in basis * € 1.000
1e OZB waarde niet-woningen	57,4	380,05	22
8a Bijstandsontvangers (vanaf UJR 2016)	97	2.149,89	209
3a Eén-ouder-huishoudens	201	827,77	166
2 Inwoners	7.847,00	161,49	1.267
5 Inwoners: ouderen boven 64 jaar	2.123,00	100,74	214
5a Inwoners: ouderen 75 t/m 84 jaar	725	26,45	19
7 Lage inkomens	830	30,67	25
7c-2 Lage inkomens (drempel) (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	464	694,24	322
12 Minderheden	130	324,25	42
11a Uitkeringsontvangers (vanaf UJR 2016)	396	86,39	34
3b Huishoudens	3.608,00	91,85	331
3c Eenpersoonshuishoudens	1.104,00	51,88	57
8b Loonkostensubsidie	1	1.954,21	2
4a Inwoners: jongeren jonger dan 18 jaar (vanaf uitkeringsjaar 2019)	1.305,00	726,6	948
7g-2 Jeugdigen in gezinnen met armoederisico	99,18	241,53	24
7h-2 Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen huishoudens	3.013,25	-123,13	-371
7i-2 Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen huishoudens met kinderen	514,08	-481,82	-248
3h Ouders met (langdurig) psychisch medicijngebruik	39,01	3.554,99	139
3g Eenouderhuishoudens met 2 of meer kinderen	80	1.258,04	101
8c-2 Bijstandshuishoudens met minderjarige kinderen	21,67	648,02	14
8d Bijstandsontvangers eenouderhuishoudens	16,33	1.715,61	28
11b-2 Uitkeringsontvangers minus bijstandsontvangers	299	1.063,29	318
11c-2 Wajong	82	863,12	71
3i-2 Medicijngebruik met drempel	1.271,93	372,21	473
8e Re-integratie klassiek	0,127	358.510,67	46
4b Inwoners jonger dan 65 jaar	5.724,00	4,06	23
5b Inwoners: ouderen 65 t/m 74 jaar	1.187,00	0,18	0
5c Inwoners: ouderen 85 jaar en ouder	211	0,18	0
3d Eenpersoonshuishoudens 65 t/m 74 jaar	230	15,8	4
3e Eenpersoonshuishoudens 75 t/m 84 jaar	218	63,21	14

3f Eenpersoonshuishoudens 85 jaar en ouder	127	110,61	14
7d-2 Huishoudens met laag inkomen 65 t/m 74 jaar	89,38	123,78	11
7e-2 Huishoudens met laag inkomen 75 t/m 84 jaar	62,37	494,75	31
7f-2 Huishoudens met laag inkomen 85 jaar en ouder	21,43	864,63	19
7j-2 Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (65 t/m 74 jaar)	216,72	112,93	24
7k-2 Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (75 t/m 84 jaar)	151,24	451,77	68
7l-2 Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (85 jaar en ouder)	51,95	790,59	41
3j Bedden	9.855,00	0,82	8
13 Klantenpotentieel lokaal	5.870,00	47,69	280
14 Klantenpotentieel regionaal	890	24,33	22
15e Leerlingen VO	182,4	370,5	68
15j Basisonderwijsleerlingen met leerlingengewicht 0,3	1	-1.606,03	-2
15k Basisonderwijsleerlingen met leerlingengewicht 1,2	9	-2.520,95	-23
38 Bedrijfsvestigingen	957	75,22	72
31a ISV (a) stadsvernieuwing	0,00004203	6.087.306,96	0
31b ISV (b) herstructurering	0,00005999	3.736.019,31	0
36 Kernen	4	9.082,68	36
37 Kernen * bodemfactor buitengebied	4	14.878,30	60
36a Kernen met 500 of meer adressen	1	60.257,47	60
34 Oeverlengte * bodemfactor gemeente	260	11,72	3
35a Oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	1.084,65	5,82	6
32b-2 Omgevingsadressendichtheid (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	1.551,84	58,88	91
23 Oppervlakte bebouwing buitengebied * bodemfactor buitengebied	9	1.525,03	14
22 Oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	46	3.089,49	142
21 Oppervlakte bebouwing	55	588,37	32
23a Oppervlakte bebouwing buitengebied	9	1.921,87	17
22a Oppervlakte bebouwing woonkern	46	2.284,96	105
19 Oppervlakte binnenwater	142	38,01	5
16 Oppervlakte land	1.739,00	41,08	71
18 Oppervlakte land * bodemfactor gemeente	1.739,00	26,89	47
24b-2 Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	3.660,00	60,31	221
25b-2 Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016) * bodemfactor woonkernen	3.660,00	50,79	186
39 Vast bedrag	1	249.629,29	250
Subtotaal			**6.276**

Onderdeel C - Uitkeringsfactor (uf)	
Uitkeringsfactor	1,623
Subtotaal (B x C (=uf))	**10.186**

Onderdeel D - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is

Maatstaf	Berekende Aantallen	Uitkering * € 1.000
56d Suppletie-uitkering integratie sociaal domein	11.709,00	12
135 Suppletie-uitkering Bommenregeling	38.206,00	38
Subtotaal		**50**

Onderdeel E - Integratie- en decentralisatieuitkeringen waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is

Maatstaf	Berekende Aantallen	Uitkering * € 1.000
71 Brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches (DU)	26.081,00	26
170 Decentralisatie provinciale taken vergunningverlening, toezicht en handhaving (DU)	41.833,00	42
205 Voorschoolse voorziening peuters (DU)	17.572,00	18
223 Armoedebestrijding kinderen (DU)	15.432,00	15
262 Schulden en armoede (DU)	6.316,00	6
266 Maatschappelijke begeleiding statushouders (DU)	7.110,00	7
290 Vergoeding raadsleden kleine gemeenten (DU)	110.462,00	110
320 Verhoging taalniveau statushouders (DU)	9.043,00	9
383 Inburgering (IU)	15.540,00	16
384 Compensatie toeristen- en parkeerbelasting (DU) (compensatie corona)	19.000,00	19
385 Brede aanpak dak- en thuisloosheid (DU)	17.628,00	18
387 Extra kosten verkiezingen 2020 en 2021 ivm Covid-19 (DU) (compensatie corona)	15.414,00	15
388 Noodopvang kinderen van ouders met cruciaal beroep (DU) (compensatie corona)	16.585,00	17
389 Precariobelasting en markt- en evenementenleges (DU) (compensatie corona)	1.749,00	2
390 Eigen bijdrage Wmo (abonnementstarief) (DU) (compensatie corona)	8.685,00	9
Subtotaal		**328**

Onderdeel F - 3 D's in het sociaal domein

Maatstaf	Berekende Aantallen	Uitkering * € 1.000
260 Participatie (IU)	495.252,00	495
261 Voogdij/18+ (IU)	62.427,00	62
Subtotaal		**558**

Onderdeel G - Aanvullingen van de gebruiker

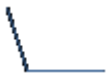
Aanvullingen van de gebruiker	Opgave	Uitkering * € 1.000
Subtotaal		**0**

Totaal uitkering 2020:	**10.146**
Correctie voorgaande jaren	1
Totaal-generaal	**10.147**

4.2. Bijlage Beleidsindicatoren

Hieronder treft u een nadere toelichting aan op de diverse beleidsindicatoren zoals vermeld in de programma's. Deze gegevens zijn afkomstig van de website www.waarstaatjegemeente.nl.

Programma	Nr.	Omschrijving	Bron / verloop
Besturen		Betreft eigen indicatoren en staan niet op waarstaatjegemeente.nl	
Beschermen	1	*Verwijzingen Halt* Het aantal verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12 tot 18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar feit plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.	Stichting Halt 2013-2019
Beschermen	2	*Misdrijven - Winkeldiefstallen* Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.	CBS 2012-2018 waarde 0,0
Beschermen	3	*Misdrijven - Geweldsmisdrijven* Het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).	CBS 2012-2020
Beschermen	4	*Misdrijven - Diefstallen uit woning.* Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners.	CBS 2010-2019
Beschermen	5	*Misdrijven - Vernielingen en beschadigingen* Aantal vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte per 1.000 inwoners. Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder de dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.	CBS 2012-2020
Verplaatsen		Geen beleidsindicator vermeld.	

Werken	1	*Functiemenging* De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.	CBS BAG/LISA 2010-2019
Werken	2	*Vestigingen (van bedrijven)* Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.	LISA 2010-2019
Leren	1	*Absoluut verzuim* Er wordt gesproken van absoluut verzuim als een leerplichtige en/of kwalificatieplichtige jongere niet op een school of instelling staat ingeschreven.	DUO / Ingrado 2014-2017
Leren	2	*Relatief verzuim* Er is sprake van relatief verzuim als een jongere wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimt. Ook veelvuldig te laat komen kan hiertoe worden gerekend.	DUO / ingrado 2014-2019
Leren	3	*Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie:* *% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs* Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. De cijfers van DUO hebben betrekking op schooljaren.	DUO / Ingrado 2010-2019
Recreëren	1	*Niet-sporters* Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.	CBS / RIVM 2012, 2016
Samenleven en zorgen	1	*Banen* Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.	CBS / LISA 2010-2019
Samenleven en zorgen	2	*Jongeren met een delict voor de rechter* Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.	Verwey Jonker Instituut 2010-2015
Samenleven en zorgen	3	*Kinderen in uitkeringsgezin* Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.	Verwey Jonker Instituut 2010-2019

Samenleven en zorgen	4	*Netto arbeidsparticipatie* Het percentage van de werkzame beroepsbevolking.	CBS 2010-2019
Samenleven en zorgen	*5*	*Werkloze jongeren* Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers van 2016 zijn afkomstig van het CBS.	Verwey Jonker Instituut 2010-2015
Samenleven en zorgen	6	*Personen met een bijstandsuitkering* Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.	CBS 2015-2020
Samenleven en zorgen	7	*Lopende re-integratievoorzieningen* Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.	CBS 2015-2020
Samenleven en zorgen	8	*Jongeren met jeugdhulp* Het percentage jongeren van 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en/of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.	CBS 2015-2019
Samenleven en zorgen	9	*Jongeren met jeugdbescherming* Jongeren met jeugdbescherming betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen. Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst. In uitzonderlijke gevallen wordt de hulp of zorg voortgezet tot de leeftijd van 23 jaar.	CBS 2016-2017, 2019
Samenleven en zorgen	10	*Jongeren met jeugdreclassering* Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasseringmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar). Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan	CBS

		het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 23 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door de kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming het vrijwillige kader worden opgestart. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt.	
Samenleven en zorgen	11	*Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo* Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende Gemeenten.	CBS 2017-2020
Gezond leven	1	*Omvang huishoudelijk restafval* Niet-gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.	CBS 2010-2019
Gezond leven	2	*Hernieuwbare elektriciteit* -	RWS 2013-2018
Wonen	1	*Gemiddelde WOZ-waarde* De gemiddelde WOZ waarde van woningen.	CBS 2011-2020
Wonen	2	*Nieuw gebouwde woningen* Nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties.	BAG 2012-2020
Wonen	3	*Demografische druk* De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar en ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.	CBS 2011-2020
Wonen	4	*Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden* Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	COELO 2014-2020
Wonen	5	*Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden* Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	COELO 2014-2020

4.3. Bijlage Begrippenlijst

Onderstaande begrippenlijst kan gebruikt worden ter verduidelijking van begrippen die in de diverse boekwerken van de p&c-cyclus worden gebruikt. Deze lijst is niet alleen specifiek van toepassing op de Jaarstukken, maar kan ook gebruikt worden voor bijvoorbeeld de Programmabegroting. Het is mogelijk dat niet alle begrippen in deze jaarstukken vermeld zijn.

Achterstallig onderhoud	Onderhoud dat niet op tijd is uitgevoerd, waardoor een onderhoudsrichtlijn is overschreden en niet (meer) wordt voldaan aan het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau. Achterstallig onderhoud kan leiden tot schade en/of onveilige situaties, hetgeen vaak leidt tot hogere herstelkosten.
Activa-posten	De activa maken onderdeel uit van de balans (zie aldaar) en worden, kort gezegd, gevormd door de (in geldwaarde uitgedrukte) bezittingen, zoals gebouwen, goederen, vorderingen en geldtegoeden. De activa-posten worden meestal onderverdeeld in twee categorieën: - vaste activa, zijnde activa-posten die langer dan een jaar meegaan zoals gebouwen, machines en inventaris en; - vlottende activa, zijnde activa-posten die maximaal één jaar meegaan, zoals voorraden, vorderingen en geldtegoeden. De tegenhanger van de activa-posten zijn de passiva-posten.
Algemene reserve	Reserves kunnen worden omschreven als eigen vermogensbestanddelen (op de balans) en zijn in principe vrij om te besteden. Een algemene reserve is een reserve waaraan de raad geen specifieke bestemming heeft gegeven, zoals bij een bestemmingsreserve het geval is. Mook en Middelaar heeft twee algemene reserves: - een (min of meer geblokkeerde) algemene reserve die als ondergrens wordt aangehouden voor het afdekken van risico's, zijnde de 'Algemene reserve' en; - een volledig vrij te besteden algemene reserve, zijnde de Vrij Besteedbare Reserve (VBR).
Balans	De balans bestaat uit twee gedeelten die met elkaar in evenwicht zijn: de activa en de passiva (zie aldaar). De term 'balans' doelt op dit evenwicht. De activa worden, kort gezegd, gevormd door de bezittingen en de passiva bestaan uit het eigen vermogen en het vreemd vermogen. Als de beide delen naast elkaar gepresenteerd worden, staan de activa aan de linkerzijde (debetkant) en de passiva aan de rechterzijde (creditkant). Er is echter niets op tegen om ze onder elkaar te zetten.
Bestuurlijk belang	Betreft zeggenschap in/bij een verbonden partij. Een gemeente kan een bestuurlijk belang hebben in een verbonden partij, doordat zij in het bestuur is vertegenwoordigd. De gemeente kan het ook hebben doordat zij stemrecht heeft in de verbonden partij.
BBV	Het 'Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten' (BBV) beschrijft de regels waaraan onder andere de begroting van een gemeente moet voldoen.
Belastingcapaciteit	De belastingcapaciteit maakt duidelijk hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Door de manier waarop dit financiële kengetal wordt berekend, is dit cijfer in het jaarverslag altijd hetzelfde als in de begroting.
Bestemmingsreserve	Reserves kunnen worden omschreven als eigen vermogensbestanddelen (op de balans) en zijn in principe vrij om te besteden. Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan de raad echter een specifieke bestemming heeft gegeven. De raad is bevoegd om de bestemming te wijzigen of ongedaan te maken.
Bestemmingsreserve kapitaallasten	Bestemmingsreserve voor het dekken van kapitaallasten (afschrijving en rente) van reeds gerealiseerde of nog te realiseren investeringen. De kapitaallasten van nieuwe investeringen worden zoveel mogelijk opgenomen in de begroting, zodat deze bestemmingsreserve op termijn niet meer nodig is.
Bezuinigingsmaatregelen	Lastenverlagende maatregelen om een begrotingstekort weg te werken. Een bezuiniging is iets wat al rechtstreeks op de lasten van de begroting wordt verwerkt. In de begroting zijn deze bezuinigingen op programmaniveau verwerkt.

Budgetrecht	De bevoegdheid om financiële middelen beschikbaar te stellen. Door de begroting vast te stellen geeft de raad het college toestemming om geld uit te geven aan de afgesproken activiteiten.
Deelneming	Participatie in een besloten of naamloze vennootschap, waarin de gemeente aandelen heeft.
Dekkingsmiddelen	Middelen die worden gegenereerd dan wel aangewend om de lasten in de begroting op te vangen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen algemene dekkingsmiddelen en specifieke dekkingsmiddelen. Algemene dekkingsmiddelen zijn vrij te besteden (zoals uitkeringen gemeentefonds), terwijl specifieke dekkingsmiddelen gebonden zijn aan bepaalde uitgaven binnen een programma (zoals een provinciale subsidie, de afvalstoffenheffing of leges voor de aanvraag van een paspoort).
Dividend	Een vergoeding die wordt uitbetaald aan aandeelhouders (= deelneming).
EMU-referentiewaarde	Een individuele EMU-referentiewaarde betreft geen norm, maar betreft een indicatie van het aandeel dat een provincie of gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft. De Wet Hof bepaalt dat de individuele referentiewaarde voor het EMU-saldo van de individuele overheden, naast het eigen aandeel, ook het aandeel in het EMU-saldo van gemeenschappelijke regelingen betreft waar de individuele overheid deel van uitmaakt.
EMU-saldo	Het geraamde of het gerealiseerde saldo van de ontvangsten en uitgaven op kasbasis van een gemeente. Dit in tegenstelling tot het begrotings- of rekeningresultaat op basis van het baten- en lastenstelsel. Het EMU-saldo wordt berekend volgens Europese voorschriften.
Financieel belang.	Een bedrag dat aan een verbonden partij ter beschikking is gesteld en niet verhaald kan worden als de verbonden partij failliet zou gaan. Het kan ook het bedrag zijn waarvoor de gemeente aansprakelijk is als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.
Financiële kengetallen	Getallen waarmee inzicht verkregen kan worden in de financiële positie van een gemeente. Deze zijn vermeld in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.
Geïnventariseerde risico's	In kaart gebrachte kansen op gevaar of schade met financieel gevolg van substantiële omvang.
Gekwantificeerde risico's	Het totaal van de financiële gevolgen van de kansen op gevaar of schade.
Gemeenschappelijke regeling	Een samenwerkingsverband tussen overheidslichamen (zoals bijvoorbeeld gemeenten) dat op grond van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen is opgericht.
Groot onderhoud	Uitvoering van correctieve maatregelen, als gevolg van slijtage na een langere periode van gebruik, om een object in goede staat (op een vooraf bepaald kwaliteitsniveau) te houden of te brengen. Groot onderhoud dient zich in de regel aan, is daarom vaak gepland, is veelal ingrijpend van aard en betreft een groot of belangrijk deel van het object.
Incidentele baten en lasten	De aard van de begrotingspost is altijd leidend voor het al dan niet incidentele karakter ervan. Een hulpmiddel bij het bepalen van het karakter van de begrotingspost is de tijdsduur. Incidentele baten en lasten zijn posten die het begrotingssaldo incidenteel beïnvloeden. Baten en lasten die zich in drie jaar of minder voordoen, kunnen worden gekwantificeerd als incidenteel, maar kunnen ook structureel van aard zijn. Baten die zich vier jaar of langer voordoen zijn in beginsel structureel van aard.
Investeringen met economisch nut	Investeringen die verhandelbaar zijn (bijvoorbeeld gebouwen of vervoermiddelen) en kunnen bijdragen aan het genereren van middelen.
Investeringen met maatschappelijk nut	Investeringen die in principe niet verhandelbaar zijn (bijvoorbeeld wegen). Voor sommige investeringen met maatschappelijk nut worden de kosten verhaald middels een heffing (bijvoorbeeld riolering).
Klein onderhoud	Preventieve maatregelen en dagelijkse reparaties die noodzakelijk zijn om het object in goede, werkende en veilige staat te houden tegen een van te voren vastgesteld kwaliteitsniveau.
Kwaliteitsniveau van het onderhoud	Een maat (norm) voor de staat van onderhoud waarop een kapitaalgoed zich moet bevinden.

Kwijtschelding	Inwoners die gemeentelijke belastingen (lokale heffingen) niet kunnen betalen, kunnen de gemeente om kwijtschelding vragen. Het is afhankelijk van het gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid wie daarvoor wel of niet in aanmerking komt en voor welke belasting.
Lokale heffingen	Retributies en eigen belastingen die de gemeente ontvangt op basis van publiekrechtelijke regels, zoals onroerende zaakbelastingen, leges, rioolheffing en afvalstoffenheffing.
Materiële vast activa	Investeringen met een meerjarig economisch of maatschappelijk nut.
Omgevingsadressen-dichtheid	De omgevingsadressendichtheid of OAD is een maat voor stedelijkheid. Ze wordt in Nederland door het Centraal Bureau voor de Statistiek gebruikt. De omgevingsadressendichtheid van een adres is het aantal adressen binnen een cirkel van één kilometer rond dat adres. Per blok van 500 bij 500 meter wordt de OAD uitgerekend voor een (mogelijk fictief) adres in het midden van dat blok en vervolgens toegekend aan alle adressen in dat hele blok. Er zijn volgens deze definitie vijf graden van stedelijkheid:

Stedelijkheid	**Aantal adressen per km²**
zeer sterk stedelijk	meer dan 2.500
sterk stedelijk	1.500 - 2.500
matig stedelijk	1.000 - 1.500
weinig stedelijk	500 - 1.000
niet stedelijk	minder dan 500

Onderhoud kapitaalgoederen	Het systematisch aan de hand van beheerplannen onderhouden van in de gemeente aanwezige kapitaalgoederen (zoals wegen, groen, water, gebouwen).
Opschuiven sluitend meerjarenperspectief	In de Gemeentewet is bepaald dat een meerjarenraming voor (ten minste) de drie jaren volgend op het begrotingsjaar wordt opgesteld. Als het begrotingsjaar geen structureel en reëel evenwicht laat zien, moet aannemelijk worden gemaakt dat het evenwicht uiterlijk in het derde jaar van de meerjarenraming door de gemeente tot stand kan worden gebracht. Het is daarom in beginsel voor de toezichthouder niet acceptabel als ieder jaar opnieuw een meerjarenraming wordt opgesteld waarbij er uitsluitend in het derde jaar van de meerjarenraming weer evenwicht is.
Overhead	Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces (zoals algemene personeelskosten, kosten van ICT, huisvestingskosten, kosten managementteam).
Passiva-posten	De passiva maken onderdeel uit van de balans en worden, kort gezegd, gevormd door het (in geldwaarde uitgedrukte) eigen vermogen en vreemd vermogen (schulden en verplichtingen). De passiva-posten worden meestal onderverdeeld in drie categorieën: - eigen vermogen, zijnde het verschil tussen alle bezittingen (activa) en het vreemd vermogen (schulden); - vaste passiva, zijnde passiva-posten die langer dan een jaar meegaan zoals voorzieningen en langlopende opgenomen geldleningen en; - vlottende passiva, zijnde passiva-posten die maximaal één jaar meegaan, zoals schulden aan leveranciers of 'rood staan' bij een bank.
Preventief toezicht	Wanneer de begroting niet aan de wettelijke criteria voor structureel en reëel evenwicht voldoet, is er sprake van preventief toezicht. In dat geval behoeven de begroting en de daarop volgende begrotingswijzigingen vooraf de goedkeuring van de toezichthouder (Gedeputeerde Staten).
Programma	Een samenhangend geheel van activiteiten in de gemeentebegroting. De programma's worden door de raad vastgesteld (en blijven in principe gedurende een raadsperiode gelijk).
Reëel evenwicht	Met reëel evenwicht wordt bedoeld dat de geraamde baten en lasten in de begroting en meerjarenraming volledig en realistisch zijn.
Repressief toezicht	Wanneer de begroting aan de wettelijke criteria voor structureel en reëel evenwicht voldoet, is er sprake van repressief toezicht. Dit is de standaardvorm van toezicht en houdt in dat de begroting en de daarop volgende begrotingswijzigingen direct uitgevoerd kunnen worden (rechtskracht krijgen), zonder afhankelijk te zijn van een voorafgaande goedkeuring van de toezichthouder (Gedeputeerde Staten).

Risico-inventarisatie	Een overzicht van de kansen van een positieve of een negatieve gebeurtenis van materieel belang.
Risicomanagement	Risicomanagement is een hulpmiddel om op een gestructureerde manier risico's in kaart te brengen, te evalueren en - door er proactief mee om te gaan - beter te beheersen. Risicomanagement is gebaseerd op het maken van risicoanalyses en maakt veelal gebruik van risicomodellen.
Saldo van de financieringsfunctie	Het saldo van de financieringsfunctie is het verschil tussen de toegerekende rekenrente aan de producten en de werkelijk betaalde rente over de lang- en kortlopende leningen. Dit wordt ook wel het renteresultaat genoemd.
Solvabiliteitsratio	Dit financiële kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio is het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal.
Stelpost	Begrotingspost waarvan de concretisering nog moet worden uitgewerkt.
Stelsel van baten en lasten	Gemeenten werken met een stelsel van baten en lasten. Dat betekent dat inkomsten en uitgaven moeten worden toegerekend aan het begrotingsjaar waarop zij betrekking hebben. Bij een kasstelsel, dat de Rijksoverheid bijvoorbeeld hanteert, worden inkomsten en uitgaven toegerekend aan het jaar waarin de betalingen zijn gedaan. Het omrekenen van het resultaat volgens het stelsel van baten en lasten naar een resultaat volgens het kasstelsel, gebeurt via het berekenen van het EMU-saldo.
Structureel en reëel evenwicht	Deze situatie is aan de orde als, uitgaande van het bestaande beleid en inclusief nieuw aanvaard beleid, - alle structurele lasten tenminste worden gedekt door structurele baten en - incidentele lasten worden gedekt door incidentele baten (waaronder onttrekkingen aan de VBR).
Taakstelling	Opdracht tot bezuinigingen, terwijl (nog) geen concrete maatregelen zijn genomen. Pas op langere termijn ontstaan de positieve financiële effecten.
Voorziening	Voorzieningen kunnen worden omschreven als vermogensbestanddelen die als vreemd vermogen zijn aan te merken, omdat deze gelden niet vrij beschikbaar zijn. Er staat namelijk altijd een verplichting of een kwantificeerbaar risico tegenover. De raad stelt voorzieningen in voor een specifiek doel. Ter onderbouwing moet een (beheers)plan opgesteld worden. De voorziening kan alleen gebruikt worden voor het doel waarvoor zij is ingesteld.
Vrij Besteedbare Reserve (VBR)	De Vrij Besteedbare Reserve is een vorm van een algemene reserve, maakt onderdeel uit van het eigen vermogen op de balans en is vrij te besteden.
Weerstandsvermogen	Het weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin de gemeente in staat is middelen vrij te maken dan wel middelen heeft vrijgemaakt om niet begrote financiële tegenvallers op te vangen, zonder ingrijpende beleidswijzigingen. Het weerstandsvermogen bestaat uit twee onderdelen, namelijk de weerstandscapaciteit en de risico's. Het weerstandsvermogen geeft de verhouding tussen deze twee onderdelen aan.
Weerstandscapaciteit, incidenteel	Het vermogen om onverwachte eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van taken op het geldende niveau.
Weerstandscapaciteit, structureel	Het vermogen om onverwachte tegenvallers structureel in de lopende begroting op te kunnen vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande taken.

4.4. Bijlage Controleverklaring

De controleverklaring van de accountant wordt separaat toegevoegd.